GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET * LUND

Vitt.
Sv.

BLAND FATTIGA OCH RIKA.

NOVELLETTER

AF

A—ï—a.

Ehrnroath, Louisa A.

HELSINGFORS 1887.
G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

Vitt.
Sv.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET * LUND

Ehrnroath, Louise A.

BLAND FATTIGA OCH RIKA.

NOVELLETTER

AF

A—ï—a.

HELSINGFORS 1887.
G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

HELSINGFORS,
J. C. FRENCKELL & SON, 1887.

Innehåll:

Hon var ändå försörjd.

Som man bäddar så ligger man.

Lilla Maria.

Två vänner.

Öfverallt bra men hemma bäst.

Hon var ändå försörjd.

Hon var ändå försörjd.

På Peisu torp stå husbonden Matti och hans hustru, iklädda sina helgdagsdräkter, i stugdörren och betrakta med tillfredsställelse sitt verk. Ty de ha nyss slutat att bekläda väggarne med hvita lakan och, istället för de svartnade stockarna och mossan deremellan, ser man nu stugan från golf till tak bekransad med lingonris och ljung, ormbunkar och björkqvistar. Från det nyligen hvitmålade takets medelpunkt nedhänger en doftande ljuskrona, konstrikt flätad af liljekonvaljeblad med de fina blomstjelkarne formerade till keder hvarpå kronan svajar. Ljus behöfs ej deri, ty det är midsommarafton. Allting är skuradt och fint härinne till och med de små fönsterrutorna, för sällsamhetens skull så klara, att solen som lutar neråt vester tittar in i dem för att se hvad som nu är å färde hos Peisu Matti, då sjelfva den stora spiseln är förvandlad till löfsal. Huru måtte ej detta förundrat dess enstaka, sörjande russakor, här och der gömda i springorna, såsom de sista ättlingarne af en talrik släkt ihjälfrusen under vintern. Torparns barnungar, som för tillfället

inqvarterat sig här i stället, leka muntert „kurra gömma“ mellan löfven och mor lemnar dem der i orubbadt bo, glad att ha dem undan kalasstöket. Ty här skall firas en sjudundrande fest i qväll. Matti gifter bort sin syster, den driftiga Anna Stina, som släpat och arbetat i gården tills hon nått fyrtitalet och ingen mera trodde att hon skulle få sig man. Men nu sitter brudkronan på hennes hufvud. Den är af fladdermessing i alla färger och så hög, att Anna Stina måste kröka djupt sin kraftfulla gestalt när hon träder in i svart paramattaklädning, stor hvit tyllkrage och mörkrödt skärp med lång rosett, hållande vid handen sin fästman Skräddar-Kalle, som går beqvämt genom stugdörren utan att böja nacken. Spinkig och tunn, lik en af sina egna sprättknifvar, framstår den lilla sockenskräddaren; näsan är rödmosig, ögonen små och blinkande och benen, som bevisligen fått sin fason på skräddarbordet, trippa fram, böjda som lokor. Men Anna Stina har lagt på hjertat skriftens ord: att „Vår Herre ej finner behag i någon mans benom“ och utan att fästa sig vid ett förgängligt yttre har hon anspråkslöst låtit sig nöja med lille Skräddarkalle, som visade sig villig. Icke att hon kände sig i behof af något stöd eller någon försörjare, ty detta hade hon bevisat sig godt kunna undvara. Det var inte det som knep. Men hon hade blifvit uppledsen, den beskedliga flickan, att jemt höra sig „skällas för gammal piga“. Och sådan han nu gick och stod var Skräddarkalle i alla fall ändå en man —, visst ej af prima qvalitet, det var sannt, men han hade den stora förtjensten att mera sällan supa om hvardagarne. Sön- och helgdagar var det en annan sak, förstås. Men då tillkommer det ju hustrun att hindra på fint sätt sin *målsman* att titta för djupt i glasbottnet. Ty låter hon mannen falla under bordet, huru skall hon då kunna „se opp till honom“, såsom vackert hennes pligt och sällhet kräfver? Anna Stina hade minsann dessutom en svå-

righet till, när naturen sjelf satte sig mot hennes åstundan att se upp till sin skräddare. Viljan dertill hade hon såsom en sann qvinna! Nu stod hon ödmjuk vid hans sida, beredd att taga på sig äkta ståndets dyra pligter utan att resonnera. Huru bultade ej hennes ärliga hjerta under paramattatäckelset, när det ena åkdonet efter det andra körde in på gården och slutligen herr pastorn rullade fram i sin ensittsiga schäs, lik den store profeten Elias på sin himlafärd. Hvilket klamamum det blef på bondgården! *Krans* och *Musti* skällde ursinnigt, nafsande i de inspringande hästarnes ben; värdinnan stod på trappan, neg ihärdigt och ropade: „Välkommen!“ „Vet hut!“; två fölungar gnäggade i den halföppna stallsdörren, stora tuppen, den *galningen* flög hufvudyr upp på en stång och lemnade alla hönorna i sticket, ankor och gäss kacklade och snattrade och en förflugen liten gris trillade mellan kärrhjulen så den var nära deran att bli öfverkörd. —

Men sedan första uppståndelsen var öfver och gästerna samlade i bröllopssalen inträdde en glad och i synnerhet stämningsfull stund, allt under det männen rökte papyrosser och qvinfolken skakade hand med dem, småfnysande och inställsamt. Glammet öfvergick till högtidlig tystnad, två kullerstolar inburos och socknens själasörjare stod på stugans tröskel med psalmbok och hopviken näsduk i handen. Kappan, lagd i djupa veck, släpade vördigt öfver det granrisade golfvet och alla hufvuden böjde sig inför detta ärevördiga ansigte med uppsynen af en som kände sig veta mer om Guds vilja och råd än vanliga syndiga menniskor utan prestkrage.

Mot den inträdande gingo underdånigt Peisu-Matti och hans hustru, den förre skrapande med foten, den senare med en knix så djup som om hon ämnat sätta sig på golfvet. Och båda uttryckte i valda ordalag sin tacksamhet öfver „kirkkoherras“ ge-

menhet att komma under deras låga tak i egen person och förrätta syster Anna Stinas vigsel. De möttes af herr pastorns gladeliga helsning: „god dag, godt folk! nu har jag uträttat allting!“ hvarmed den Gudsmannen menade att han på vägen döpt två barn, skriftat en gammal gumma, kyrktagit i byn tre hustrur och näpst med allvarlig förmaning Kukkila mågen och hans äkta vif hvilka lefde i kif och träta och ämnade söka boskillnad.

Som nu allt var redo i stugan der tystnaden blott störtes af stora flugors knäppande mot taket och fönsterrutorna, ställde sig herr pastorn på den granna ryan utbredd under kullerstolarne. Och brudparet trädde fromt inför hans anlete för att lyssna på hvad han på Vår Herres vägnar skulle förkunna dem.

När hans djupa basröst uttalade orden: „Mannen är satt till qvinnones hufvud, till att vara hennes förman och regera öfver henne . . . .“ böjde Anna Stina hufvudet och sturskt reste den lille brudgummen sig på tå för att öga mot öga gifva sin fästeqvinna en blick som tydligt sade: „hör på vackert du, och lägg det der på minnet!“ Alla de gifta karlarna i stugan lyssnade likaså välbehagligt till Guds ordet, med uttryckfulla ögonkast på sina gummor som de puffade i sidan der de kommo åt.

Under hela vigseln snyftade bruden sakta och innerligen rörd; men torkade sina ögon med den tryckta schertingsnäsduken ifrigast då, när hennes Kalle uppmanades godhetsfullt att „han skall undandraga med hennes svaghet och icke traktera henne illa, utan skicka sig mot henne såsom mot den der lika arfvedel skall hafva med honom i Guds rike“.

Men bäst hon smalt i ödmjukhetens och känslans varma tårar stack den lede frestaren upp sitt satyrhufvud i hennes hjerta, och hviskade spefullt: — „tror du verkligen, tror du på fullt allvar att hela den der smörjan är *Guds ord?* Och tänker

du att Paulus så tvärsäkert hade kallat mannen „qvinnans hufvud“ och dig så föraktligt „det svagare kärilet „ifall apostelen här sett er stå bredvid hvarandra, du och Skräddarkalle . . . .?“

Förfärad öfver dessa djefvulens spörsmål, ohörda af församlingen, böd bruden dem tystnad; men den spefulla rösten blef alltmera hånande och högljudd inom henne och gäckade hennes försök att krympa så godt hon kunde ihop sin resliga figur för att ej stå der gentemot sin äkta make, hennes hufvud och målsman, och se ut som ville hon göra uppror mot Gud och menniskor.

Och under detta fåfänga arbete med sig sjelf träffade henne såsom en förebråelse nådig herr pastorns påminnelser om huru „Sara var sin man underdånig och kallade honom Herra“. — Hvarpå ceremonin afslöts med en psalm, afsjungen med sjelfva prestfars ljudeliga talang, smyckad af en egendomlig koloratur hvilken tog lofven af alla andra stämmor bland bröllopsfolket, som föllo in i sången.

Presten sade amen och i detsamma uppslogs stugdörren för att lemna inträde åt en glad, rödbrusig piga med en kolossal kaffebricka, hvars högsta prydnad utgjordes af en russinspäckad kringla, fet och väljäst som kringbärerskan sjelf. Och nu slamrade kaffekopparne i samljud med lyckönskningarne till de tu underbarligen förvandlade till „ett kött“; brudgummen skrapade med foten i alla väderstreck och bruden skakade alla mot henne utsträckta händer så fladdermessingen i hennes krona ljöd som en klingande bjellra.

Efter kaffet bjöds ytterligare åt gästerna ett glas hvitt vin med socker i botten — vacker sinnebild af den sötma som ligger gömd på botten af det äkta ståndet, der många söka den, ehuru ej alla ha turen att den finna.

Under den högtidliga halftimme som nyss gått tillända

hade då och då små hvitluggiga hufvuden tittat flinande ut mellan löfruskorna i spiseln, men förskräckta dragit sig tillbaka igen vid hotande blickar af far och mor.

Men slutligen blef väntan det unga blod för lång och vid det brickan med den russinspäckade kringlan närmade sig spiseln uppstod en våldsam oro bakom löfförhänget, och derifrån framkröp helt kavat en Pikku-Matti, sotig om näsan och med peruken upptofvad så vildt, att den sqvallrade om energiska luggningar som förefallit i spiselns ogenomträngliga dunkel; men full af beslutsamhet stod pojken der. Snabbare än blixten högg han in på brickan; och försedd med en kringelbit i hvardera handen och en dito i den midt för sällskapets näsa upplyftade skjortan, hans lätta bröllopskostym, retirerade den lille fribytaren med sitt rof tillbaks till sina kamrater. Hela denna razzia, verkställd med naturmenniskans förakt för konvenans och personlig fara, hade skett så snabbt att ingen kunnat hindra den, och bröllopsgästernas ljudeliga skrattsalfvor, hvari sjelfva herr pastorn instämde, afväpnade de straffande händer som allaredan höjde sig mot Pikku-Matti. Hans lilla upptåg gjorde dessutom ett välkommet afbrott i stundens högtidliga stämning, som hotade att öfvergå till absolut tråkighet. Och nådig kyrkherrens trefliga uppfattning af situationen blef signalen till Pikku-Mattis och hans kamraters befrielse ur sitt gröna fängelse för att tillbringa återstoden af bröllopsfesten på höskullen och i fårkättan.

Brud och brudgum fortforo äfven efter vigseln att stå hand i hand nära högsätet beredt åt socknens Herde. De unga tu, liksom på exposition, voro föremål för samtal gästerna emellan; — halfqvädna visor, beledsagade af både välvilliga och ironiska blickar.

— Der står hon så stolt som en spansk höna för det att hon slutligen lyckats meta åt sig det der skräddarkräket med sina stackota ben! — hviskade med ett torrt skratt inhysingen

Greta Puuronen till sin granne hemmansbonden Laurila, en groflemmad gestalt med muskler vittnande om jättestyrka och ett ärligt och fromt uttryck i sitt ansigte, hvarigenom han påminte om dessa stora fromma hundar som tålmodigt låta sig ryckas i öronen af barn och nafsas af knärackor. Han betraktade Greta med de sura, hvassa ögonen, den krokiga ryggen och den spetsiga näsan och svarade henne saktligt:

— Anna Stina är en präktig menniska och jag önskar henne af hjertat lycka! — och när Greta en smula flat sökte på annat håll mera sympati, vände sig Laurila far till de kringstående och drog flegmatiskt en rök ur sin pipsnugga.

— Hon är bara afundsjuk på Anna Stina och ilsken på alla menniskor, derför att hon sjelf blifvit utan man, den gamla habban!“ sade han och skrattade godmodigt.

Efter slutad kaffetraktering, skålande och derpå följande stillhet för att samla sina tankar, vardt ett ljufligt och gladt bådskap förkunnadt bröllopsgästerna. Värdinnan bad dem spisa middag, slog dörren upp på vid gafvel och parvis, som djuren i arken, skedde intåget till matsalen. Den var trefligt och pittoreskt ordnad i en ny lada, som sålunda invegs med gäster åt hvilka ett rikligt hästskobord bar all den ståtliga välfägnad hvarmed Peisumor i dag ville „sitt kokvett vördsamligen visa“. Anspråkslösare gäster skulle det framdeles bli förbehållet att härifrån äta hö! —

Doften från ungt friskt björklöf blandade sig med doften af skinka, varma brunstekta bondostar och ett flottos som uppsteg likt en söt lukt i de hungriga middagsgästernas näsa. Brådskande intog man sina platser på träbänkarne och nu gjordes attack mot förtrupperna, — aptitliga högar af hvitt och svart nyssbakadt bröd, kolossala smörtallrikar och i alla bordshörn „purrakkon“ med lilla aptitsupen.

Härefter följde de närande anrättningarne: — soppa med klimpar fulla af russin, saltkött med rofmos, palvadt fårkött med potatismos, risgrynsgröt, kalfstek med lingonsallat, kall mannagrynsgröt med socker och kanel uppå, en stekt gris liggande på knä på sitt fat med persilja i öronen, i munnen, i den lilla svansstumpen hvars knorr ännu kunde urskiljas, och sist och slutligen mjölpankakor och bastanta tortor i form af halfmånar med plommonfyllning uti.

Öfverst vid bordet satt glad och folkelig herr pastorn som perla i gull mellan värden och befallningsman „full i uniform“, och framför dem stodo bräddade stånkor, välslöjdade och hvita, med det yppersta bruna hembrygda sötöl, skummande som Finlands forsar eller ungdomens illusioner.

Ingen underlät här att göra heder åt värdinnan genom att uppskatta hennes anrättningar. Faten tömdes med nit och flit och hvad ölstånkorna anbelanger, så visade församlingens Herde genom eget föredöme sin fårahjord huru man med tacksamhet skall mottaga och bruka försynens håfvor. Troligt är att ingen ibland de församlade fåren var bekant med fru *Anna Maria Lenngréns skaldeförsök*. Och detta kunde kallas en lycklig okunnighet som åtminstone ej uppväckte ohemula påminnelser om frågorna och svaren i *Farbror Staffan*, t. ex. dessa: „Hvem drack mest och snålast? — Presten“. En malis för hvilken fru Lenngrén må stå till svars men icke vi! —

Såsom förnöjda själar uppstodo alla från matbordet, nu presenterande anblicken af ett sköfladt bataljfält, och parvis som de kommit aftroppade gästerna åter för att ute i det fria, på gården och på stugans öfverbyggda trappa, njuta af kaffetåren och pipsnuggan. De unga samlades snart in i stugan lifvade af tonerna från *Piru Jakkos* fiol. Det berättas om alla spelmäns fader och föredöme, Orpheus, att hans slut vardt tragiskt ty

han sönderslets af rasande qvinnor. Qvinnans nerver äro ju svaga och stå ej ut med detsamma som mannens — och Orpheii missöde är på den grund förklarligt, att man antager gudasonen ha trakterat sitt instrument ungefär såsom Piru Jakko det gjorde.

Om ingen katastrof af samma slag inträffade vid bröllopsfesten på Peisu torp, må man tillskrifva orsaken å ena sidan våra förmildrade seder och å den andra bröllopsgästernas starka nerver och deras oblandade munterhet som icke lät sig störas af falska toners skärande dissonans. Ölstånkan gick också flitigt omkring och med detsamma blef munterheten högljuddare.

Brudgummen syntes besluten att på sin hedersdag visa hvad de mest krokota ben förmå när de sättas i rörelse med öfvad talang. Skräddarkalle egde som ingen annan förmågan att slänga dessa ledamöter upp mot taket och göra piruetter i luften under solodans. Och dessemellan svängde han i polskan töserna så de blefvo yra i hufvudet. Ja, han satte hvarendaste käring i rörelse, och skonade slutligen ej ens barnet i vaggen. Detta fick husets yngsta planta erfara på egen bekostnad när lillan tultade omkriug medan det gick som hetast till i polskan, eller då Skräddarkalle anförde *kadrilj*, *masurka*, *engelska*, *fyrkanti* eller andra danser med invecklade turer hvari den lilla sockensskräddaren utvecklade ett obestridt mästerskap. Anna Stina stod stum af beundran och följde med häpna blickar sin nye herres och styresmans sprättaktiga rörelser och krumpsprång, hvarunder pinspacksurkeden med många berlocker skramlade gentilt på hans mage. Men småningom började hennes beundran öfvergå till en viss oro . . . . . och hvem målar hennes förskräckelse när en koreografisk rörelse af hennes Kalle — i vanliga förhållanden hade den kunnat kallas en spark — var nära deran att appliceras rakt mot herr pastorns vördnadsvärda näsa, som visade sig i dörren för att hålla sin hjord i styr.

— Voj, voj, nu tror jag att Kalle har blifvit litet kladdiger! tänkte bruden bekymrad och började fundera om det icke snart vore stunder, hennes nyssbesvurna pligt likmätigt, att inskrida för att hindra sin äkta hälft från flere alltför vådliga brott mot etikett och annat?

„Jo, inte bär det här sig", tänkte hon resolverad. Kalles „geist" var ju alltjemt i stigande!..... Med sina mest förföriska konster skuttade hon fram till sin man, bemäktigade sig hans person och trådde nu dansen med honom så ursinnigt att det susade för den lille skräddarens öron. Uti allt trängre cirklar närmade hon sig med honom dörren som stod på glänt.... plötsligt stötte hon upp den med armbågen och paff!..... det dansande paret trillade uti farstun, der polskan fortsattes i yrsel tills Skräddarkalle, öfvervåldigad, stupade öfver några i ena knuten hoprullade hästtäcken. Knappast nersjunken på denna mjuka bädd, domnade dansören ögonblickligen af och det räckte mindre än en minut innan öfverljudda snarkningar öfvertygade Anna Stina om att målet var uppnått som hon åsyftat. Men sjelf stod hon sedan der en smula förbryllad öfver den seger hon vunnit. Böjd öfver sin sofvande Endymion anställde hon stumma betraktelser framkallade af det första steget hon tog på äktenskapets stenbundna mark. De nyss uttalade vigselorden klingade åter i hennes öron: — „Mannen är qvinnans hufvud;" och: „Så är nu mannen begåfvad med större förnuft och starkare natur än qvinnan" — eller: „hustrun skall tjena och lyda sin man och ej bjuda till att råda öfver honom" .... Men hvad hade nu Anna Stina gjort?

„Var det orätt af mig?" frågade hon gående till doms med sig sjelf. Visst har jag bjudit till att råda öfver Kalle... men det står ju äfven: — „Mannen skaptes icke för qvinnans skull, men qvinnan skaptes för mannens skull och till att vara honom ena hjelp".

Huru skulle hon väl få klart för sig dessa pligter, inne-

bärande en viss motsägelse? Jo, nu hade hon det! Mannen är qvinnans hufvud, ty det ha ju kyrkofäderna och lagen stadfästat; men råkar han, hvilket ej är sällsynt, tappa sjelf hufvudet, då skall hustrun vara för honom „ena hjelp“ utan att upphöra att lyda och vara sin herra underdånig som Sara.

— Jo, jo, suckade den nygifta, så lär nog aposteln ha ment och så mena väl också alla andra apostlar efter honom, som utstakat med stränghet och noggrannhet pliktens väg — för hustrun.

Resignerad återvände hon i stugan, lemnande sin stackars Kalle i oskadligt tillstånd, öfvertäckt med mattorna och hästtäckena. — Något nedslagen till en början, kryade den duktiga qvinnan dock snart upp sig igen vid skramlet af fladdermessingen i sin brudkrona, som talade högt om att hon nu var „försörjd“ och ingen „gammal piga“ mer. Greta Puuronen och många andra afvundades henne, det var säkert, och hade kanske velat vara i hennes ställe. Och Kalle skulle nog bli menniska snart igen när han sofvit ruset af sig. —

Det bästa här i verlden är ju att se hvarje sak från sin fördelaktigaste sida och Anna Stina hade alltid varit filosof — — utom när det gällt smädelserna hon måstat uppbära för att hon ej fick sig man.

När dansen räckt öfver midnatt började ansiktena förlängas och luften i stugan bli mättad med tobaksrök och allt det damm de dansande hvirflat opp. Under borden lågo äfven några hjeltar slagna i likhet med brudgummen och mer än en dansande dame fick det ärofulla uppdraget att stödja sin kavaljer som vacklade på benen och betogs af känslor, ömmare än i hvardagslag. — Herr pastorn fann stunden vara inne att hålla ett lämpligt tal öfver den „sansade glädjen“ som han sjelf bibehållit på mönstergiltigt sätt, utan att dock beröfva sig en tillåten

njutning af det dråpliga ölet. — Efter detta ord i sinom tid, lät han köra fram sin schäs och tog afsked af värdsfolket. Men när han sknlle säga brudparet farväl och brudgummen ej stod att finna anade kyrkherren oråd och fann sig föranlåten att hålla ännu ett tal, som uppväckte djup rörelse i hans åhörarekrets. Han lade alla på hjertat det heliga äkta ståndets vigt och, i saknad af brudgummen och många af männen, var det till qvinnorna, bruden enkannerligen, han vände sig med riklig förmaning och råd huru en hustru rätt må fylla sitt kall: —

„Må hon städse, yttrade han med allvarlig stämma, grannlaga söka leda sin make på gudsfruktans och dygdens väg, öfverse med hans häftigare lynnen, och äfven om hon inser att hennes åsigt är den rätta, blott ödmjukt söka göra sin mening gällande. — Med tålamod bjude hon till att öfvertyga honom och må hon möta honom med ett gladt och vänligt ansigte ifall till och med hans uppförande kunnat ge henne rättvist skäl till klagan. Och slutligen, sedan hon, oaflåtligt glömsk af sig sjelf, gjort allt hvad hon förmått för hemmets trefnad och frid men mött hårdhet, pligtförgätenhet eller likgiltighet till gengäld, må hennes milda hjerta aldrig dock svika den kärlek hon svurit sin äkta man. Må, under de pröfningar han genom lättsinne eller samvetslöshet kan bereda henne, hon vända sig till Den, som allena tröstena gifver, — som skänker hoppet om ersättning för alla vedermödor i denna jemmerdal i den eviga glädjens boningar!“

Ända till tårar rörde detta innerligt vackra tal de gripne åhörarne! — Alla, både män och qvinnnr, tyckte sig höra Guds egen röst i dessa uppbyggliga förmaningar af ordets tjenare. Och som desamma ställdes till de *enfaldige*, de der förklaras stå Gudomen närmast, uppstodo inga invändningar deremot, — ingen skeptisk fråga huruvida det nånsin, med tillämpande af en dylik moral, skall bli möjligt att kunna dana qvinnor med högsinthet

och sjelfkänsla, eller ens med förmåga att bilda sig sanna rättsbegrepp och öppna, ärliga karaktärer.

Ett år härefter satt Anna Stina, med ett annat anseende än fordom och äran att kallas skräddarmadam, uti egen stuga som hennes man köpt nere i byn för hennes sparpenningar. Köpet skedde visserligen tvärt emot hennes önskan, ty hon hade hört att stugan var ett gammalt ruckel bedrägligt uppstufvadt; men Kalle hade länge närt en häftig åtrå att bli fastighetsegare, ty sådant var „bussigt“ mente han. Köpekontraktet uppgjordes derför trotts Anna Stinas protester, ty såsom alla småväxta karlar var Kalle ytterst angelägen om sitt husbondevälde. Hädanefter kunde han lättare både visa och säga att han var herre i sitt hus!

Som köpekontraktet underskrefs i ett gladt lag uppdrefs stugans pris måhända litet mer än som kunnat ske ifall köparen varit mindre upprymd. — Men säljaren mente att det icke var hans sak att nerpruta köpeskillingen och anmärka bristerna i den utbjudna varan. Dem hade nog Anna Stinas vakna ögon upptäckt, men för att göra hennes man döf för kloka invändningar, hånade säljaren Kalle med att han stod under toffeln. Det knep.

— Köpet är afgjordt! dundrade med ett knytnäfslag i bordet den lilla skräddaren, kastade en herrskareblick omkring sig och så blef han gårdsegare.

Saktmodig och undergifven hade Anna Stina fogat sig i sitt öde, ty hvad hjelpte det att streta emot, tänkte hon.

— Si karlarne ha rätt att styra di, suckade hon, och dom ä' så envisa!

Nu satt hon der i stugan som hon utan att spara på sitt besvär iordningsställt till ett så trefligt och varmt bo som möjligt för sin man och den lilla kärlekspant hon vaggade

med foten småsjungande, under det hon flitigt sydde knapphål på västar som voro beställda hos Kalle, sjelf ute i byn med några glada vänner. Hvad det drog förskräckligt från den illa timrade knuten! Hon täckte omsorgsfullt in lillan i sin stora ullsjal och undrade öfver hvad Kalle hade för angelägna bestyr i byn. På hennes frågor härom, när han gick ut och lemnade arbetet, hade han blott svarat:

— Qvinnfolk skall låta bli att lägga näsan i sina mäns affärer. Sy du heldre färdiga knapphålen på den der västen som skall föras bort i morgon.

Han dröjde ändå bra länge borta i dag, tyckte slutligen Anna Stina och ångrade nästan att hon så beskedligt åtog sig att „färda“ hans arbete. Sannt är att när han slängde detsamma åt henne klappade han henne på kindbenet vänligt och sade att ingen var så snäll i sina fingrar som hon när det gällde att sy knapphål. Det erkände han med stort beröm och smeksam röst. Snart låg västen der färdig på bordet, lillan hade vaknat och somnat igen och allt satt Anna Stina och väntade . . . .

Tyst, hördes icke buller på gården? Jo, det var Kalles steg i farstun. Förnöjd inträdde han småhvisslande och pirrögd och slängde några stora paketter på bordet.

— Godafton gumman min! helsade han med litet sväfvande stämma, se bara hvad jag har gjort för goda kupper. Allt det här har jag köpt för ett hundpris af en kringvandrande tysk!

Och inför sin häpna hustrus blickar utbredde Kalle triumferande: — en alfenid kaffekanna, en gräddsnäcka af majolika, en liten messings ljuskrona i form af en näckros, en manshalsduk af högrödt siden med några fläckar som obetydligt syntes, en bricka med slipade glas, en spräckt karafin och en liten gipsstaty af kejsar Wilhelm.

— Men min gud, Kalle, hvad skola vi att göra med allt

det der! utropade Anna Stina, mera förundrad än förtjust af den konstexposition hennes man anordnat på bordet inför henne.

— Hvad vi skola göra med det? — Du talar som en bondlolla nu igen, Anna Stina! näpste Skräddarkalle sin gumma med öfverlägsen min. — Kom då ihog kära du att vi nuförtiden äro ett handtverkarfolk som skola ge oss anseende genom att ha det gentilt hos oss. Ja, ja! När kunderna se sådanader finare saker i huset och när här serveras kaffe som hos herrskap, så strömmar folk hit mycket mer att beställa sina kläder.

— Hm! månntro det? mumlade Anna Stina ohörbart, och tillade derpå med högre röst: — Men hvarifrån fick du pengar Kalle?

Den tillfrågade såg åt sidan för att undvika hustruns forskande blick, men svarade helt ogeneradt:

— Jo si, pengar tog jag af landthandlarfrun som är skyldig dig för hela hopen hjelpdagar.

— Herre Gud Kalle, tog du ut hvad *jag* hade att få för mitt arbete, för att köpa det der skräpet? utropade Anna Stina och rusade upp från bänken der hon satt med sådan fart att hon sånär puffat omkull vaggan med lillan och allt.

— För sjutton pinnar visst gjorde jag det!

— Men huru hade du samvete? . . . . .

— Det är min lagliga rätt såsom din man och här är icke frågan om samvete, det borde du ändå veta och känna så qvinna du är! Det var min lagliga rätt, hör du!

— Du predikar det i mina öron så ofta att jag minsann ej får tillfälle att glömma det, mumlade hustrun med tårar i ögonen.

— Hvad är det du murrar?

Anna Stina vände sig sorgsen till mannen.

— Jag kunde aldrig tro om dig, sade hon mildt, att du

skulle ha hjerta att bortpluttra till skräp pengar som du visste att jag samlade ihop för att kunna köpa en ko.

— Köpa en ko! hur dumt du talar! Vi ha ju ej något fähus.

— Om ej precis det, så hade jag nog tänkt ut för kon rum i alla fall. Jag har rådgjort med nämdeman Laurila som visat mig huru lätt det blefve att inrätta en spilta för ko i spanmålsbodans öfversta hörn som har egen utgång. Då vi knappt ega en åkerlapp större än det här kammargolfvet så ha vi mera rum än som behöfs för spanmålen vi få att förvara. Kon skulle jag nog ha vårdat och sörjt för.

— Det må bli till en annan gång. Stå inte der och lipa. Hvad göra vi med ko?

— Ändå barnet der, behöfver det ej mjölk?

— Pyh, tills ungen är så stor att du vänjer af henne lär jag nog hinna förtjena så mycket att den der oumbärliga kon kan köpas.

Anna Stina satte sig ner igen vid vaggan med en suck.

Då drog Kalle ihop sitt rödmosiga ansigte till ett inställsamt småleende, plirade med ögonen och petade fram ännu ett pakett ur sin bakficka:

— Se här är åt dig, sade han med en stor gest. Säg nu att jag inte tänker på min gumma äfven!

Härvid slog han ut en storrutig silkessjalett i orangegult, kornblått, grönt och ponceau och bredde den öfver Anna Stinas axlar.

— Har du köpt den der också?

— Jaha! och den må du knyta på hufvudet i kyrkan istället för den svarta du nyttjar och som gör dig att se så gammal ut.

— Tack för att du också tänkt på mig, kära Kalle, sade

efter en stunds tystnad hustrun; men den blick med hvilken hon vände presenten i sin hand lät ana att hon heldre sett om hon sjelf fått pengar omhand att köpa hvad hon ansåg sig behöfva, än att oåtspord ge detta förtroende åt en hvars smak ej fullkomligt öfverensstämde med hennes egen.

I alla fall hade jag behöft både åt mig och barnet nödvändigare saker än den der sidenduken, kunde hon dock ej afhålla sig från att säga. Kalle låtsade ej ha hört det, utan fortfor att småhvissla. Illparigt sneglade han på sin hnstru, vände sig mot spegeln på väggen och gaf en sjelfbelåten blick åt den bild han såg deruti, tänkande obesväradt för sig sjelf:

— Hon ser just inte nöjd ut, — nå, jag är van vid det der! Men jag undrar hvad här skulle sjungas för en litania om hon visste att jag köpte en blå sjalett åt landthandlarens Lotta? Hvad den lilla tjufungen blef förbaskadt glad och röd om kind! Men så kostade det mig vackra pengar. Den blåa sjaletten var dubbelt dyrare än den der. Men kostar det så smakar det! —

Han strök sig om hakan med eröfraremin.

— Det behöfver *hon der* icke få snufven om!

Var Kalle en dålig, d. v. s. en elak menniska? En narr har gemenligen icke karaktär nog att vara detta *medvetet.* Och den blick vår lilla sockenskräddare från snedden då och då sköt på sin hustru under den tryckande tystnad som uppstod i stugan gaf åt hans hackspettsansikte ett vexlande uttryck af lättsinnigt hånlöje, oförskämdhet, trotts blandadt med sjelfförtroende, och någonting liknande — ånger. En viss ömhet vid åsyn en af en tår som ur Anna Stinas öga föll i hemlighet ner öfver hennes lilla flickas sofvande ansikte, kändes i hans hjerta.

Men det här blir f—n så tråkigt ty nu börjar ju tårekällan att flöda, tänkte Kalle olustig och beslöt att „pigga opp gumman". Han fann sjelf att hon i förstone kunde „bli förbluffad och ill-

tyckt när hon fick veta att hennes skatt, som hon trodde sig ha i så godt förvar och inte velat ta hit hem, nu ändå farit för Davids höns. Men den äkta mannen slängde sig kavat ner i soffan med blårutigt bomullstygs öfverdrag för att ge sig kontenans och fortfor att trösta sig sjelf och „slå bort hela strunten.“ — Förnumstigt resonnerade han:

— Hvad behöfver hon också lägga det så mycket på sinnet; det som är borta så är det borta och det är ju *jag* som sörjer för familjen! . . . Nåja, det är visserligen litet si och så med den saken ibland, men man kan nu inte lefva som stackare heller.

Så började han för att förströ sig ordna alla sina nya preciosa i hörnskåpet med glasdörrar, som Anna Stina gifvit honom till julklapp för hopsparade fyrkar dem hon förtjent med tvätt och strykning i byn. Kalle uppställde smakfullt här den nya alfenidkannan så den skulle bli „väl synlig“ för de inträdande, radade majolika snäckan och husets helaste kaffekoppar i grupper deromkring, jemte några små porslins toilett pjeser som han lagt sig till då och då. Och slutligen placerades kejsar Wilhelms byst ofvanpå skåpet omgifven af ett par horribla glasvaser med gamla pappersblommor uti.

— Se hit nu gumman min, är det här inte filimangt! utropade dekoratören som hoppades att få se hustrun uppklarna af beundran för hans smak och skönhetssinne. Hans eget ansikte sken af förnöjelse. Anna Stina vände knappast på hufvudet utan gick tyst och fnurrig att bestyra om qvällsvarden.

— Men kasta då hit en blick, var så god, fortfor den mankerade artisten. Var inte dum. Tror du inte att finare kunder söka upp en när man har fint hos sig sjelf? Du har då rakt ingen lyftning!

— Pyh! justsom om de der såkallade fina kunderna som

du lockar hit skulle sedan betala så punktligt och bra! mumlade Anna Stina utan att uppklarna.

Kalle började känna sig retad. Det der bondlejonet var aldrig i stånd att förstå honom, tänkte han. Men hvad som äfven retade honom var en röst inom honom, som gaf hustrun rätt. Den beskyllde honom, Kalle, för att ha icke mer eller mindre än bestulit och roffat henne, hvilket lagen strängt hade bestraffat om någon annan förfarit så mot henne som hennes äkta man. Men han slog bort alla dumma och tråkiga tankar, tände en papyross och vräkte sig ledigt ner igen i soffan, följande med blickarne Anna Stinas mera flinka och raska än egentligen behagfulla rörelser vid sysslandet kring spiseln.

— Hm! filosoferade „artisten“ tyst och lät med sjelfförnöjd, drömmande min lätta rökmoln hvirfla omkring sig, — flickorna i byn säja ofta åt mej: „skada att ni skall ha en så gammal hustru, lilla skräddaren, ni som är så glad och *tusjur!* Alltid ser hon sur ut och sitter hemma när ni kommer ut med oss på gungbacken om söndagarne eller viftar på marknaderna och spenderar kaffe och prännikor åt oss!“ —

— Kom och ät, här är qvällsvard! — afbröts den *tusjura* Kalles tankeflykt af en nedstämd och tvär stämma.

Detta var ett välkommet afbrott i den tryckande tystnad som rådde härinne och med stor ifver satte sig den lille skräddaren att krafsa fram rykande potäter ur stenfatet ställdt framför honom. Han gaf sig sken af att ha en strykande aptit, ty det var lätt begripligt att man ej kunde fordra förklaringar öfver hvad det än vara månde af en menniska som har munnen full af heta potäter. Efter en försvarlig stunds tyst mumsande började dock Anna Stina samtalet och sade litet förläget:

— Gjorde du af med alltsammans Kalle?

Hon såg allvarsamt på honom.

— Hvad menar du?

— Förstörde du allt hvad jag hade innestående hos landthandlarens?

— Liksom det skulle ha varit en så bålstor summa kantänka!

— Det var för hjelpdagar under hela sommarn. Huru kunde landthandlarn betala ut det utan att den som hade förtjenat pengarne begärde och mottog dem af honom?

— För f—n i våld, det var ju jag, din man, som tog ut dem och det måtte väl ha varit förmer, det! — brusade den lille herrn i huset upp och bjöd till att se majestätisk ut.

— Men det var *mina* pengar, förtjenade med svett och möda och deri ingick också betalningen för väfven som jag arbetade så träget på innan lillan blef född, fast jag ibland kände mig så trött och sjuk så . . . . .

— Börja nu inte lipa för då, fan i mej . . . .

— Nej jag gråter inte, ser du; men jag har rätt att säga åt dig att du handlat samvetslöst, äfven om lagen tusen gånger ger dig rättighet till att göra så. Jag säger: Tvi, att sådana lagar skola finnas!

— Det är då också ett förbannadt malande för den strunt saken! Hvarför tog då inte du sjelf ut pengarne förut?

— Just för att jag var rädd för att de skulle pluttras bort här hemma. Håhå! Adjö nu med den präktiga mjölkkon som Greta Puuronen bjöd ut häromdagen åt oss för så billigt!

— Den der kon får du då inte ur din skalle! Vi ha ju inte ens något fähus! Den skulle väl ha bott med oss här inne i stugan? He, he, he!

— Men jag har ju sagt dig att nämdeman Laurila loft hjelpa mig att få inrättadt ett passande rum . . . . .

— Hvarför dj—n blandar du alltid den der göken Laurila

i våra affärer? — röt nu den lille skräddaren ilsket och såg ut som en bengalisk tiger. — Jag tål inte den karlen! Han är så högfärdig att han inte ser sin egen näsa mer, sedan han satt och pratade dumheter på sista landtdagen. Alla menniskor skratta åt honom och han var rakt den enda i hela bondeståndet som ville göra hustrurna till myndiga och upphäfva mannens målsmanskap. Jo då skulle det just bli ett skönt regimente här i verlden!! Presterna sätta sig Gud ske lof mot sådana galenskaper, de!

Anna Stina lät sin man sålunda hålla på att prata i kors och tvärs utan att vidare svara honom. Och så kröp han slutligen vackert till kojs och somnade som en stock, utan att låta sig på minsta sätt störas utaf att lillan vaknade och började skrika, hvarmed hon höll ut hela natten, ty den lilla stackarn hade tandplågor. Modren fick gå och vyssa henne på sina armar utan att få en blund i sina ögon och Kalles enformiga snarkningar hjelpte icke till att uppfriska hennes nedstämda sinne.

När morgonen kom var derför mannen kry och pigg som ett vinterny, ty han var litet döf på ena örat och hade sofvit förträffligt, då hustrun deremot såg dåsig och modstulen ut och stökade utan att säga ett ord med att ställa i ordning i stugan, skura käril och koka morgonkaffet som Kalle fordrade färdigt så snart han blef vaken.

Under tiden synade han knapphålen som Anna Stina i hans frånvaro sytt och värdigades vara nöjd med arbetet, så mycket mer som han bestämdt lofvat västen färdig tills i dag. Men icke ens berömmet som han utdelade åt „sin snälla gumma“ gaf henne en gladare min. Skräddarkalle blef ordentligt *skuffet.*

— Det är visst och sannt, tänkte han, att „flickorna i

byn“ ha rätt när de säga att jag har en hustru som är för gammal och tråkig för mig! För hvar gång jag förströr mig en smula eller ger ut en styfver för nöjes skull, så är hon sur som gammal kalja! Och skönhetssinne har hon då ej tecken till! Nej, ingen högre lyftning! (Kalle hade hört detta uttryck af en skräddarartist som varit i Paris.) Alltnog, — hans egen artistsjäl som icke kände sig på morgonqvisten i sitt rätta element här hemma och som dessutom blef här helt opptrött af „den sjuka barnungens välsignade knarrande“ vecklade in det färdiga arbetet i en duk ock sade till hustrun:

— Efter som jag nu fått den här västen i rättan tid färdig så skall jag visa att jag är akurat, och för bort den jemte annat arbete till patron Kuggers. Här får jag i arbetslön nästan detsamma som du hade innestående hos landthandlarens och det lemnar jag dig till uppköp af den oumbärliga kon, så att det inte behöfver bli vidare gräl och marrande för den saken.

Härvid smällde Kalle med en min af sårad värdighet igen dörren och försvann med sitt paket under armen, lemnande Anna Stina i ett obestämdt samvetsqval öfver att hon möjligen ändå visat mera missnöje öfver sin mans handlingssätt dagen förut, än saken egentligen förtjenade. Kalle tålte ej förebråelser och var långsint. Huru flat skall han ej göra henne och hur ångerköpt, när han kanske snart kommer hem med hela köpeskillingen till kon! . . . . Han *må* väl komma hem med den bara? . . . .

— God dag Anna Stina! hördes i stugdörren en röst som afbröt skräddarhustruns funderingar i mörka färger. — Sitter icke hon här molensam igen och vaggar ungen sin!

— Är det ni Greta Puuronen? God dag vackert. Mötte ni inte min man? Det är bara ett ögonblick sedan han gick hemifrån för att föra bort ett färdigt arbete.

— Hm, hm, jaså! svarade Greta under det hennes små röda ögon illslugt plirade kring alla vinklar och vrår af rummet och slutligen stannade forskande på den fordna tjenstekamraten, nu egarinna af en rödmålad stuga och madams *karaktör*, under det hon, Greta Puuronen, fortfor att vara en föraktad inhysing och gammal piga.

— Sitt ner vackert! bjöd Anna Stina sin gäst med en viss värdighet och framsköt en stol åt henne.

— Jag kommer bara för att fråga huru det går med köpet af min ko, som vi sist aftalte oss emellan? sade Greta och satte sig på yttersta stolkanten i det hon fixerade Anna Stina, hvilken rodnaden steg plötsligt ända upp till hårfästet. — Si, det är så många som fråga på det präktiga kräket som skall bära snart och då mjölkar hon minst fem kannor om dagen.

— Men att ni nänns sälja en så rar ko, Greta?

— Jag får ju snart hennes kalf som jag skall uppföda liksom jag uppfödt modren, och två kräk har en fattig inhysing som jag icke råd att hålla. Si, jag har ej egna lägenheter som ni, Anna Stina! Svara nu derför, tar ni kon eller tar ni den inte?

— Nog står jag fast vid mitt ord att ta den alltid, började undvikande Anna Stina och vek på förkläds snibben . . . .

— Det var det jag tänkte, ni behöfver mjölkko bättre än jag, ni som har barnet der . .

— Ja, det har nog Greta rätt uti, men för lillans skull behöfs kon ännu ej på flere månader och fähuset som skall ställas i ordning har olyckligtvis inte ännu blifvit färdigt. Så att om det kunde få stå till med köpet ännu liten tid . . . . för resten skall jag ge bestämdt svar om några dagar, kanske ren i morgon.

— Nånå, som ni vill Anna Stina, men om någon kontant

köpare kommer under tiden så, ni förstår! Hvar och en måste se till sin fördel.

De illsluga blickarna vandrade åter från skräddarens hustru och till alla föremålen i stugan. En afundsamhetens instinkt, sådan som ger menniskan underbar skarpsynthet, sade inhysingen att himmeln ej var alldeles så molnfri för den gifta hustrun som dennas säkra, lugna hållning ville ge tillkänna.

Si, — vidtog hon efter slutad inspektion åter med ett litet torrt skratt, likt skatornas när de se en vingskjuten kamrat sprattla i gräset, — si, det är inte för min skull jag ville ge er ett råd, ty nog blir jag när som helst af med min ko alltid. Det är för er skull jag skulle anse det klokt om ni afslöt köpet och lade dit edra pengar, som ni sade att ni har sparat ihop . . . . .

Anna Stina gjorde en hastig rörelse, liksom om hon blifvit stungen af en geting.

— Ja, ja, vidhöll plågoanden alltjemt skrattande, man vet aldrig hvart de välsignade pengarne trilla närsom di ä' runda! Och Skräddarkalle är spendersammer han, det veta alla flickorna i byn.

— Hvad menar Greta? frågade Anna Stina och for häftigt upp.

— Nånå ingenting särskildt om icke . . . .

— Om icke?

— Den der dyra blåa silkesduken som jag i går såg skräddaren köpa af en tysk åt landthandlarens Lotta.

— Det är inte sannt! Greta ljuger! utropade Anna Stina blossande röd.

— Jag brukar inte ljuga, skall jag säga henne, madam; hon kan vara god och fråga sin kära hälft, eller hvem som helst i byn, så får hon veta om jag talar sannt eller ej.

Anna Stina hade långsamt bleknat, men med hjeltemo-

dig sjelfbeherskning antog hon nu en leende min, såg sin gäst in i de skadeglada falkögonen och sade helt oskyldigt:

— Jaså, nu vet jag hvad Greta menar. Det var ett gammalt löfte af Kalle för många tjenster som Lotta gjorde oss den tiden jag låg sjuk när lillan blef född. Kalle är så godhjertad.

— Herre Jestandes inte vill jag ju säga att det var någonting ondt uti om en burgen karl som skräddaren anses vara, köper åt en fattig flicka en vacker presànkt!

— Min man har minsann ej glömt *mig* heller, sade Anna Stina triumferande, och tog ur sin kista fram Kalles gåfva, den brokiga silkesduken. — Se der hvad han gaf mig i går!

— Den der är ju grann som sjutton, anmärkte Greta försmädligt, men i min simpla smak var den blåa betydligt vackrare. Kanske har er duk den fördelen att den inte kostar *skräddaren* mycket.

Hon lade en tonvigt på ordet, som Anna Stina icke det minsta låtsade märka. Tvärt om ville hon visa en *vänlig* sinnestämning och satte på kaffepannan. Men nu var det hennes tur att få ge Greta ett stygn i hjertat, och med lysande ögon frambjöd husets värdinna trakteringen i den blänkande nya alfenidkannan, ställde bredvid den granna majolika gräddsnäckan så åskådligt som möjligt och fyllde med sockerbitar en af Kalles toilettpjeser i form af perlemussla med en amorin på ena kanten.

På Gretas snörpta mun såg det ut som om hon funnit trakteringen bäsk som galla.

— Se på bara sade hon och tummade om alfenidkannan. Det är inte underligt att ni saknar råd att köpa ko, när ni lägger era pengar i sådana der grannlåter.

— Jag har ej sagt att vi ej *ha råd* att köpa det der kräket som Greta tycks vara så angelägen om att få såldt prompt

på ögonblicket, svarade Anna Stina käckt, vid minnet af Kalles stolta ord när han lemnade henne. Vi ämna blott skjuta opp med saken så länge att vi få fähuset färdigt.

— Jag förstår, jag förstår, kära Anna Stina, och får tacka så mycket för kaffet! Jag skall väl sticka mig in snart igen och får nog då säkert svar huru det går med våra affärer. Åt ingen ville jag så gerna lemna min kära kudda som åt er, ty det fins inte en själ i hela socknen som inte säger: „vore Anna Stinas man en sådan reel och duglig menniska som hans hustru, så vore skräddar Grönqvists det rikaste folket i vår by".

Med denna pil, afskjuten i afskedsstunden såsom Partherna brukade, lemnade Greta Puuronen sin fordna kamrats och leksysters bostad, och hennes hosta, mer än vanligt skrällande, ljöd ut på gården lik ett hundskall.

För den ensamblifna kändes luften i stugan tung och tryckande och hon genomgick i tankarne allt hvad hon hört af sin „otrogna granne". Qvällen led och led. Det blef midnatt. Potäterna, framsatta på bordet, voro kallnade utan att Anna Stina rört vid maten, ty ingen Kalle hördes af.

— Han har väl fått vänta hos patrons! tröstade hon sig så länge som möjligt. Men hvar tionde minut sprang hon ut på trappan och spejade utåt landsvägen. Slutligen somnade hon sittande på golfvet med hufvudet mot lillans vagga. Men som en pil reste hon sig upp klarvaken när, emot morgonen, rullandet af en kärra nådde hennes öron . . . . . tyst! körde icke kärran in på gården? Jo, det gjorde den!

Hon störtade ut i farstun och möttes af — nämdemannen Laurila som bar uppför trappan i sina starka armar den stackars lille spinkige Kalle, hennes äkta vif. Men i hvilket tillstånd! Slak som en trasa hängde han mot Laurilas jättebröst,

hufvudet dinglade hit och dit utan mössa och blicken såg helt fånig ut.

— Jag har utan krus tagit er man med mig i min åbokärra och fört hem honom från ett kalas i byn der jag också var med, — sade Laurila gladt och vänligt i det han gick förbi Anna Stina för att nedlägga sin ljufva börda på sängen i stugan. Jag tyckte det kunde vara nog för den här gången. Kalle hade ren förut råkat ut för några lustiga bröder som lära ha spelat och dobblat med honom på krogen.

— Men . . . . men han gick ju till patron Kuggers för att föra hem arbete, stammade Anna Stina gråtfärdig. Och med en hastig ingifvelse började hon leta i mannens fickor. Kalles „kukkaro“ med långa tofsar och virkad med gullperlor fanns i bröstfickan men tom — tom som ett utblåst äggskal. Laurila tummade förlägen om sin mössa vid den frågande, stumt förtvivlade blick som den allt ondt anande hustrun härvid fäste på sin välvillige granne.

— Hade han redan fått ut arbetslönen hos patrons? frågade hon slutligen dröjande.

— Jo, nog lär det ha varit så, dessvärre, svarade den hederlige nämdemannen med ett förläget grin; ty de der spelkukkuna hade vunnit dukdigt af honom så trakterad som han var. Ruset späddes yttermera på vid smedens kalas. Men så tyckte jag som så att det var bäst att föra hem Kalle fattig, fast det är synd med er, Anna Stina som släpar här hemma och arbetar som en myra. Det borde vara ni som skulle ta emot och förvalta pengarne här i huset. Men si, vi ha så dumma lagar!

Med denna lilla slutmening skrapade sig nämdemansfar bekymrad bakom örat och tog afsked af skräddarens hustru, ty, tänkte han, „hvad kan jag just mera uträtta för henne i den här „rujuneringen“.

Ett par dagar hade förflutit efter ofvanbeskrifna natt, när Greta Puuronen såsom hon lofvat, „stack sig in“ igen hos skräddarns för att få det utlofvade „säkra svaret“ om sin kuddas öde. Äfven nu fann hon Anna Stina ensam, och den min hvarmed denna mötte besökerskan, utvisade ingen öfversvallande fröjd af besöket.

— Greta kommer och hör hur det går med vår affär? sade skräddarns hustru brådskande, liksom för att få fort slut på sin plågoandes närvaro. Saken är den, kära Greta, att vi fått andra planer i hufvudet Kalle och jag och bry oss inte ännu till denna vinter om någon ko. Det blefve besvärligt för mig att sköta den sålänge jag har barnet att amma, och fähuset kan först om en tid bli färdigt. Men uppskjutet är inte försummadt! Detta sades med stor sjelfbeherrskning af den präktiga hustrun, besluten att så godt hon kunde dölja för främmande sitt husliga elände.

— Jo, jo, jag var säker på att det skulle gå så här med edra stora planer! sade efter ett ögonblicks tystnad Greta Puuronen med sitt skatskratt. Men tro inte att jag sitter och göder och föder min ko i väntan på när det behagar er att ta den — på kredit!

— Sälj er ko åt hvem ni behagar! brusade Anna Stina upp. Nog finns det väl andra kreatur i verlden än dem ni föder opp.

— Nånå, sangschalör söta madam! Hvar och en är ju fri att tycka och tänka på sitt sätt. I min smak är det bättre att ha ett rart kräk som hvar dag ger mjölk och smör än alfenidkannor och messings ljuskronor. Men inte skall jag falla besvärlig nu vidare. Och inhysingen neg försmädligt på tröskeln och gick sin väg mumlande:

— Den perlhönan! Hon inbillar sig att jag ingenting hört

om hennes kära mans snygga beteende häromdagen när han gjorde opp husets affärer på krogen, ha, ha, ha! Det är litet förmer att vara *försörjd*, såsom hon, Anna Stina der, än att vara inhysing i en rucklig bastu, såsom jag, fattiga gamla piga!

— Ett år hade lupit tillända och ett annat gick in, som medbragte både mot- och medgång till vår skräddarfamilj.

Stor sensation i byn väckte den oförutsedda medgången, att Anna Stina i testamente af en gudfar, som sett henne uppväxa och alltid hållit innerligt af henne, erhöll en summa af hela tretusen mark, som utföllo i reda pengar och genast voro att lyftas. Man tänke sig de lyckliga arftagarnes förtjusning, — stormande i synnerhet hos Anna Stinas *målsman*, hvilken det tillhörde att omhändertaga och förvalta donationen. Hans medfödda sjelfmedvetande reste sig mot hvarje inblandning af hans hustru i denna honom allena tillkommande rätt. På samma tid kom honom äfven till del en annan lycka; men af Kalle mottogs denna med mindre oblandad tillfredsställelse. En ny liten kärlekspant var att förväntas till huset. Han tog saken lugnt i alla fall — mycket mera likgiltigt än testamentet. — Detta steg honom så småningom åt hufvudet på ett oroande sätt, ty nu fick han allt mer och mer den „högre lyftning“ som hans prosaiska maka saknade i hans tycke. Dag från dag varseblef den bekymrade Anna Stina allt tydligare huru fantasin började föra Kalle uppåt i vådlig fart, såsom en luftballong utan ballast eller säkerhetsventil. Till detta fann hon sig sjelf icke användbar, ty husets herre gaf henne ej det minsta gehör när hon i bedjande ordalag rådde honom att icke nu strax lägga ner sin skräddarrörelse, hvilket han dock gjorde, förstås!

— Jo serratri! ty med våra resurser är det ett simpelt handtverk, fick hon till svar. — Och så säljer jag den här stugan! Den är ett ruckel skall jag säga dig! Si nu ämnar jag köpa åt oss egendom!

Anna Stina blef så förskräckt att hon höll på att falla baklänges. Köpa en egendom med tretusen mark! Hvad tänkte Kalle på!

Men Kalle näpste öfverlägset denna enfaldiga qvinna. Utan allt affärsgeni, såsom hela hennes kön! Alla äro de som backharar rädda för att ingå i spekulationer som kunna leda till rikedom och anseende. Dumhet bara! Han, Kalle Grönqvist, kände deremot på sig att han vara född till affärsman. Hans rätta bestämmelse var inte att sitta med benen under sig på ett lumpet skräddarbord, utan att vara jordbrukare: *gastronom* förstår du mor! — sade han med högburet hufvud och knäppte sin hustru under näsan. — Det skall bli annat af hädanefter! Vi skola börja lefva som folk och jag skall kallas till possessionaten Grönqvist! . . . . . .

Possessionaten Grönqvist! upprepade han småhvisslande och började skutta lätt som en fjäder öfver stuggolfvet med ögonen lyftade mot messingsljuskronan. Häraf kom sig att lillan, som han ej observerade, blef omkullknuffad af honom och hade allaredan dragit långt ut den rosenröda munnen till gråt, när modren lyftade nedslagen upp henne med en kyss. „Pappa kunde inte tåla barnskrik det visste lillan! Tyst, tyst bara!“ — Nu fann Anna Stina för resten fullkomligt fruktlös all opposition mot Kalles uppåtsväfvande framtidsplaner.

— Kanske ger det sig småningom bara man inte strax i början motsäger honom, — tänkte hon försigtigt och beslöt att med förnuftsskäl, både skämtande och allvarligt, med ondo och med godo söka inverka på sin gubbe och få honom att såsom

Skräddarkalle hållas qvar på sin plats, och inte sträfva att dra på sig *Possessionaten Grönqvists* lejonhud.

Sålunda började hon nu med den finaste diplomati i dagligt tal draga paraleller, hvilka hade till ändamål att bevisa öfverlägsenheten af Kalles *ökända* talang som skräddarmästare, framför hans *okända* talang såsom åkerbrukare, m. fl. insinuationer. Men vi måste med smärta säga det, de gjorde icke minsta intryck på den blifvande possessionaten. Här kunde med skäl sägas att han vände döfört till, lyssnande blott till den drömda klangen af en „karaktör“, hvars välljud syntes honom lik sferers harmoni. Trött och utledsen tog Anna Stina slutligen en dag mod till sig och gjorde sin herre och man uppmärksam på en liten omständighet den han alldeles glömde.

— Kom nu ihog ändå kära Kalle att det var *till mig* testamentet var gifvet, sade hon saktmodigt, och då borde det ju ej användas tvärt emot min vilja och mina råd . . . . .

Men nu blef den lille skräddaren arg som en spindel och läste lagen för sin uppstudsiga äkta hälft:

— Vet qvinna, skrek han och stampade foten i golfvet, att du ingenting har att hvarken „vilja“ eller „råda“ här! Var så god och läs huru det står i *Giftermålsbalken*: „mannen är hustruns rätte målsman och eger söka och svara för henne“. Det har jag med egna ögon läst hos domarn som jag rådfrågat, men det känna icke sådana hönor som du! Det är jag som styr och besluter! — Och dermed punktum.

Medveten alltså om sin lagliga myndighet och utan begifvande af den som fått testamentet, gick skräddaren fermt en vacker dag åstad och lyftade medlen i sterbhuset.

En slump — lycklig eller olycklig, sedd från makarnes olika ståndpunkt — ställde så till att Kalle på samma gång fick veta att ett mindre hemman skulle gå på exekutiv auktion i socknen med det första.

Han spetsade öronen och fattade genast sitt beslut.

Hogen drogen sålde han bort sin stuga, visserligen för underpris, men detta grämde just icke Anna Stina som aldrig trifdes der och verkligen gladde sig att bli af med det rucklet innan det föll omkull af sig sjelf.

Men hvad hon ej anade till var samtalen som fördes hos mannens biträden och stallbröder när „harjakanno“ gick laget omkring att besegla aftalen mellan köpare och säljare. Här öfverenskoms att man skulle träffas igen om ett par dagar vid auktionstillfället, ty *vännerna* understödde ifrigt den upprymde skräddarens beslut att lägga sig till hemmanet.

Det skulle gå för en spottpenning det var säkert. Toket gjorde som fånet bad, säger ett gammalt ordstäf. Hustrun ovetande stod Kalle såsom han beslutit och ropade öfverljudt — (stimulerad af vännerna att gå högre och högre „ty det var det allt skäl till“) — när auktionsdagen var inne. Slutligen hörde man utropet: „mitt!“ — Auktionsklubban föll och Kalles dröm var verklighet. Han stod der med tindrande ögon såsom „possessionaten Grönqvist!“ — Vännerna omringade den segerglade egendomsherren och förespådde honom en lysande framtid.

Nu måste det drickas ett glas!

Vasseratri! Det var den nye hemmansegarn med om!

Greta Puuronen var den första öfverbringerskan af den slående nyheten till hustrun som höll på att få slag af förskräckelse.

— Visste Anna Stina inte af det på förhand, att skräddaren gick till auktionen? låtsade den illistiga inbysingen med ledsnad säga. Nå, hade jag anat något sådant så skulle jag ej så burdus kommit fram med underrättelsen.

Anna Stina beherrskade sig och antog ett tvunget leende:

— Åhjo, nog ha vi ju talt om saken, min man och jag,

men när det nu var gjord gerning så blef jag litet gripen i förstone. — Tack skall ni emellertid ha för ert besvär att springa hit och ge mig saken tillkänna! Det må väl vara sannt bara?

— Jo, det behöfver ni inte tvifla på Anna Stina. Jag hörde sjelf på huru er man skrek „mitt!“ och hur klubban föll och huru han gratulerades till höger och venster. Han borde redan ha kommit hit sjelf för att berätta om alltsammans, men der var så många goda vänner omkring honom. De ta sig väl en liten muntration på saken, som karlarne bruka.

Greta Puuronen myste illslugt vid dessa ord der hon satt och vaggade sig på stolen med händerna i kors öfver ena knäet, lyftadt öfver det andra.

— Si nu sku' min goda kudda ha kommit er väl till pass, fortfor hon oskyldigt, men nu är hon redan såld! Fast, hon hade kanske ej dugat; för det skall väl bli bara utländska kor på er egendom? Kanske mejeri också?

— Kanske, kära Greta, om det småningom låter sig göra, ty nog lär lägenheten vara god, — svarade Anna Stina, stålsättande sig för all den ironi som gömdes under hennes gästs menlösa tal och besluten att ej ge tapt. —

— Och så får man väl framdeles börja kalla Anna Stina *hennes nåd*, höll Greta ut att stickas, lik en geting som ej låter schasa bort sig. — Hon följde med blicken de olika växlingarne i hustruns oroliga ansigte, under det denna oförmärkt såg bort åt landsvägen till.

— Anna Stina tittar efter sin gubbe, anmärkte besökerskan ändtligen, sedan samtalet allt mer och mer domnat af. — Greta tyckte det vara tid att retirera. Hon hade nu haft en rolig stund.

— Nu går jag min väg för att ej störa er glädje när gubben hennes kommer hem, — var gästens sista ord i det hon slöt dörren efter sig.

När den nye possessionaten sent på natten i rördt tillstånd återvände till hemmet fann han ingenting annat än hvad han väntade: — qvällsvarden kallnad på bordet och sin hustru vakande med förgråtna ögon. Han hade måhända ännu väntat någonting dertill: — utfall och förebråelser öfver det vågade steg han nu tagit utan „gummans“ begifvande eller vetskap, och som hennes förstörda utseende vittnade att hon fått underrättelse om.

— Det är bra att hon redan vet det, så slipper jag att se den första förskräckelsen! tänkte Kalle filosofiskt; man får väl väpna sig för att ta emot storm och oväder härinne. —

Men Kalle bedrog sig. Stormen förvandlade sig till en stilla men allvarlig förebråelse uti korta ordalag:

— Nog tycker jag ändå, kära Kalle, att du kunnat ha så pass mycket förtroende för din hustru, som att säga till åt henne, att du gick och kastade hennes pengar i ett företag som kommer att föra oss på landsvägen. Derom är jag fullkomligt öfvertygad.

— Och jag är lika fullkomligt öfvertygad om att qvinnfolk äro dumma som gäss i affärer, och dertill rädda som harar, blef svaret. Ingen lycklig spekulation skulle nånsin göras, om man hörde på dem! Ni äro sådana eländiga vanans kräk att ni heldre sitta och torka bort i ett hål med pengarna i en strumpläst, än ni våga något för att vinna något. När begriper du hvad det vill säga att göra kloka beräkningar som kunna ge hundra procent?

Med dessa öfverlägsna ord gaf possessionaten Grönqvist en spark åt katten som strök sig jamande mot hans ben, vände sin hustru ryggen och gick till sängs förgrymmad.

Men Anna Stina var emellertid en genompraktisk natur som aldrig „kastade sig på sorgen“, utan fogade sig med förtröstan i det oundvikliga, uppsökande de ljusaste sidorna af hvarje sak. Nu föresatte hon sig att sträfva och arbeta med fördubblad energi för att draga den möjligaste vinst af sin nya ställning som hemmansvärdinna. Och först och främst bistod hon Kalle med klokhet och nit i att förse stället med nödiga inventarier, skaffa hästar, redskap, arbetsfolk och annat mer för att så fort sig göra lät kunna iståndsätta det förfallna hemmanet, som såldes för „hundpris“ (såsom Kalles vänner försäkrade,) emedan ingen klok spekulant ville ha det. Men också till utgifter föranledda af trängande nödvändighet behöfs förlagskapital och Anna Stinas tretusen mark hade gudnås ej samma egenskap som enkans oljekruka. Lån måste upptagas, inteckningar göras i den nya lägenheten och Kalle öfverlät gerna åt sin hustru sådant der tråkigt bestyr som han ej kunde begripa sig på bättre än hon, då han ju icke var lagkarl.

Den som vid alla ovana bestyr blef den driftiga husmodren till ovärderlig hjelp och vänfast rådgifvare var nabon Laurila, hvilken lättade för henne månget bekymmer och visste att göra det på ett alltid grannlaga sätt. Men gudnås! vid mottagandet af hjelpen och råden från detta håll fick Anna Stina lof att gå försigtigt och diplomatiskt tillväga, ty den lille possessionaten Grönqvist fortfor att ha samma antipati mot den jättelika nämdemannen, („den högfärdige kalkontuppen hans nåd Laurila“), som Skräddarkalle städse haft. Laurilas blotta namn stack den lilla karlen som senap i näsan och det var nog för hans stolta själ att veta ett godt råd gifvet af vederdelomannen, för att han skulle förkasta det halsstarrigt, såvida hustrun ej lyckades — hvilket ofta hände — att inbilla sin herre och man att tanken var utkläckt i hans egen fatabur.

Det passade högst illa under allt stök och bråk hos det nya hemmansfolket, att en liten medlem i familjen just nu kom till. Lill-Anna fick sig en liten syster, hvaråt Kalle rynkade näsan ringaktande; han hade väntat sig en son och arftagare till sina domäner.

— Pyh! bara flickor! utlät han sig med förnäm uppsyn och betraktade högst sval den lilla mörkröda, uppnästa varelsen i sin linda. Så mycket ömmare slöt modren den lilla ovälkomna gästen till sitt bröst och mumlade: — „mig är du lika kär fast du hör till *den sämre sorten* och här har du stöd, hvilka öden än förestå dig, tills det upphört att klappa härinne“.

Som man kan förstå förunnades ej den öfverallt behöfliga värdinnan i gården lång tid att ligga sjuk och overksam. Mannen utvecklade visst mycken beställsamhet i sitt kall äfven, gaf ut ordres och kontraordres med vigtig min, men det hände stundom att hans underlydande drogo på munnen när han vände ryggen åt och mumlade: „skomakare håll dig vid din läst!“ Det behöfdes blott för Kalle en aning om att förslag uppgjordes med Laurilas hjelp, eller ett arbete skulle göras efter hans anvisning, för att alltsammans skulle förkastas. Men småningom hittade Anna Stina på sättet att insila sin grannes obestridligt förnuftiga idéer så skickligt i Kalles hjerna att han ansåg dem för att vara sina egna.

Var då Anna Stina falsk eller hycklande?

Tvärtom. Af naturen var hon en ärlig och rättfram själ som hatade lögn och svek. Men hur mången hustru med samma natur, ehuru af uppfostran ombildad till en *sann qvinna*, har ej förfarit såsom Anna Stina, hela lifvet igenom, när hon råkat ut för en sjelfkär jöns eller narr, angelägen att visa verlden att han är „herre i sitt hus“. Ack ja, den apostoliska moralen

lär hans *bihang* att hon bör låta sjelfkänsla, omdömesförmåga — ja sanningskärlek och behof att gå raka vägar fara, för att bibehålla hvad hon skall anse förmer — husfreden?

Hvad vilja också hustrurna göra, när de med skarpsynt öga se det bära på tok för allihop och den blinda befälhafvaren styra familjens redlösa skuta mot bränningarne, för att han misstar sig om kursen och ensam vill hafva rätt? —

Hvad annat återstår då än att nappa tag i rodret innan katastrofen inträffar och föra skutan med ledning af egen kompass, — förstås, allt bakom den skenbart styrandes rygg och så skickligt esomoftast, att *han* får bibehålla anseendet både i verldens och i sina egna ögon. Go' herrar! låten derför bli att så strängt tala om *qvinnolist!* Hvem framkallar den?

Hvad nu vår hederliga Anna Stina vidkom hade hon ej den aldraminsta hersklystnad, utan hade gerna underkastat sig Kalles regimente om det bara inte gick omkull för honom och dem alla. Den första uppe om morgonen, den sista i säng om qvällen, arbetade hon år ut och år in utan att förtröttas eller fälla modet. Kalle hjelpte till när han „hade tid" såsom han brukade uttrycka sig, men som han började allt oftare titta för djupt i glasbottnet, så upptog detta mer och mer hans tid. Och sålunda visade det sig tydligare år från år att hustruns aningar skulle slå in och hoppet att småningom reda sig på hemmanet skulle gå i qvaf för den stackars familjen.

Possessionaten Grönqvist började göra samma bekymmersamma erfarenhet som *salig Dumbom:* — „ju mer man lånar dess mer man sätter sig i skuld". Några missväxtår hjelpte icke upp afiärerna. Länsmannen måste göra den ena utmätningen efter den andra, de fetaste korna leddes först ut och togos i beslag,

de sämre följde småningom efter och häraf växte de redan förut magra fälten icke bättre.

Kort om godt. Hvem har ej sett huru det går till när ett åkdon, styrdt af oskicklig hand, rullar på en stenig väg utförbacke, i början saktare, men så allt mera fort och slingrande tills det stjelper i diket.

Det var på denna förutsedda katastrof för sina vänner Grönqvist, som Greta Puuronen redan i åratal med väntande blick gick och lurade. Hennes falkögon hade vid hvart nytt besök hos Anna Stina trott sig förmärka några luckor ibland lösörena i skåp och på hyllor. Än var det alfenidkaffekannan som saknades der, än majolika gräddsnäckan, de slipade glasen och kejsar Wilhelms staty, än messingsljuskronan. Och hvad fähuset beträffade så såg der verkligen bedröfligt ut.

Greta började känna sig helt vänligt stämd emot Anna Stina, ehuru denna allmänt tittulerades „fru Grönqvist“.

Den oundvikliga dagen randades sist och slutligen när allt hopp var ute för familjen Grönqvist att mera „komma på grön qvist“. Konkursen blef radikal.

— Jag sade ju från början att det skulle gå så här, suckade Anna Stina när hon med ett barn vid hvardera handen stod och såg på huru allt gick under klubban, ända till hennes enkla bomullstygsklädningar som hon sjelf väft. Med dold smärta blef hon varse huru Laurila ropade in den ena saken efter den andra som han vetat hon satte värde på, — det var liksom om hon haft lust att beskylla sin gamla vän för brist på finkänslighet. Men hvem målar hennes förvåning och djupa rörelse när den hedersmannen med tårar i de ärliga ögonen kom fram till henne

och bad henne hålla till godo alla de der småsakerna, som kanske skulle kunna göra henne och barnen litet nytta.

Det finnas många obetydliga handlingar här i verlden som vittna mera om högsint karaktär än stora hjeltedater!

Det var äfven Laurila som lånade Anna Stina häst och fordon när hon förgråten, med barnen i famnen och några tarfliga knyten omkring sig i kärran, lemnade den gård der hon en tid lyst som värdinna. Äfven för Kalle, som gick bredvid och körde lasset steg för steg, var det en svår väg att vandra. Han insåg klarligen att den ledde honom upp på skräddarbordet igen, derifrån han med så högburet hufvud klef ner en dag och försökte räta ut de stakota benen. — Heltvisst skulle de nu återfå sin förra omisskänneliga skräddarfason. Men här var en öfverraskning honom förbehållen af angenämt slag. — Anna Stina hade tagit i förvar hans verktyg, dem han i sin storhets dagar frågat så föga efter, att han ej ens vetat hvart de togo vägen. Han kunde således börja som *sin egen* igen och slapp förödmjukelsen att arbeta hos en annan i saknad af egna verktyg. Det var ändå en tröst.

— Man må ömka hustrun, ty hon är en bra och duglig qvinna som alltid varit stilla och anspråkslös, — sade grannarna, när Grönqvistka familjen körde ut från hemmanets gård. Men åt mannen kan det göra godt att öfvermodet och den narraktiga högfärden blifvit qvästa.

Till och med „flickorna i byn“ funno ej mera Kalle hvarken *tusjur* eller värd att saknas. Nej, de började finna att „hustrun hans“ alls ej var för gammal för honom. Henne stackare var det synd om.

— Oh, hon kan vara nöjd öfver att hon i alla fall är försörjd! afbröts dessa samtal af en spefull, hostig stämma och Greta Puuronens hvassa näsa och krokiga rygg böjdes framåt för

att se hur ömkligt de fordna egarne aftroppade från hemmanet. — Der har hon ju mannen som går bredvid och styr för henne och barn saknas ju ej heller i den husliga sällheten"!

Det der var då en fasligt trivial och vanlig historia! höra vi nu läsaren utbrista i det han lägger bort boken.

— Ett ögonblick ännu, ärade läsare! Nu kommer just det ovanliga! Hör blott.

Det var dagen efter familjen Grönqvist expropriering.

Då hölls en sammankomst hos nämdemannen Laurila — som för snartinstundande landtdag är vald till bondestådets talman. Byns, ja ortens mest aktade och ansedda auktoriteter äro församlade. Till dem talar värden i huset med en ifver och en hjertats värme som gör honom verkligt vältalig och synes mäktig att öfvertyga hans åhörare.

Laurila agiterar för ingenting mer och iugenting mindre än att få till stånd — en masspetition i syfte att göra den gifta qvinnan myndig. — Att afskaffa mannens målsmanskap och enväldiga egendomsförvaltning.

Talrika underskrifter pryda redan petitionens blad — och *sju presters* namnteckningar lysa deribland som meteorer.

— Ja det der var verkligen ett ovanligt slut på berättelsen, medger läsaren småleende — men det är derjemte fullkomligt *osannolikt!*

Som man bäddar så ligger man.

Som man bäddar så ligger man.

I patron Åkermarks ståtliga enklingshem var hans enda barn, Emilia, solskenet och arftagerskan till den betydliga förmögenhet han genom egen drift och klokhet hopbringat. Far och dotter tillbragte en stor del af året på det vackra säteriet Skogsbacka, der den unga Emilia alltsedan sitt adertonde år såsom ensam värdinna, höll regeringstyglarne i sina små vackra händer. Patron Åkermark, som hade ringa sympati, men deremot stor respekt för *aflönade* husföreståndarinnor, hade känt sig lätt om hjertat när hans dotter blef fullvuxen och han ansåg sig kunna undvara de förstnämnda. Och hvad Emilia beträffar var hon förtjust öfver att slippa böja sig under en främmande vilja. Hon kände sig ha en egen sådan och behöfde ej gå i ledband, tyckte hon.

Denna nu 23 åriga flicka var en kärnfrisk och rikt utrustad natur, med kloka, klara ögon, gladt och förbindligt lynne, vaket intresse för lifvets både stora och små frågor, öppen karaktär och varmt hjerta men . . . . här fanns ett *men* som stötte både tanter och onklar för hufvudet, emellanåt.

Den lilla sjelfständiga damen brydde sig ej om, vid hvart

steg hon tog, huru „det skulle se ut och dömmas af verlden“; hon nöjde sig med sitt eget samvetes gillande, hvilket oftast delades af fadren, som fann sin dotters ord och handlingar beundransvärda.

De konservativa runkade naturligtvis på hufvudet och kunde icke finna det öfverensstämmande med „sann qvinnlighet“ att en ung flicka öppet och oförställdt sade sin mening i de frågor som afhandlades omkring henne, — äfven sådana som „unga damer hvarken skola vilja känna till eller befatta sig med“. —

— Man må nu säga huru mycket som helst att allt samhällsondt angår oss qvinnor lika mycket som männen, — brukade tant Malla med värdig mine predika för den qvinliga ungdomen. Min mening är orubbligt, att vi böra ignorera allting orent och smutsigt och osedligt som nuförtiden ohöljdt dras fram i dagen. Quelle horreur! — Att ej ha mera aktning för sig sjelf än att vilja röra i sådant! . . . .

— Nej heldre låta sig med förbundna ögon gäckas och bedragas! Heldre låta sin lefnadslycka sköflas utan att öppna ögonen innan man rullar ner i afgrunden, ifyllde Emilia med komisk pathos, som retade tanten ända till ursinne, hvarpå hon med siareblick förutspådde att qvinlighet, blygsamhet och behag snart skola försvinna ur denna verld, der de gamla goda tiderna äro förbi!

— Men tycker inte tant ändå att vi hittills gjort alltför stora offer på det der „qvinligas“ altare, skämtade den oförbätterliga Emilia. Jag inser just ej att samhället haft nytta af vår frivilliga förblindelse. Hvad som är säkert är, att vårt eget kön haft all skada af att spela rollen af „dupe“ evinnerligen. Okunnighetens oskuld är ej alldeles detsamma som hjertats renhet. Den förstnämnda blir kanske någonting alldeles motsatt när den upphör — hvilket förr eller senare måste ske, eller huru, lilla tant?

En ännu mera prononcerad runkning på tant Mallas vördnadsvärda hufvud blef blott svaret i dylika fall och det förstår sig att det var *hennes* åsigt som blef gällande i *klokt folks* ögon. Emilia var alltför emanciperad!

Men man kunde i alla fall ej låta bli att hålla hjertligt af den goda, glada flickan fast hon hade sitt hufvud för sig och inte lät skrämma sig öfverhöfvan af konvenansen. Hon hade dock hjertat på rätta stället, det erkände alla.

Männen i allmänhet beklagade visserligen att det fanns för litet af „das ewig Weibliche“ hos denna annars så söta flicka, men andra stora förtjenster öfverskylde detta moraliska lyte hos henne. År från år blef hennes sätt allt mera fängslande och fullt af värdigt behag och så embellerade hon ögonskenligen. Det är ett ovedersägligt faktum att ingenting embellerar så mycket en rik arftagerska som den omständigheten att vara enda barnet.

Att ha många bröder och systrar *enlaiderar* den största skönhet.

Efter hvad ofvan är sagdt förundrar det helt säkert ingen om vi berätta att arfvingen till Skogsbacka säteri m. m. var utsatt för samma egendomliga landsplåga, som den fordna gräsenkan på ön Ithaka, drottning *Penelope*. Dock måste annoteras, att friarskarorna i den frånvarande Ulysses' hus betedde sig mera ogrannlaga än aspiranterna till patron Åkermarks dotter. Men hos föremålet för all denna beundran förspordes alls ingen längtan, tycktes det, att utbyta sitt sorgfria oberoende mot Hymens ljufva boja. Emilia hade hittills åtminstone slagit döförat till för alla sina friares utgjutelser i bunden och obunden stil.

— Nå, nå, den rätta har ännu ej kommit! sades med eftertryck i vänners och fränders krets.

— Och jag skall visst ej bli densamma som skyndar på hans ankomst, — brukade Emilias far ge som svar på detta tal.

— Huru kan en far uttrycka sig så egoistiskt! förebrådde tanterna.

Och onklarne gjorde korus.

— Egoistiskt eller ej, skrek pappa Åkermark, men jag svär och bedyrar att det är med djupaste grämelse jag tänker på möjligheten att hit en vacker dag kan stiga in en villfrämmande herre, som med en viss ton och ett visst uttryck i blicken hviskar tre ord i örat på min dotter. Och härefter finner enhvar det helt naturligt att mitt enda barn, som jag med hela mitt hjertas kärlek omhuldat i några och tjugu år, lemnar mig att gråna här ensam, för att kanske följa till verldens ända den der friserade herren som fordrar allt, på grund af de tre magiska ord han haft den godheten att uttala! Och ingen menniska beklagar *mig*, det är säkert!

— Men så är ju naturens gång, kusin Åkermark, och qvinnans bestämmelse är att följa sin make! — suckade Jobströstarne.

— Döden är också naturens gång, och vår bestämmelse är att bli föda åt maskarne, utropade patronen utom sig, men ingen fordrar derföre att jag skall emottaga döden som en välkommen gäst och tänka med fröjd på min egen begrafning!

Huru man skrattade åt detta original till far som hatade tanken på att få sin dotter bortgift!

Än om hon blefve en gammal flicka! Det vore just skönt!

För resten var Emilias far mest belåten med att slippa tänka på hela den der saken. Den hedersmannen vände heldre hågen åt det praktiska lifvet omkring honom, der han fängslades af tusen intressen: — nya rön i landtbruket, lyckade spekulationer i affärsverlden, kommunala angelägenheter, landtdagar o. s. v. Han valdes till „utskott“ öfverallt, han saknades aldrig vid landtbruks- och industri utställningar; han fick högsta prisen, medaljer eller „mention honorable“ för allt hvad han exponerade;

med ett ord, patron Åkermark hade ett medborgerligt anseende af prima qvalitet.

Hans nyaste lifsintresse koncentrerades vid denna berättelses början kring ett företag på Skogsbacka, egnadt att upphjelpa fårafveln i landet förmedelst ett af honom anlagdt, mönstergiltigt schäferi, som utgjorde föremål för mycken berömmelse af kompetente domare. Sjelf njöt vår hederlige patron med djup tillfredsställelse af att dag ut och dag in gå omkring, lik patriarken Jakob, bland sina vackra finulliga skötebarn och lyssna till deras oskyldiga bräkande.

Detta schäferi, naturskönt beläget i en dal, och omgifvet af feta, grönskande betesmarker, hade varit ett sannskyldigt Arkadien, om det ej på en sida haft ett olycksaligt grannskap: en vidsträckt och djup skog som var tillhåll för räfvar och annat villebråd, men tyvärr äfven för vargar. Det var dessa otrogna grannar som störde patron Åkermarks hemfrid och bragte honom då och då i raseri. Trots all vaksamhet hos fåraherdarne gjorde de ludne bestarne då och då en razzia bland patronens hjordar.

För att förebygga olycksfallen anställdes visserligen skallgång i socknen ett par gånger om året. Länsmannen i full ornat satte sig då till häst, företrädd och efterföljd af bönder, beväpnade med skjutvapen härledande sig från den tid krutet uppfanns, och med koskällor, bjellror och harskramlor. Under en infernalisk musik genomströfvade den manhaftiga skaran skogen med ett skri och hojtande likt det för hvillket Jerichos murar föllo. Och sålunda sökte man åtminstone hålla odjuren i respekt, ehuru sällan eller aldrig ett enda sådant blef fäldt. Man fick aldrig det nöjet att exemplariter afstraffa de illistiga fårtjufvarne, och den exekutiva maktens representant fick åtnöja sig med att kommendera återtåg i medvetande af att han antagligen dock hade jagat bestarne från orten — till grannsocknarna. —

Hänvisad till sjelfförsvar lät patron slutligen resa kring sitt schäferi ett jernstakett med hvassa taggar och hade verkligen ibland, efter mörka nätter, den tillfredsställelsen att få skåda, när dagen inbröt, blodiga stycken af en vargpels på stakettets tinnar, eller åtminstone röda hårtofsar vittnande om att en ovän varit i klämman.

Under det patronen allt mer och mer fullkomnade de försåtliga uppfinningar som skulle värja hans fårahjord, inträffade en omständighet som i patronens sinne skulle inkasta farligare frön till oro och bekymmer än de värsta karnaljer från skogen dittills strött på hans lefnadsstig.

Staden X. i hvars närhet Skogsbacka var beläget, bytte om borgmästare.

I den gamle, sjukliges ställe ditsändes en betydligt yngre, företrädd af ryktet att vara ungkarl, ett af hufvudstadens lejon, god dansör, tenorsångare och till på köpet skicklig jurist, försedd med de bästa rekommendationer — ett senatorsämne, hviskades det.

En dylik person hade rätt att väcka uppseende i en småstad, och detta gjorde ock Cæsar Björnram i staden X.

Hvilket samtalsämne i detta nyss ännu så färglösa sällskapslif! Det berättades vän och vän emellan att denne nye Cæsar liknade sin antike namne, — den romerske, — som *kom*, *såg* och *segrade*. Detsamma påstods i visst afseende om borgmästaren i X. Han bar ansvaret — så sades det åtminstone — för många, alltför många qvinnohjertans störda frid under det friska ungkarlslif han fört; — ja, det glunkades till och med om ett själfmord för hans skull! .... Detta saknades dock faktiska bevis för, förstås!

Men summan af texten var i alla fall att den elegante borgmästarens person uppväckte så stor sensation i staden X., att han sjelf icke kunnat undgå att märka det, äfven om han varit anspråkslösheten sjelf. Och när väcker, för resten, ej en hygglig *épouseur* sensation i småstäder!?

Knappt hade smellertid denne fågel Fenix fått fast fot på orten, förr än det började visa sig att hans besök på Skogsbacka blefvo ofantligt täta.

Nu funno sig naturligtvis äldre damer och mödrar för giftvuxna döttrar förpligtade att rikta patron Åkermarks uppmärksamhet på detta sakförhållande. Det kunde betyda ingenting måhända; det kunde innebära frön till lycka; men . . . . men det kunde också . . , .

— Jag, sade rent ut tant Malla åt Emilias far, — jag anser det här fullt af eventuella faror för kusins dotter!

— Hvilka faror talar kusin om? afbröt patron och spände upp öronen. På hvad sätt är Emilia i fara? För all del säg rent ut kusin.

— Oh bevars, det är ju inte direkt lifsfara jag menar, skämtade tant Malla. Gör sig ej dum nu kusin. Jag som sjelf har tre unga döttrar, jag ville blott framkasta åt en godtrogen vän en varning för ulfvar i fårakläder som här smyga omkring och lura på rika arftagerskor.

— Pottsdonnerwetter! utropade patron Åkermark häftigt och hoppade upp från stolen som en boll, har jag inte nog af de ulfvar som här smyga omkring i sitt eget skinn och lura på mina får? Jag skall, tamme tusan . . . . . .

— Nånå, blif ej så het, kusin, jag framkastade ju blott helt löst en supposition som allmänt vaknat af vår nya borgmästares flitiga besök här på Skogsbacka. Har kusin verkligen ej märkt huru han slår sina krokar för Emilia?

— Nej, det har jag inte! — Men än sedan?

— Han är ett godt parti, det är sannt, och en gentil karl är han det nekar ingen . . . . Men folket har ganska mycket att berätta om hans förflutna vandel. Man säger att den varit högst

légère. — Han har gjort mången ung flicka olycklig, det försäkras af trovärdiga personer.

— Det angår ej mig och må vara hans ensak.

— Men om en menniska som fört ett så fritt ungkarlslif bränner sina kol för kusins dotter? . . . .

— Så skall han, regera mig Gud, få bränna dem förgäfves den herrn! Emilia låter inte fånga sig med socker, som en fluga, hon, kusin! Hvad ondt vet man om den der borgmästaren, då? Jag tycker det är en hygglig karl!

— Men den moralitén, kusin Gösta, den moralitén!

— Ja, i det afseendet tror jag nog att Emilia har ganska stora fordringar.

— Det är just det jag vet och derför varnar jag för ulfvar i fårakläder. Huru många gånger har ej Emilia förklarat att hon aldrig ämnar höra till de „sanna qvinnorna“ som tåla en dubbel moral och efterskänka krafvet på renhet i seder hos dem de välja till sitt lifs följeslagare. Hon skulle anse sig sjelf sjunken moraliskt, ja rentut förnedrad af ett sådant handlingssätt, detta är någonting som hon helt öppet minnsann lägger i dagen. Det är hennes princip, kusin!

— Nå, den måtte väl anses vara den rätta också, tänker jag. Hvad har kusin deremot?

— Ingenting, jag gillar fullkomligt dessa principer hos väluppfostrade flickor. Just derför vill jag be Emilia akta sig för borgmästaren.

— Var lugn, kusin, min Emilia är en klok flicka med omdömesförmåga och inte alls hjertnjupen . . . .

— Bah! omdömesförmågan hos en 23 årig flicka, när det gäller en inställsam karl!

— Vi få väl se!

— Jag talar som en gammal vän till huset, derför ber

jag kusin, som inte är angelägen om att gifta bort sin kära flicka, att hålla ögonen öppna i alla fall. Bara välmening!

Tant Malla tog sig betänksamt en pris och öfvergick till andra samtalsämnen.

Emellertid gaf denna lilla väckelse vår hederlige patron anledning att bli fundersam. Det var som om han fått en knappnål i kläderna. Hvar gång borgmästaren visade sig i Emilias närhet tyckte han att någonting stack honom på ett retsamt och oåtkomligt sätt.

Emilia deremot fortfor att sköta sina värf i hemmet och annorstädes hurtigt och driftigt som förut och hade aldrig varit mera lefnadsfrisk och glad. Hennes muntra sång klingade bitti och sent i huset, uppfriskande och lifvande för alla.

Det hände sig en qväll, sedan borgmästar Cæsar Björnrams eleganta gigg förspänd med en hvitgrå, appelkastad häst lemnat Skogsbacka, att patron Åkermark sade någonting till sin dotter med halfhög ton och ett visst missnöje, i det han drog henne afsides.

— Men, svarade Emilia sin far i den glädtigaste lekfullhet och kysste honom på de grå lockarne, man behöfver ju ej ta saken så der allvarsamt, lilla pappa. Inte tänker jag mig en äkta man och herre öfver mitt öde strax i hvar ung man som visar sig en smula artig. Det göra ju för resten alla hyggliga och belefvade unga män när de äro i ogifta damers sällskap. Jaså, han är såder . . . . . *volage* den der ungherrn som nyss lemnade oss? Skada! Han utgör ett ganska trefligt och behagligt sällskap. Var ej så mörk i hågen lilla farsgubbe, ty det tycker du sjelf också. Hvarför då måla Hin Onde på väggen?

— Kanske kommer han dit ändå! mumlade i skägget patronen när han lemnade sin dotter för att bege sig till sitt schäferi. Här mötte honom en Jobspost som tyvärr ej kunde kallas ett inbillningsfoster. Två omisskänneliga fyrfota ulfvar hade va-

rit synliga natten förut i närheten, och för par timmar sedan hördes från schäferiet nödrop i skogen. När folket skyndade dit funno de i hagen der fåren betade den vildaste uppståndelse. Stängslet var sönderrifvet, herden fullkomligt vettskrämd och ett får ihjälbitet! — Just ett af de vackraste.

Det var en Tycho Brahe dag för patron Åkermark.

Han lät gräfva flere varggropar, ännu förträfflgare, osynligare och försåtligare än dem han omgifvit sig med förut. Den vackra skogen i närheten af schäferiet var helt underminerad, kunde man säga.

Dessa rent praktiska anordningar förströdde patron och skingrade, eller åtminstone sköto i bakgrunden hans imaginära bekymmer i borgmästarfrågan.

När Björnrams vackra profil nästa gång återgafs af speglarne i salongen på Skogsbacka, tyckte patron sig mindre se „fan på väggen“, än en välkommen gäst för både sig sjelf och sin dotter. Emilia var ögonskenligt animerad mer än vanligt i gästens umgänge och deras lifliga samtal ville aldrig taga slut. Såsom vi veta fann den unga flickan intet skäl att visa skyggghet och brist på öppenhjertighet i umgänget med en hygglig och bildad karl, som väl brände rökoffer, men med iakttagande af ett vördnadsfullt sätt emot henne. I motsatt fall hade hon snart undandragit sig hans sällskap.

Med naturligt behag lika fritt från förkonstladt pryderi som från koketteri visade Emilia borgmästar Björnram att hans besök på Skogsbacka gjorde henne nöje. Och de förnyades också allt oftare och oftare.

— Om han närer den önskan att bli för dig någonting mer än en angenäm gäst och *uttalar* denna önskan, hvad svarar du då? ljöd understundom en frågande röst i det innersta af Emilias hjertkammare.

— Den som lefver får se! svarade hon den tyste frågaren undvikande och lätt rodnande.

Landtlifvet med sitt mera okonstlade umgänge ger menniskor lättare tillfälle att lära känna hvarann på en vecka, än om de möttes på baler och supéer i åratal.

På Skogsbacka företogs långa promenader kring de vackra omgifningarne, båtfärder på sjön, — en af de vackraste i de tusen sjöars land — lekar, volangkastning, croquetspel m. m. ute i det fria och stadsboarna underläto ej att komma och skaka af sig gatornas damm — „i den idylliska naturfriskheten hos de kära vännerna Åkermark“.

Tant Malla Gyllenhök hemtade ofta hit sina döttrar, Josefine och Celestine, som voro med i societén och Serafine som ännu gick i korta klädningar, men väntade med otålighet att en af de äldre systrarne måtte bli gift, så att hon ändtligen skulle slippa ut ur barnkammaren.

En egendomlig slump förde alltid tant Mallas landå, med fyra blomsterprydda hattar uti, till Skogsbacka på samma dag som borgmästar Björnrams gigg. Ja, det hände ibland att dessa båda lokomotiver stannade vid trappan rakt på samma gång. Och med en viss undran märkte fru mamma då att det alltid var den glada och uppsluppna Serafine som borgmästaren först hjelpte ur vagnen med något lekfullt skämt. —

— Det der är irreguliärt, tänkte tant Malla väl stundom och rynkade en smula ögonbrynen, — de äldre först! . . . Men man måste ju i alla fall låta ödet ha sin gång, om så skulle vara! Jag får allt tänka på att laga lång klädning åt Serafine.

Patron Åkermark underlät aldrig att föreslå sina gäster en liten promenad till schäferiet. Det var med tillfresställelse och en rättmätig stolthet han visade denna sin skapelse som borde anses ega fosterländskt intresse för enhvar med nitälskan för landets modernäring och rasförädling.

Detta försäkrade sig tant Malla ega så mycket som någon,

men en särskild otur ville alltid att hon och hennes flickor hindrades af en eller annan orsak att deltaga i schäferibesöken.

Borgmästar Björnram hade aldrig de obotfärdigas förhinder, han, utan kunde med lifligaste intresse åhöra hundra gånger å rad historiken öfver får och gumsar härstammande från de mest olika trakter af jordklotet. — Också var patron Åkermark mera belåten med denne besökare än med någon annan och borgmästarens aktier stego härigenom betydligt hos Emilias far.

En varm och vacker dag på sensommaren riktades promenaden åter till schäferiet, och denna gång bjöd dess egare sina följeslagare på ett extra nöje.

Det var fårklippning.

I en grönskande inhägnad försiggick ceremonin och här sågos herdinnor försedda med stora fårsaxar beröfva den finulliga bjorden sin dyrbara afkastning, hållande hvar sitt offerlam i famnen.

Något tankspridd lyssnade borgmästarn till dessas sakta bräkande och med svala blickar följde han arbetet. Han gick vid Emilias sida och tycktes särdeles upptagen af den blombukett hon bar i handen och hvars doft han gång efter annan bad att få inandas, i det han böjde hufvudet djupt ner emot densamma. Helt och hållet försummade han ej i alla fall att, på patronens vädjande till hans omdöme, fälla några berömmande uttalanden öfver den silkeslena ullen som här och der stod uppstaplad i högar.

Men plötsligt sköt en eldig blick fram ur hans beslöjade öga, hvilande på de landtliga herdinnor som utförde fårklippningsarbetet.

En af dessa fårklipperskor, i den första ungdomens vår, framstod i en nästan magisk belysning som den nedgående solen kastade öfver hennes gestalt. Hvad hade ej en målare eller en skulptör gifvit för en modell med denna plastiskt sköna byst, dessa runda blottade armar och fina handleder, detta Hebehuf-

vud, uppburet af en grasiös svanhals, och liksom tyngdt åt ena sidan af en yppig krans af glänsande, gullblondt hår!

Emilia stannade, iakttagande den hastiga omskiftningen hos sin följeslagare och riktningen af hans blick som stannat liksom förhexad vid den blonda fårklipperskan. Hon vände sig till honom och sade leende, pekande på Maja:

— Man måste medge att vår moder natur har sällsamma nycker! Hvad sägs om det der utseendet hos en simpel bondflicka, dotter till en fattig inhysing?

Borgmästaren spratt till.

— Den der flickan med blåa bandet i flätan? frågade han efter en sekunds besinning med klassiskt lugn. Åhja, hon ser inte illa ut.

— För tusan min bästa herre! Hon förtjenar i mitt tycke att kallas en komplett skönhet! utbrast ifrigt patron Åkermark och gick fram till Maja som han klappade på hufvudet, i det han oförmärkt upplyfte hennes rodnande ansigte. Derpå återvände han till borgmästarn och hviskade honom i örat:

— Månne man finner många hennes likar, än mindre större skönheter, i stora verlden, bland de siden- och blomsterprydda baldockor som borgmästaren tändt brännoffer för?

— Så långt går jag inte i min beundran för er lilla landtliga Venus som herr patron, svarade Björnram alldeles högt med en leende blick riktad på Emilia, — men jag har ju medgifvit att flickan är vacker. Ett fint utseende för en bondtös, det kan ej förnekas! —

Utan att nästan veta af det sjelf fixerade Emilia den som talade med så kall ton och så glödande uttryck uti ögonen. Dessa kunde ej lösslita sig från föremålet för det promenerande sällskapets uppmärksamhet.

Borgmästaren träffades af blicken och bet sig i läppen i det han rodnade lätt. Måttfullt och lugnt vände han derpå Maja

ryggen för att sysselsätta sig med ett litet lam som bräkte klagande i famnen på en gammal oppnäst och skelögd herdinna, till hvilken han ställde sitt tal med mycken folkelighet och ifver. Om ett ögonblick vände han sig åter till Emilia och frågade sakta och med lätt ironi om man inte kunde ha nog nu af det här intressanta skådespelet och borde fortsätta promenaden.

— Vi skulle ju njuta af solnedgången på det höga berget derborta? insinuerade han, och bjöd Emilia armen.

Hon antog den leende i det hon sade till fadren skämtsamt:

— Nu måste vi bryta upp härifrån och sedan sjunga, ifall hågen dertill manar: —

„Ack i Arkadien äfven jag har varit,
Varit der länge, varit der förgäfves!“

Hon stannade plötsligt, såg först på sin kavaljer, så på den vackra Maja och sade med glädtigt behag:

— Nej, *förgäfves* ha vi inte varit här, inte sannt herr borgmästare? Vi ha ju haft tillfälle att beundra Rafaëls *Madonna di Foligno!* —

Borgmästaren upptog skämtet på bästa sätt och svarade fyndigt derpå. Promenaden fortsattes, solnedgången beundrades på bergets topp och samtalet flöt ledigt, ehuru mest i form af dialog mellan Emilia och hennes ledsagare. Ty patron Åkermark råkade möta inspektoren och blef en god stund upptagen af honom, hvarunder han ropade åt de andra:

— Gån på bara, mina vänner, gån på! Jag genskjuter er nog om ett ögonblick der vid korsvägen.

Tyst för sig sjelf gjorde Emilia denna afton anmärkningen att den högsta magistratsperson i X. sade henne mer än vanligt många artigheter och ej en sekund lät samtalet afstanna, — men alltsammans lät som om han uppläst en utanlexa.

Han såg tankspridd ut oaktadt allt hans välde öfver sig sjelf

Emilia kände det som en lättnad när hon befann sig i hemmet åter, och fick värdinnebestyren som upptogo hennes sinne.

Borgmästarens gigg körde fram efter supén, han sade sitt artiga värdsfolk farväl och tackade för patronens afskedshelsning: „välkommen snart åter!“

— En tillåtelse som jag tacksamt skall begagna mig af med det snaraste! var gästens sista ord när han slöt dörren efter sig, förgäfves väntande på inbjudning af ställets värdinna äfven.

Emilia var visserligen ej en af „idyllens sköna, som gå och sucka i det gröna“, men hon var varm för allt skönt och poetiskt anlagd. Naturen älskade hon öfver allting och kunde svärma en smula i dess sköte, utan att derför vara hvad man kallar romanesk.

Nu var årstiden inne att ge åt natursvärmeriet den rätta stämningen, ty fullmånen kastade breda silfverstrimmor öfver land och sjö under det den mörka skogen svepte sig i en hemlighetsfull slöja. Det var i slutet af Augusti.

Natten hade förlorat sitt sommarljus, men fått den mera förtrollande klarhet som månstrålarne gjuta öfver ett kuperadt landskap, när hvarenda vindpust lagt sig till hvila och trädens långa skuggor skarpt afspeglas kring stränderna af en spegelblank insjö.

Emilia lockades hvarenda qväll till långa fotvandringar i detta heliga aftonlugn, ofta utan annat sällskap än fru Luna hvars runda, milda ansigte log mot henne från en mörkblå himmel emaljerad af milljoner stjernor.

En af dessa förtrollande aftnar efter det hon sagt godnatt både åt sin far och borgmästaren som åter var gäst sedan par

dagar på Skogsbacka — att jaga som han gaf till pretext för sitt qvardröjande från ena dagen till den andra, — fann Emilia „stugan för trång“ och gaf sig att ströfva utåt den vackra vägen förbi shäferiet och in i skogen.

Luften var ovanligt mild och ljum. Det var en sydländsk qväll, fuktfri som en af dessa och dunkel. Till och med lysmaskar saknades ej, utan här och der i gräset glimmade dessa små vackra eldkulor och lockade Emilia till jagt efter sig öfverallt der hon gick fram.

Ej ett ljud hördes. Skogen stod tyst och vemodig, sörjande sina bortflydda sångfoglar. Blott gulnade löf föllo då och då som lätta suckar på marken.

Den unga flickan vandrade här under de höga trädens stammar liksom genom en kolonad, belyst af ett herrligare sken än ljus och lampor kunna skänka och fullt af vällukter som ej spriddes af korgossar med rökelsekar.

Hennes hjerta kändes förunderligt vekt och varmt. Det klappade så ovant, liksom af längtan efter någonting som hon aldrig funnit, men kanske anat, utan att rätt göra sig reda derför.

I hennes drömmar framstod ett ansigte allt tydligare och en röst klingade smekande i hennes öra. Hon stödde sig mot en hög sten, lutade kinden mot dess mjuka mossa, suckade, smålog och slöt ögonen, för att mera ostörd ega bilderna som vexlade i hennes inre liksom i en trollcirkel, under de ljufvaste „Lieder ohne Worthe“.

Plöstligt väcktes hon ur sina grubblerier och lyssnade uppmärksamt.

Hon tyckte sig i närheten höra smygande steg . . . . steg af fyra fötter. Gömd bakom den stora stenen höll hon andan och vågade ej röra sig ur fläcken.

De fyra fötternas lufsande öfver torra qvistar och prass-

lande löf blef allt tydligare och närmade sig henne smygande, såsom hon tyckte.

Hemska varghistorier uppdykade i hennes minue; ja, den föregående dagen hade just inspektoren till hennes far inrapporterat att en luden best varsnats ej långt från schäferiet och gjort sina lofvar i den angränsande skogen — kanske just i grannskapet af Emilias nuvarande hviloplats. Hu då! Emilias uppskrämda inbillning började mer och mer i ljudet af stegen uppfatta ett sorts dämpadt tassande liksom af ludna fötter. Hon darrade i hela kroppen . . .

Men hvad var det? Helt tydligt hviskande menniskoröster! Gudskelof!

Den unga flickans skrämsel aftog, men hennes nyfiket skärpta hörsel uppfattade klart följande samtal af en karl och en qvinnoröst: —

— Jag tackar nådig herr borgmästarn, jag tackar aldra, aldra ödmjukast! Men skall jag verkligen våga ta emot en så präktig presankt?

Det var den blygt darrande qvinnorösten som talade.

— Jo visst, mitt vackra barn, det kan du tryggt göra af en vän som menar dig väl och gerna ville göra din lycka, svarade karlrösten.

— Jag tror nog det, efter herr borgmästaren visade sig så innerligt gemen och besökte min mamma i går i vår fattiga stuga. Hon var så rysligt glad och rörd så, mamma!

— Jag återkommer nu till det jag då sade er der i stugan. Du är en alldeles för nätt och fin flicka för att gå här och valla får eller tjena som ladugårdspiga. — Skulle du inte ha lust att komma till stan och få en tjenst som vore lättare och mera passande för dig?

— Herrskapet här ha alltid varit så rysligt goda mot oss

och inte ville jag lemna dem, det skulle vara bra otacksamt af mig, ... men herre Gud, nog vore det ju roligt att få komma till staden alltid. —

— Säg bara ett ord och jag skaffar dig der en god tjenst. Stor lön. Litet att göra och finare rum att bo uti än er gamla stuga. Din mamma skulle visst inte säga nej, ty hon tycktes lyssna till hvad jag sade och började smått fundera på saken.

— Men hur skulle jag duga till att tjena i fina stadshushåll? Och hvem vet hvad öde der skulle förestå en sådan ensam och enfaldig flicka som jag?

— Slidder sladder, min söta lilla Maja. Många tusen flickor, mycket mindre fiffiga och begåfvade än du, ha kommit från landsorten utan huld eller skydd och gjort sin lycka i staden. Du är säker på att alltid i mig ha en beskyddare. Säg ja, du bara, lilla sötunge! Se här litet att först ställa dig i ordning med och ha till nålpengar . . . . .

— Nej, det tar jag inte emot, nådig herr bergsmästare! En så stor summa! Nej, nej, jag skulle aldrig åt någon menniska täckas visa att jag har så mycket pengar! Nej, nej! —

Den gömda lyssnerskan bakom stenen såg nu i fullmånens sken den blonda Maja — skyddslingen den hon nppfostrat och tagit från litet barn vård om, — som stod med afvärjande rörelse och sköt ifrån sig någonting som borgmästar Björnram ville ifrigt sticka i hennes hand.

Det svartnade för Emilias ögon och hon tillslöt dem ofrivilligt, liksom när en blixt slår en rakt midt i ansigtet.

När hon åter öppnade dem såg hon borgmästarns arm slingrad om Majas höga smärta gestalt, som han sökte draga närmare till sig.

— Nej, lilla vackra Maja, hviskade han ömt, det ligger ingen synd, icke det minsta orätt uti att du ger mig en liten

kyss. . . . . Du darrar! Är det möjligt att du kan vara rädd för *mig*, — för mig som håller hjertligt af dig! Ser jag då så förskräcklig ut, mitt barn?

— Oh, visst inte! Ingalunda! — stammade Maja, men vi äro så . . . . . ensamna här i skogen . . . . . jag har aldrig kysst någon mansperson förut . . . . . nej! nej! . . .

En kort kamp uppstod, som plötsligt slutade med ett litet ångestrop af Maja, i det hon ryckte sig med kraft lös ur de armar som allt fastare omslöto henne. Som en jagad hind flydde hon åt schäferiet till och kastade med det samma ifrån sig någonting som glittrade i månens sken i gullgul glans och rullade med metallklang mot stenarna på marken.

— Dumma våp! mumlade den qvarblefne mansfiguren, böjande sig ner för att upplocka de kringspridda guldmynten, under det ett Mefistofeles leende krusade han läppar.

— Nu är det inte värdt att drifva leken längre för denna gång, — fortsatte han och följde med blickarne Majas gestalt i hejdlös flygt. — Nå nå! — une autre fois, bella creatura! Du är väl en Evas dotter!

Den mörka figuren försvann smågnolande på en Offenbachs melodi, utan minsta aning om att han hade en åhörarinna.

Efter denna qväll företog sig Emilia ej mer några månskenspromenader. Och så blef det nedan, jorden blef mörk och kulen, himlen gret, de glesnade trädens grenar greto, takrännorna greto och från klängväxten som slingrade sig utanför den unga flickans fönster, droppade tunga tårar på hennes hufvud när hon tittade ut. Ibland tyckte hon sig ha lust att gråta med, när hon tänkte på en nyssförfluten tid som varit bara glädje och solsken.

Ingenting var ju dock förändradt i hennes lif; allt i

hemmet syntes ljust trots den dystra himmeln, och kring den tända lampan på salongsbordet samlade sig, såsom förr, glada gäster, bland hvilka borgmästar Björnram sällan felades. — Men till sin egen förundran erfor han ibland vid Emilias sida, — isynnerhet när han inlade i orden ställda till henne en viss dosis reserverad känslofullhet, — någonting som om han plötsligt blifvit *förkyld*, och vardt han då illa till mods.

Den unga flickan kunde nemligen se honom in i ögot med sin klara, öppna blick på ett sätt som komplett förstummade honom. Och hans fina allusioner syntes hon ej alls förstå, nej inte det bittersta.

En eller par gånger hade likväl händt, då han tillfälligtvis stod med ryggen vänd åt henne, att han i en spegel midtemot uppfångade en lång, vemodig blick ur hennes ögon, som riktades på hans egen person och gjorde honom varm om hjertat. Men vände han sig nu plötsligt om stod den unga värdinnan på Skogsbacka åter inför sin gäst med den lugna, leende minen bakom hvilken gömde sig — hvad? — Ja, se det var just detta som borgmästaren hade gifvit allt i verlden för att förmå utforska. Derpå berodde, om han kunde ha *friare utsigter* på Skogsbacka — en calembourg hvarmed han ibland muntrade upp sig vid de tillfällen då han kände sig „förkyld“ mer än vanligt.

— Fästningen kapitulerar ej lätt, märker jag, sade Cæsar Björnram till sig sjelf i det han ordnade för spegeln sin halsduksknut à la Byron.

Men värdig sitt namn fann han häri ingen orsak att upphäfva belägringen. Som god taktikus förde han blott i elden sina segervandaste trupper — de fina attentionerna framburna med verldsmannens takt, utan narraktigt fjäsk, men med aldrig tröttnande uppmärksamhet.

När Emilias födelsedag inföll i början af Oktober fann

hon på sitt bord då hon vaknade en för årstiden lika ovanlig som skön bukett alldeles utan de fasliga ståltrådarne och utan prunkande omslagspapper, men herrligt doftande af konvaljer, rosor i alla färger, orangeblommor, jasminer och omgifven af en krans utaf penséer och förgätmigej.

En liten pappersrulle låg gömd mellan blommorna med en versifierad bön, deri Floras älskliga barn, talande enhvar sitt språk, ödmjukt hoppades att bli bönhörda.

Den unga flickan, angenämt väckt af denna doftande morgonhelsning, förde buketten till sitt ansigte och insöp den berusande vällukten, under det hon leende och med förhöjd färg på kinden genomögnade de skrifna raderna.

När patron Åkermark vid kaffebordet och inför den traditionella kringlan späckad med mandlar och russin omfamnade sin dotter, anmärkte han med faders stolthet och glädje, att hon aldrig sett mera liffull, ung och blomstrande ut än denna morgon, det kära söta barnet.

På eftermiddagen infann sig äfven Maja och hemtade åt sin älskade matmor och beskyddarinna en af lönnblad nätt flätad korg full af utvalda, grannröda lingon.

Lilla Maja framräckte sin gåfva och frågade med det samma, nigande blygt „om hon kunde få lof att tala med fröken i enrum?“

— Javisst mitt barn, kom in till mig, svarade Emilia vänligt och gick förut. — Nå hvad har du att säga mig, fortsatte hon i samma ton och slöt dörren.

— Si det ä' nu så att . . . . . började Maja med nedslagna ögon och vek förklädessnibben både på längden och tvärn, — att . . . att jag börjat fundera på . . . . och mamma tycker också detsamma . . . att jag kanske till vintern borde söka mig tjenst i staden . . .

Orden ville ej riktigt ut.

Emilia hade blifvit något blek under detta stammande och förläget skrufvade tal, men efter en stunds tystnad sade hon lugnt och mycket mildt:

— Har du sjelf kommit på den der idén, Maja lilla, eller har någon annan ingifvit den åt dig och din mamma?

Maja blef blossande röd men försökte svara med en viss käckhet:

— Hvem skulle ha hittat på det annat än vi sjelfva, nådig fröken? . . . Mamma tycker nu som så, si, att jag också måste ut och se verlden liten smula utom hemknutarna.

— Såå! svarade Emilia med en lång, forskande blick på den alltmera rodnande flickan som dervid började mista kontenansen och lindrigt darra.

— Och tror du verkligen att du hos främmande kommer att vinna lyckan som du nu drömmer om med ett barns fullkomliga oerfarenhet? — fortfor den milda frågande rösten.

— Men skall jag tänka mig ingen annan framtid i verlden än att alltid sitta här och se på fåren? hördes efter en kort tvekan Majas missnöjda röst darrande af frambrytande tårar.

Emilia såg allvarsamt på henne:

— Tror du att jag är en sann vän, som du tryggt kan lita dig till, mitt barn?

Ångestfullt såg den upprörda flickan på den frågande: —

— Gud i himmelen, huru skulle jag tro något annat! utbrast det stackars barnet och kastade sig högt snyftande i Emilias armar.

— Nå, efter du tror att jag uppriktigt menar dig väl och att jag kanske äfven har mera erfarenhet af lifvet än du, lilla Maja, så låt *mig* tänka för dig och göra opp en plan för din framtid. En dylik har jag redan en tid hvälft i mitt hufvud. — Var lugn, den skall icke qvarhålla dig i fårkättan!

Med ett leende hvari en smula vemod låg gömdt räckte Emilia sin djupt uppskakade skyddsling handen, som denna kysste i det två heta tårar föllo derpå.

— Kom till mig i morgon med din mamma, fortsatte Emilia. Vi skola rådpläga tillsammans om den här saken. Du är en snäll flicka och du har alltid i skolan fått de grannaste betyg. Skolfröken ger dig det berömmet att du har ovanlig läslust — detta är din egen förtjenst — men äfven ovanlig begåfning och detta är en gåfva af Gud för hvilken du skall vara tacksam med ödmjukhet, liksom för andra gåfvor han gifvit dig!

Jag skall så godt jag förmår bjuda till att låta dig få utveckla dessa gåfvor så att aldrig hvarken skam eller ånger skola finna väg till dig.

Maja neg.

Adjö mitt kära barn, kom igen i morgon.

När Maja lemnade sin beskyddarinna smalt hon i tårar och hennes hjerta kändes nära att brista af den starka sinnesrörelsen — — kanske också af någon annan djupt i hennes samvete förborgad känsla som hon till och med hade velat kunna dölja för sig sjelf.

När borgmästar Björnram ett par dagar efter ofvanstående samtal återigen gjorde besök på Skogsbacka möttes han af värden ensam, som fryntlig och välmenande bad honom vara välkommen.

— Men, sade den hedersgubben, nu få vi roa oss på tu man hand, ty Emilia har rest för att helsa på gamla vänner till oss, skolinspektorn Ceder och hans familj.

— Åh! blef svaret med en ton af missräkning. Dröjer fröken Emilia länge borta?

— Åhnej, någon vecka högst. Det var en god ingifvelse af vår käre borgmästare att komma och hålla mig sällskap under tiden. Tack för det!

Huruvida den „käre borgmästarens“ uttryck utvisade att det var *denna* menniskovänliga afsigt som ledt hans steg till Skogsbacka lemna vi derhän.

Men han höll god min i magert spel, spelade bräde med patronen hela dagen, rökte, pratade och gjorde på eftermiddagen i sin värds sällskap det sedvanliga besöket till schäferiet.

Här afhörde han med en uppmärksamhet som verkligen kunde kallas förtjenstfull den sorgliga lefnadshistorien om ett halt lam som förevistes honom, och från hvars rygg ullen var bortrifven på ett par ställen. Det arma kräket hade vid sitt första utträde i verlden låtit förleda sig af en illmarig gris att smyga sig utanför den säkra hamn der herden vakade och hade råkat ut för ulfven som huggit tänderna i dess rygg.

Det var ett underverk att den menlösa ehuru litet förflugna varelsens lif blef frälst! Ja riktigt ett underverk!

Icke med en enda *märkbar* gäspning förrådde den tyste åhöraren att hans intresse slappades.

Gubben Åkermark kunde fortsätta huru länge som helst utan att bli afbruten.

Men så litet skarpsynt han än var märkte talaren att hans gästs ögon mot slutet af historien lifvades utomordentligt. Det var just när borgmästaren fick veta tillgången af fårets underbara räddning.

Maja kom i detsamma fram, neg för herrarne och hemtade åt patron ett bref som postiljonen nyss i förbifarten lemnat henne.

Patronen slet upp kuvertet och genomögnade med mycket intresse skrifvelsen. Det var ett angeläget affärsbref.

Detta ögonblick begagnade Cæsar Björnram för att hviska sakta i Majas öra under det han förstulet kramade hennes hand:

— Kom och möt mig i qväll efter kl. 11 derborta vid stora stenen i granskogen, *Hiisi-sten*, du vet. Jag har någonting att säga dig som kommer att göra dig mycket glad, min lilla sötunge.

Han försökte dra Maja till sig, men i detsamma vek patronen ihop sitt bref och skrek med jublande ton:

— Holà der! Inspektor hör hit! Kommerserådet Maltström betalar 17 Fm tunnan för mitt sexradiga korn!

Förlåt min ärade gäst! fortfor derpå ägaren till det väl betalta kornet, — nu skall jag ej längre uppehålla herrn. Qvällsvarden väntar oss nog också derhemma. Låtom oss gå!

Och de båda herrarne vände schäferiet ryggen, den ena kastande då och då förnöjda blickar i det öppna brefvet, den andre kastande spejande blickar åt schäferiet, bakom hvars mur en ljus bomullskjol försvann skyndsamt.

Klockan är 11 på qvällen, — en mörk men vacker oktoberqväll som en och annan tindrande stjerna ej förmår upplysa.

I synnerhet lemna de skuggorna ogenomträngliga inne i den djupa skogen, mot hvilken nu en vandrare i vid slängkappa styr sina staplande steg.

Han stannar vid en stor, sällsamt formad sten, som på trakten kallas *Hiisi*-klippan. Trefvande med händerna försigtigt framför sig, finner han det sökta utsprånget på stenen, och tar plats förnöjd på den fina mjuka mossan som ger honom här en elastisk sittplats.

— Är det du Maja? frågar han plötsligt och lyssnar.

Ja, der hörs verkligen rädda fjät och en darrande flickröst svarar med brådskande ton:

— Jo det är jag, men jag kommer blott på ett ögonblick. Om några dagar skall jag lemna denna ort och jag vill tacka herr borgmästarn för så mycken godhet som nådig herren bevisat mig och min mamma. Hon bad aldra ödmjukast tacka för det sköna, varma tyget till vinterklädning.

— En småsak, mitt barn! Jag tyckte gumman kunde behöfva det. Men hvad säger du? Lemna orten? Hvarför? Hvart skall du taga vägen? Hvad betyder det?

Maja suckade.

— Sätt dig här vid min sida, vi måste tala med hvarandra.

Ett hviskande samtal började, då och då afbrutet af Majas ångestfulla bön:

— Nej låt mig gå nu, låt mig för Guds skull gå! — Jag gör ju orätt . . . . . jag vet att jag gör orätt . . . . . Min Gud, min Gud!

— Du darrar! ditt hjerta klappar högt . . . Håller du ej alls af mig, lilla engel?

Ett sakta svar på denna fråga förqväfdes plötsligt af en lång, mycket lång kyss.

Tystnaden blef graflik för en sekund.

Ett ljud af tunga steg afbröt den, och derpå ett lätt ångestskri af Maja, som, trots mörkret, störtade i hejdlös fart från stället, letande sin väg genom skogens dunkel med en säkerhet som visade hennes bekantskap med lokalförhållandena.

Hennes qvarblefne interlokutör, en smula bestört öfver denna reträtt i vildaste språng, försökte skynda efter och upphinna villebrådet, men han hade hvarken Majas kattögon eller kännedom af alla spångar i skogen.

Han snubblade öfver stenar och qvistar, föll eller stötte

sig mot träden, svor mellan tänderna och sökte sin utgång från denna labyrinth, der den flyende Ariadne ej lemnat honom den minsta tråd till vägledning.

Nog kände han ju stället men det förb— mörkret gjorde att han ej var viss om det var rätt kosa . . .

Nej tyvärr, tyvärr! Det bar djupare inåt skogen istället för ut derifrån!

Plötsligt . . . . krak! krrrak! vek marken under den förbryllade vandrarens fötter och han kände sig rulla ner i ett djup hvars botten han ej kunde se.

Hufvudstupa, utan att få tag i någon motståndspunkt, bar det af för honom.

Det räckte ett ögonblick innan den halft sanslöse nattvandraren kom till redighet efter denna katastrof.

Men snart befann han sig stående på fast botten utan att ha gjort sig särdeles ondt.

Man måste söka återvinna kallblodighet här för att orientera sig en smula.

Han kände för sig med händerna och fann sig inuti ett slags brunn med lodräta väggar som ej gåfvo minsta fotfäste.

Men bottnet på hvilket han stod var slätt och bra, och himlen hade småningom blifvit så ljus och stjernklar att ögat, vänjande sig vid mörkret, kunde urskilja föremålen i närheten.

— Men det här är ju en varggrop, sacrebleu! — utropade plötsligt den beklagansvärde, som var ingen annan än Cœsar Björnram sjelf, — den högste magistratspersonen i staden X.

Detta har läsaren utan tvifvel redan gissat utan all presentation.

Ja, det var omisskänneligt en varggrop!

— Ett af dessa gemena försåt som den der gubben Åkermark lägger ut här öfverallt för vargar, utan hänsyn till att äf-

ven andra än vargar kunna falla in dit och bryta armar och ben af sig, hväste borgmästaren.

Det kunde nu engång inte hjelpas, borgmästar Björnram befann sig omsluten af murar.

Reträtten var omöjlig, det måste han medge för sig sjelf efter att ha hållit på att mista naglarna vid sina försök att befria sig. Nu återstod således blott att ta saken filosofiskt och vänta på morgonen då folk åter vore i rörelse som kunde höra hans rop.

Han var icke långt från schäferiet det visste han, och natten var särdeles vacker.

För att hålla sig varm utförde fången hvarjehanda gymnastiska rörelser, ty att promenera i rundel alltför många hvarf var något hufvudyrande.

En verklig ljusning i hans öde bereddes honom af en stjerna som tindrade i herrlig glans rakt öfver det stora runda hål som borrats i gropens skrala tak, när Cæsar Björnrams *corpus juris* störtat in hals öfver hufvud.

En timme eller så hade han redan kikat på stjernorna, då en tät massa förmörkade utsigten, och med detsamma hördes en förfärlig duns . . .

När stjernorna straxt derpå belyste situationen åter, sågs det som rörde sig vid borgmästarens fot — i början blott *en* kropp — dela sig i tu. Den ena halfvan utstötte ett obehagligt tjut, den andra halfvan ett mildt bräkande, liknande en dödsrossling.

Nu förstod borgmästären! Och tvenne gnistrande ögon som glodde emot honom gjorde hvarje tvifvel omöjligt.

En af patron Åkermarks ludna fårtjufvar hade således blifvit nattkamrat åt den förnämste kavaljeren i staden X.!

Hvilken infernalisk lek af ödet!

— „Säg mig hvem du umgås med och jag skall säga dig hvem du är“; tyckte den sistnämde höra en gäckande röst ropa i sitt inre.

Det var höjden af all förargelse!

Under sina många ströftåg på galanteriets mark hade denne damernas gunstling visserligen förut mer än engång varit i kinkiga situationer och i blandadt sällskap, men så här illa hade han då aldrig råkat ut.

Möjligen gjorde hans tillfälliga bolagist samma tysta reflexioner när han i det gemensamma fängelset luffade försigtigt i hack och häl efter olyckskamraten.

Ingendera kände sig väl till mods, så mycket är säkert.

Men *menniskan* hade genom sin kunskap i zoologi det stora företrädet framför *vargen*, att den förstnämnde visste den sednare vara en stor pultron i fånget tillstånd. Tvertom torde det ha varit med den *ludne* nattvandraren, som heltvisst såg i olyckskamraten en förfärlig bjässe.

Men hvardera bjöd till att antaga en afvaktande hållning, ehuru mannen observerade att ju mer han ökade farten under den ringdans de utförde i gropens botten, ju mera snabb blef äfven takten af vargens steg, liksom hade djuret ämnat taga lektioner i dans af sin öfverlägsne förebild.

Huru gerna hade icke denne velat locka ur sitt fyrbenta sällskap på hvad sätt han kommit åt lammet hvars döda kropp nu låg i vägen för hvart steg de togo!

Hvilket knep hade han begagnat sig af för att fånga sitt rof med en sådan framgång? . . .

Ett borttappadt får, heltvisst på villovägar! . . .

Men tusse med de gnistrande ögonen behöll sin hemlighet för sig sjelf och alltsedan han, skrämd af fallet i gropen, släppte lammet ur munnen, hade han ej mera öppnat densamma.

Emellertid led natten, och så otroligt det än låter, började de båda olyckskamraterna betrakta hvarann med mera sympati alltsom de blefvo mera bekanta.

Så jemnar motgången de mest olika förhållanden.

Som dock allting måste ha ett slut gick äfven denna natt småningom mot morgon, utan att dock Cæsar Björnram kommit till full klarhet huruvida öfverhufvudtaget han kunde sägas ha varit gäst hos vargen eller vargen gäst hos honom.

Hvarderas egentliga husvärd, patron Åkermark, väcktes tidigt denna morgon af gårdsdrängen Matti som kom helt andfådd från skogen såsom öfverbringare af en högst märkvärdig nyhet, för hvilkens sanning han dock ej fullt kunde garantera innan saken blef nogare undersökt.

Matti i sin tur hade blifvit väckt af brandvakten, som åter blifvit väckt af ett underligt oljud der han satt och nukkade i närheten af skogsbrynet.

I ett nu var patronen till fötters och utan att vänta på mera dagsljus togo dessa tre, patron Åkermark, Matti och brandvakten, lyktor och stafvar och yxor i händerna och skyndade till det ställe derifrån brandvakten hört det besynnerliga vrålandet.

Ditåt låg ju just en af varggroparne!

Tänk om? . . . . . patronens hjerta ordentligt bultade af vaknande hopp!

Raskare i sina rörelser än husbonden hade dennes båda följeslagare hunnit fram till varggropen först.

— Patron! här är hål på gropens tak! hördes derifrån Mattis rop.

— Och här ä' inte *en* karnalje, här ä' *två* stycken! skrek ännu mera triumferande brandvakten och stack sin lykta in i det mörka hålet.

— Och fåret som söktes efter i aftse ihjälbitet!

Så fort sig göra lät klef patronen fram och stack i sin tur en lykta in i hålet . . . men dervid föll han nästan baklänges af bestörtning!

Ur djupet ljöd emot honom en röst med denna halfskrattande ironi som är så vanlig i djup förtviflan:

— Hvad sägs om ett sådant här spektakel! Det är *jag* som fallit i det försåt som ni gräft för edra satans vargar! Och till råga på allt har en af bestarne hållit mig sällskap här i timmotal.

— Nå, nu är fan lös! var allt hvad patronen kunde framprässa och stod som förlamad.

Äfven Matti och brandvakten stodo med vidöppna munnar utan att komma sig till annan åtgärd än att lysa ner på de gnistrande vargögon och de arga menniskoögon som här mötte dem.

— Stå då inte der och gapa utan hemta hit en stege, skrek rösten dernere darrande af ilska och sinnesrörelse.

— Och ett af mina vackraste får ihjälbitet! blef allt svar som gafs på uppmaningen.

— Det hindrar väl ej att man räcker mig en stege! återtog rösten i gropen med stegrad harm. Jag förmodar att inte *jag* misstänkes för att ha bitit ihjäl fåret?

— Bevars väl, herr borgmästare! Förlåt, förlåt! Men jag blef så perplex att jag förlorat besinningen. Fort hit karlar, läggen er ner på gropens kant så kunnen I hala upp borgmästaren!

Räddningsarbetet började genast och den ena fången befriades ur hålans djup, under det den andra . . . . . O ve! „ej lika falla ödets lotter“! — Den andra fick sig med Mattis yxa ett så öfverväldigande slag midt i planeten att han hädanefter blef oskadlig för det svagaste lam.

Under tiden detta arbete pågick stod patron Åkermark med sin lykta vid fötterna förvandlad till saltstod lik Loths hustru. Och med ett doft mummel, vridande sina händer, pustade han:

— Ett sådant äfventyr! ett sådant sakramentskadt äfventyr! Den stackars menniskan!

När slutligen borgmästarn befann sig ofvan jord igen, ruskade kan på sig, skuddade stoftet af kläderna och närmade sig den nästan förintade värden på Skogsbacka med stor aplomb och en viss värdighet som förmildrades af ett tvunget leende:

— Jag måste rigtigt förklara huru besynnerligt allt detta tillgått, började han och framlade derpå med naturligaste ton och med de mest tillfredsställande förklaringsgrunder huru han, lockad af den ovanligt vackra och sjernklara himmelen, gjort en promenad åt skogen till, råkat taga orätt spång och i dunklet kommit hufvudstupa in i varggropen.

— Och tänk min belägenhet herr patron, slöt berättaren, när den der besten med fåret i munnen faller plötsligt öfver mig!

— Ja . . . . ja . . . . det här är någonting alldeles oerhördt . . . . jag är förtviflad öfver att ett sådant obehag händt er, min käre, värderade gäst, här hos mig, och så godt som förvålladt af mig! .. Fast det må Gud veta, att jag varit en oskyldig orsak! . . . .

Urskuldande sig med svetten i pannan stod den stackars patronen och skakade och klappade om sin käre borgmästare från alla håll och kanter för att förvissa sig om att han var alldeles utan spår af vargtänder.

Derunder hade Matti med brandvaktens tillhjelp halat opp den dräpta vargen och dess längesedan döda offer och i det båda lassades på en skottkärra som brandvakten anskaffade, strök Matti sig med tröjärmen i pannan, spottade, och mumlade för sig

sjelf, sneglande ilsket åt det håll der herrarne utbytte ursäkter och vänskapsbetygelser med hvarann:

— Nog hade den der tvåbente lurifaxen varit värd att få ett slag i skallmejan liksom den fyrbente, men si, det krusas för den ena fårtjufven och den andra slås ihjäl. Tvi dej, falska best der! Nog vet jag efter hvilket lam du gick och lurade här!

Matti knöt näfven bakom borgmästarens rygg:

— Fan må ta dig med hull och hår en annan gång! Och inte skall det då mera bli jag som hjelper dig ur klämman.

Detta var Mattis vänliga slutmening.

Innan herrarne lemnade stället insinuerade Cœsar Björnram skickligt och inställsamt hos patronen att denne måtte anbefalla tystnad äfver hela denhär dumma händelsen, så att ryktet derom ej skulle spridas vidare.

— Blott herr patron ger sina drängar der stränga ordres att tiga, så blir alltihop okändt, sade han allvarsamt. Vi båda ega ju verldserfarenhet nog för att känna huru den oskyldigaste sak ofta kommenteras af sqvallret, och ställer en hederlig karl i en dålig eller löjlig dager.

Ja, det visste patron så bra som någon.

Och om än borgmästarens minspel — en smula besväradt trots all hans beundransvärda förmåga att färglägga sitt äfventyr, — framkallade några små, helt små dubier hos hans åhörare i hvars själ uppdykade aflägsna erinringar om hvad kusin Malla sagt om den nye borgmästarens i X. „moralité“! — så beslöt den beskedliga gubben dock att nu „låta udda vara jemt“ och anbefalde med sträng husbondeton, som ej tålte några invändningar, sina båda tjenare att inte understå sig att nånsin knysta ett ord om den här händelsen för någon.

— Ty, slöt diplomatiskt husbonden — jag kunde få plikta

vackert för att ha utlagt försåt på min mark i hvilket menniskor hållit på att slå ihjäl sig.

Matti gjorde en bock, skrapade sig bakom örat och vred munnen till ett grin som gömde en god dosis försmädlighet:

— Hä, nog skall jag hålla min mun efter herr patron befaller, — murrade han ohörbart i det han vände hemåt, — men nog tror jag ändå hvad jag tror och synd var det att inte vargen högg tänderna i den jäkeln som lurar här på oskyldiga kräk också han.

Borgmästarn tryckte en sedel i handen på hvardera af sina räddare för att än säkrare förvissa sig om deras tystlåtenhet, hvarvid patronen litet stärktes i sin förmodan att kusin Malla inte pratat fullkomligt i vädret kanske ändå, när allt gick omkring.

— Men, sade patron Åkermark liberalt till sig sjelf, oss karlar emellan är man skyldig hvarann diskretion i vissa fall; och gnuggande händerna med skälmen i ögat, tillade han: — ty fruntimmer göra alltid ett så förfaseligt väsen af en hop lappri som egentligen ej angår dem och betyder ingenting när de bara ej få veta af det.

Vid hemkomsten tvang han sin gäst att restaurera sig med en konjak och några koppar kaffe, hvarpå borgmästaren reste bort.

Fjorton dagar förflöto under hvilken tid borgmästarn icke visat sig på Skogsbacka.

Han hade på allt sätt gjort sig förvissad om att intet eko upprepat hvad han ville hafva nedtystadt så det förblefve en evig hemlighet mellan aktörerna i hans nattliga drama; nemligen: —

patron Åkermark och han sjelf, som hade allt intresse att förtiga saken; brandvakten och Matti som fått stora drickspengar för att hålla munnen och slutligen vargen och fåret om hvilkas tystlåtenhet man kunde vara aldra säkrast.

— Altså återstod intet skäl för att känna sig orolig, eller mista den aplomb som så väl klädde borgmästaren i allmänhet.

Men ledsnaden började deremot på ett oförklarligt vis få makt öfver honom.

Och dock bjöds han esomoftast på små intima tésupéer till fru Malla Gyllenhök och här sjöng han duetter med den musikaliska Celestine, lade sympati-patience med Josefine och spelte „qvick“ med den lilla yrhättan Serafine, som alltid öfvervann honom.

Hvarje gång uppmanade dessutom fru mamma vid afskedet sin gäst att icke glömma bort henne och hennes flickor, „som ju nästan alla qvällar kunde träffas hemma“.

Härvid kom den goda frun möjligen ej rätt ihog allt det haltande i gästens „moralité“, ehuru hon så välment förut varnat Emilia derför.

Emilia . . . ja henne hade man ju ej sett på en hel evighet, tyckte småningom borgmästaren.

— Nu måste hon då väl ändtligen vara hemkommen! tänkte han en dag och drog fram sin kappsäck. Och så fortsattes tyst hans tankegång:

— Hvad ett hem med en sådan hustru dock borde kunna bli trefligt! Man skulle sedan gerna öfverge sina ungkarlssnedsprång . . . . Åhja!

Och med en blick i spegeln och ett leende: — Nå, jag har ju ej något skäl att misströsta!

Följande dag satt borgmästaren på Skogsbacka med Emilia och hennes far kring en treflig aftonbrasa. Och änskönt konversationen blott vände sig kring väderleksförhållanden, sällskapsförhållanden, politiska förhållanden, litteratur, skön konst, m. m. så lät dock en och annan förstulen blick ställets värdinna förstå att gästen härvid tänkte på vissa *onämnbara* förhållanden, som just gåfvo andemening åt allt hvad han sade i alla fall.

Slutligen kom en stund när brasan började förkolna och patron Åkermark blef utkallad att tala vid inspektorn.

De båda unga befunno sig allena.

Nu är stunden inne, tänkte den ena af dem och började med en vek, beslöjad röst:

— Fröken Emilia jag har att göra er en fråga på hvilken hela min lefnadslycka hänger . . .

Den tilltalade afbröt, i det hennes rena, öppna blick med ett alvarligt och kanske en smula vemodigt uttryck fästes på frågaren:

— Och jag har att meddela er, herr borgmästare, en plan som nyss mognat till beslut hos mig. Den väcktes under en sömnlös natt i skogen derborta, då månens sken spred ljus öfver mycket som jag ej anat. Men slumpen — somliga kalla det försynen — öppnade mina ögon plötsligt och utpekade för mig den väg jag bör vandra. Och så har jag fattat mitt beslut att ännu i höst, kanske redan om par veckar, resa utrikes och dröja borta . . .

Hon gjorde ett uppehåll.

— Huru länge? frågade efter en kort väntan Emilias åhörare med en stämma som märkbart darrade.

— Ett år kanske . . . . måhända också längre. Man vet när man far, men ingen vet när eller huru man återvänder.

Det låg i den unga flickans svar ett stilla svårmod.

Nu uppstod en paus, hvarefter samtalets tråd återknöts med följande ord uttalade af en brådskande, smärtfull ton, liksom om de brännt talarens läppar:

— Detta beslut, min fröken, sade ni er ha fattat? . . . .

— En augustiafton vid månsken derute i skogen.

Åter uppstod en längre tystnad.

— Och ni lemnar er far allena? . . . Den frågande rösten blef mer och mer osäker.

— Pappa har loft följa mig för att bli med mig åtminstone denna vinter. Han är så god mot mig, min far, och inser sedan någon tid att resor skola göra mig godt.

— Verkligen? När kom han till denna slutsats?

— Ungefär vid tidpunkten då jag hemkom från resan till mina vänner; det är något mer än en vecka sedan. Jag fann då ett och annat som jag ej väntat mig här hemma . . . bland annat, — fann jag tyvärr min fosterdotter — den der lilla blonda Maja som ni kanske minns, herr borgmästare — henne fann jag sjuk af ett lidande som oroat mig, men hvilket är på öfvergången såsom jag hoppas, efter de nya framtidsvyer jag låtit hägra för henne. Hon är intagen som elev vid Jyväskylä seminarium, får jag berätta. Den framtidsbana hvilken öppnar sig för henne skall ge henne tillfälle att utveckla sina rika naturanlag åt ett håll som leder till en aktad verkningskrets.

Emilia hade kunnat tala länge ännu utan att bli afbruten. Hennes åhörare, insvept i skymning, satt stum och orörlig.

Efter en lång och ljudlös tystnad lutade han sig slutligen fram så att eldskenet belyste hans ansigte. Det var mycket blekt.

— Ni påstår er ha *moget* och *lugnt* öfvervägt ert beslut att för längre tid lemna landet, fröken Åkermark, började han ändtligen med låg, nästan klanglös röst, — men tillåt mig

svara att jag vågar betvifla detta. Ty beslut som man sjelf intalar sig vara fattade kallblodigt, kunna dock möjligen dikteras af en öfverilad stränghet, skarp och kall som stål och i stånd att afklippa två menniskohjertans lefnadslycka . . . . ingenting mer och ingentiug mindre! . . . Ja, framtidsdrömmar som kunnat med en smula mera mildhet förvandlas till den skönaste verklighet. — Min fröken! vredgas på mig, förkrossa mig om ni så behagar med ert förakt! . . Ni skall dock ej hindra mig att säga er i denna bittra stund som kanske skiljer oss för evigt . . . . — rösten nästan qväfdes af rörelse — att säga er med svidande samvete och med hjertat fullt af djup kärlek: — Emilia, ensamt och upprigtigt älskade! är mitt lidande er likgiltigt? Betänk er! Ni älskar mig kanhända emot er egen vilja och er hårdhet skall göra er sjelf olycklig!

— Äfven om så skulle vara, svarade den unga flickan med sanningens oförställda öppenhet, i det hon nästan bäfvande nedslog den jungfruliga blicken för de bedjande, brinnande ögon som trängde forskande in i hennes själ, — äfven om så skulle vara, så vet jag dock att aldrig, hör ni *aldrig*, en ofrivillig och oresonerad känslostämning kommer att afgöra mitt val af en ledsagare genom lifvet.

— Hvilken känsla skall då göra det?

— Den kärlek som börjar med högaktning och ger garantier åt mig att den skall fortlefva . . . . . Fortlefva till lifvets afton inom ett äktenskap der ömsesidig trohet och tillit stå som vakter vid hemmets dörr.

— Och den som, om ock blott en enda gång, haft olyckan att förverka ert förtroende genom ett lättsinne — hvilket, tro mig unga flicka! ni med större verldserfarenhet kanske skall finna hos hvarje lefnadsglad man, ehuru mer och mindre väl maskeradt — den drabbas för alltid af er förkastelsedom och har förlorat

hoppet om upprättelse på samma gång som hoppet om förlåtelse? Är det detta ni velat säga mig? —

Efter en lång, qvalfull väntan på ett svar som uteblef, uppsteg slutligen borgmästarn, tog sin hatt och bugade djupt i det han gick ett steg mot dörren. En hastig rörelse af Emilia stannade honom likväl ögonblickligt. Han kom henne åter närmare; —

— Kan det vara er vilja att detta afsked skall bli evigt mellan oss, min fröken? ljöd helt nära den darrande flickan en röst, alldeles bruten af sinnesrörelse.

— Det beror på . . . . Äfven den veka qvinnorösten skälfde.

— På hvad, Emilia?

— På er sjelf kanske! Hon vände sig bort.

— Då kommer du tillbaka när vintern gått om, älskade! ljöd nu tätt intill Emilias öra en bedjande stämma. Framtidshoppets frön dö ej i hjertat lättare än i naturen, änskönt hvardera kunna ligga begrafna under en sträng kölds istäcke . . . Med vårsolen vakna båda till lif igen, af längtan efter det högsta i skapelsen *kärlek* . . . . Emilia, jag får ju vänta er åter med svalorna?

— Det beror, som jag sagt . . . . .

— På mig! så sade ni och jag vet att det är ett ord att lita på! — Försök äfven ni att lita på mig! —

— Bordet är serveradt! patron väntar i matsalen! tillkännagaf högtidligt en betjent och slog upp dubbeldörrarne.

Brasan i salongen var nästan nedbrunnen, men ingen lampa hade ännu blifvit tänd der.

Lilla Maria.

Lilla Maria.

(Sann berättelse.)

Jag satt på verandan en morgonstund och lät blickarna hänförda glida utöfver ett af dessa genuint finska landskap som så ofta tjusa ögat i „de tusen sjöars land.“

En klar, lugn insjö utuddad liksom i festoner hvilkas yttersta rand ända in i vattnet kantas af hängbjörkar, mörka, glänsande albuskar och ljusgröna ormbunkar höga som dvergpalmer.

Trädens sakta vajande grenar återspeglas i den blanka vattenytan, der hela den omgifvande skogen så att säga står på hufvudet emellan krusiga hvita moln glidande fram på en blå botten af genomskinlig klarhet. —

Ramen till taflan bildas af berghällar i fantastiska former, än stupande lodrätt ner i det brådjupa vattnet, än resande i höjden skrofliga hjessor, hvilkas sträfva och hårda konturer förmildras af ett mjukt mosstäcke, virkadt i brunt, grönt och hvitt. Ur remnor och klyftor framträngа tallar, snår och buskar, som här söka sin näring i stort armod, men dock energiskt slå så djupa rötter i hällen, att de synas bjuda stormarne trots på den höga ståndpunkt hvarifrån de nerblicka evigt gröna utöfver verldens äflan och strid.

I dalen nedanför doftar konvaljer, nattvioler och Linnæa och darrande aspar hviska sinsemellan hemligheteter som heltvisst uppsnappas af förbiilande vindpustar. —

Men de äro tystlåtna vänner som aldrig förråda hvad de hört.

Den tafla jag hade för ögonen, — en liten gömd idyll, — gaf bilden af anspråkslös lycka och sinnesfrid.

Vattenspegeln var för ögonblicket så blank att små fisk öfverallt slog ringar deruppå under sin muntra lek på djupet. Först uppstod en spricka i kristallen ej större än en stjerna, men hastigt utvidgades denna i allt större och större ringar som slutligen utplånades — och allt blef jemnt och lugnt igen.

Det är ju så tiden sakta utplånar sorgerna åtminstone på ytan.

Men, lägger sig svallet alltid på hjertats djup när det ej mera synes ofvanuppå?

Svaren, I sörjande!

I min närhet, tätt inunder takets utsprång, varseblef jag en oafbruten verksamhet i ett svalbo der arbetet utfördes „con amore.“ Fyra klumsiga halffjädrade ungar knuffade hvarann i sin trånga bostad, sökte inkräkta hvad de kunde på grannens område och stucko alltjemt fram sina runda hufvuden med vidöppna gap, men sågo dock innerligen belåtna ut.

Med hvilken ifver de små skrikande „gulnäbbarne“ hvar och en efter bästa förmåga söka ådraga sig de på afstånd varsnade föräldrarnes uppmärksamhet!

Hvem skall bli den lycklige som begåfvas med masken eller flugan nerhängande från svalpappas eller mammas näbb?

— Jag, jag, jag, jag! tyckas alla fyra skrika på en gång.

Dock jag såg med beundran att här kom aldrig hvarken favoritskap eller misstag ifråga.

Med orubblig ordning och opartiskhet förplägades hvarje unge i sin tur, utan minsta tvekan eller konfusion från de matandes sida, änskönt föräldrarne turvis utförde sitt värf.

Jag hade dag från dag sett det rastlösa sysslandet fortsättas från arla till serla, men huru olikt var det ej vårt mensk-liga arbete, — vår äflan och sträfvan i anletets svett!

Här utfördes arbetet utan leda eller trötthet i frihetens rike, på kärlekens maning. Och det var jublande lefnadslust och fröjd öfver tillvaron som heltvisst gaf sig tillkänna i högljudt „qvivitt, qvivitt“, hvar gång föräldrarne på lätta vingar slogo ner vid boets rand.

Men se! Plötsligt kommer en mörk punkt sväfvande tungt genom rymden.

Det är en hök.

Ovigt och i rak linie seglar han fram och håller den skarpt lurande blicken oafvändt riktad på svalboet.

Man kunde tydligt se hvartåt banditens håg lekte.

Men nu fick roffågeln förnimma hvad kärlekens vaksamhet, enighet och associationsanda förmå bland luftens fredliga inne-vånare. Alla nejdens svalor, som lagt märke till den hotfulla mörka punkten, samla sig i trupp och bjuda fienden spetsen.

Huru de omringa den fruktade och göra sina qvicka skär-ningar nära honom!

De slå tusen lofvar omkring honom, öfver honom, under honom; de gäcka honom ordentligt, sjelfva alltför snabba att nås af hökens tunga vinge. Slutligen hacka de honom och göra honom liksom konfys med ett hätskt skri, — ett trotsigt:

— Ta fast oss om du kan, röfvare!

Och den förhånade banditen, märkande sin oförmåga att här reda sig, retirerar snart långsamt bortåt skogen!

Nu åtskiljes svaltruppen. Ett gladt qvivitt till afsked och enhvar återvänder till sin räddade familj.

Hvad man tycks ha roligt åt hela äfventyret, — qvivitt, qvivitt, qvivitt! —

Tre sparfvar på takåsen ha under största intresse följt med stridens gång, men dervid försigtigt hållit sig neutrala.

De ha blott sinsemellan med sitt entoniga pip pratat om saken så näbben ej en sekund varit tyst.

Man kan förstå deras språk. De skänka sitt gillande och sin beundran åt svalornas bedrift! Det var rätt och bussigt gjordt af dem! — Nu kunna andra också känna sig i säkerhet!

Länge hade jag med obeskrifligt nöje lyssnat till denna fogelkonversation och åsett det lilla dramat uppe i skyn, när jag störtes i mina betraktelser och drogs ner till jorden åter af ett ödmjukt „hyvä päivä“! uttaladt af en blyg barnröst.

En liten flicka i kort och sliten kjol med en urblekt duktrasa på hufvudet stod invid trappan och neg med en bärrifva i handen.

Ur det smala, tärda ansigtet höjdes mot mig skyggt två stora, ljusblå ögon med detta underbart själfulla uttryck som är eget för sjuka, lytta eller misshandlade barn.

Tveksamt räckte den lilla mig sin bärrifva hvilken hon omslöt med händer så späda och magra att fingrarne nästan liknade trådar.

Den menskliga intrus som nu afbröt mitt ensliga sällskapande med innevånarne i *högre regioner* fann jag vara en stackars puckelryggig varelse, ej mycket större än ett fyra års barn, — en liten en som syntes röra sig med smärta och svårighet.

Jag sökte inge henne mod att komma mig närmare och satte henne bredvid mig på bänken. Med svårighet lyckades jag

tillvinna mig en smula förtroende af henne genom frågande efter hennes lefnadsförhållanden.

Hade hon föräldrar i lifvet?

Hon hade hvarken känt sin far eller sin mor. Som nyfödd hade hon blifvit funnen på en höskulle en sommarmorgon. Derifrån upptogs hon och öfverlemnades åt fattigvården.

— Och vet du huru gammal du är? sporde jag.

— Jag tror nio år, blef svaret.

— Och hvad heter du?

— Maria.

— Hvar vistas du för närvarande!

— Jag har så länge jag minns varit hos torparfolket som bor der på andra sidan sjön. De togo mig som „orpolapse“ (af fattigvården utackorderadt barn.)

— Är du . . . . . är du från födelsen så der ofärdig, lilla stackare?

Det var med liten tvekan jag gjorde denna grymma fråga som jag sökte förmildra genom att klappa sakta barnet på axeln.

Hon såg ner och teg; men då jag med allt vekare röst upprepade min fråga svarade hon ännu lägre och skyggare än förut:

— Nej inte var jag så här från början.

— Hur blef du då så . . . . . som du nu är?

— När jag höll på att lära mig gå blef jag fälld utför en trappa af den lilla flickan som skulle se efter mig, och bar mig uti famnen.

— Hon *fällde* dig, utropade jag med fasa.

— Det rådde hon ej för! afbröt skyndsamt lilla Maria och höjde en smula rösten. Hon var sjelf ännu så liten att hon ej orkade hålla mig. Och så föll jag och bröt min rygg . . . .

— Så du har svårt att gå? Det gör visst ondt?

— Jo nog gör det ondt när jag rör mig mera.

— Värker ryggen äfven annars?

— Jo, den värker ofta.

Det låg intet knot eller klagan i den ton hvarmed dessa ord uttalades, — ej heller den aldraminsta sträfvan att göra med dem effekt, såsom brukas af städernas tiggande barn när de beskrifva sina lidanden. Lilla Maria svarade blott enkelt på mina frågor, stilla, undergifvet och blygt.

— Och nu bor du i torpet derborta? Är du nöjd der, lilla Maria? Äro torparfolket beskedliga mot dig?

— Jo de äro så beskedliga och jag håller så mycket af dem, men snart, snart . . . .

Barnet tystnade, såg ner, och en tår efter den andra rullade utför hennes bleka kinder, och föll ned på den lappade kjolen.

— Hvarför gråter du mitt barn? Hvad är det som skall ske snart?

— Jag får inte bli qvar på mitt gamla ställe, jag måste derifrån.

— Hvarför det?

— För jag skall skickas bort till ett annat ställe.

— Hvem har beslutit det?

— Herrarne som voro i byn häromdagen. De höllo ny auktion igen på alla „orpolaiset“ och rotfattiga i socknen.

— Och de beslöto att du inte skulle få vara qvar der du nu är?

— Ja si det var så, att jag inropades af *Köyty* värdinnan som åtog sig att hålla mig för billigare än socknen betalar här åt *Alestis*. Och så sade herrarne att den som ville ha mindre skulle få ta mig.

De smala, späda fingrarne klämde sig krampaktigt om bärrifvan och en återhållen snyftning skakade den lilla ofärdiga gestalten.

— Men, utropade jag helt uppskakad, huru kunde Alestifolket, som haft dig så länge, låta andra „ropa in“ dig? Det var bra fult gjordt af dem efter du säger att de varit beskedliga mot dig hittills och hålla af dig.

— Jo nog vet jag att de hålla af mig och inte kunde de hjelpa att det gick som det gick. Visst gret Alesti mor och försökte att be för att jag skulle få bli qvar hos henne. Men hon har sjelf flere barn och de äro så fattiga. Hon sade åt auktionsherrarne att hon omöjligen kunde åtaga sig att ge mig ordentligt mat och kläder för så litet som bjöds för mitt underhåll nu.

— Nå hvad svarade herrarne?

— De sa' så att det andra folket må då ta mig, efter de åtaga sig för mindre.

— Och så blef det beslutet att du skall komma bort från Alesti?

— Ja.

Vi sutto en stund tysta lilla Maria och jag.

Min blick föll på svalboet.

Huru afundsvärda voro ej fogelungarne jemförda med detta menniskobarn?

Nästets hjelplösa varelser öfvergifvas aldrig af sina föräldrar innan vingarne bära dem och de kunna söka i frihet sin väg. Ej heller försiggår i luftens rymder någon auktion der de värnlösa och lytta utbjudas åt legda vårdare för möjligast minsta ersättning.

Feta, glada och friska pipa här småttingarne i det varma egna hemmet, omhuldade af en aldrig tröttnande föräldraömhet och när vingarne växa, huru öppen står ej den vida verlden för dem! Ingenting, ingen nekar dem inträde till dess mest paradisiska trakter!

Det heter ju att ej en sparf ens faller till jorden utan vår Himmelske Faders vilje.

Men menniskobarnen?

Hvilar ej samma allseende, kärleksfulla öga öfver dem? . . . . Du lilla bleka, lytta stackare här, hvarför blef din lott på jorden så karg och hård alltifrån ditt första andetag der? . . . . . Och *du* har sjelfmedvetande och tankeförmåga, som förbittrar din belägenhet tusenfaldt!!

Såder filosoferade jag en stund, strykande den lilla Marias lena, gullgula hår mekaniskt, men utan att säga åt henne ett ord, ty jag kände att rösten svek mig.

Jag erfor en oförklarlig känsla af — uppror kunde jag nästan säga, öfver att vi aldrig, ur det oss omgifvande mörkret af vår timliga tillvaro, kunna hoppas få se en ljusstråle frambryta som skulle ge oss minsta klarhet öfver meningen med alla skenbara orättvisor, hvilka uppröra oss i denna arma verld.

Ack! häri ligger som jag tror kanske främsta orsaken till den tilltagande „*Weltschmerz*“ som aldrig varit allmännare hos ung och gammal än i vår tid.

Den vetenskapliga forskningen tillintetgör alltmer förmågan hos bildade och reflekterande varelser att låta sig nöjas med de åldriga, respektabla tröstegrunder som blind tro ställde till våra fäders förfogande och syntes dem så uppbyggliga.

Men de uthärda dessvärre ej den enklaste kritik af sunda förnuftet, ty dess motbevis stödas på ovedersägliga *fakta!*

Vid erkännandet att två gånger två ej kan göra annat än fyra, att jorden går omkring solen och inte tvärtom, att en fossil benknota talar ett realistiskt språk som med otro och hädelse har intet gemensamt — står den frågande anden der stum och villrådig med fällda vingar!

Kommen till detta föga tillfredsställande slut på mina fun-

deringar tog jag bärrifvan från min lilla grannes händer och lade en ny, blank tvåmark bredvid henne på bänken.

Utan att våga vidröra densamma såg hon tveksamt på penningen och på mig turvis och blicken var uttrycksfullt frågande änskönt munnen förblef stum.

— Den der är åt dig, sade jag uppmuntrande.

— Skall jag . . . . skall jag få alltsammans?

Barnet vågade knappt andas.

— Javisst. Det är betalning för dina bär mitt barn.

— Men inte kosta de så mycket. Alesti mor bad mig endast begära 50 penni.

— Det som går öfver Alesti mors pris, det får du behålla för dig sjelf.

En svag rodnad färgade för ett ögonblick lilla Marias gulbleka ansigte, men någonting annat som kunnat tagas för en glädjeyttring förrådde hvarken minspelet eller den ton hvarmed hon förläget tackade mig.

Här var det ej första gången jag erfor en vemodig förundran öfver den onaturliga likgiltighet man oftast kan iakttaga hos eländets barn.

På ytan förråda de hvarken genom leende eller tårar hvad som föregår i deras inre. Man kan träffa små offer för ett oblidt öde, sådana som Maria, hvilka synas alldeles känslolösa.

De äro helt enkelt förkrossade af sitt öde och få häraf tycke af dessa usla plantor som, vuxna under stenar, aldrig få färg, lifskraft eller blom.

De förmå eller våga icke öfverlemna sig åt känsloutbrott vare sig af glädje eller smärta, som naturenligt tillhöra den lifliga barnaåldern.

Ett allvar gränsande till slöhet, ett dödt lugn är allt som återspeglas i deras lillgamla drag vid gåfvor af karameller, lek-

saker, vackra kläder, hvad som helst, — och fysisk plåga aftvingar dem knappt ett sakta qvidande. En hastig blixt kan undantagsvis bryta fram i deras öga, men slocknar genast åter. Lyckan är för dem en främmande gäst.

Jag ville ännu veta mera om lilla Marias förhållanden och fortfor med mina frågor.

— Känner du det nya folket som du skall komma till, började jag åter vårt afbrutna samtal. Vet du hvilka de voro som . . . . som . . . . ropade in dig för så liten ersättning?

Orden ville ej rätt fram öfver mina läppar.

— Nej, inte känner jag dem, blef svaret.

— Men försökte du ej sjelf att röra „auktionsherrarne“ och be dem att låta dig stanna qvar hos Alestis?

— Jo nog gret jag och sade att jag inte ville bort till fremmande för att jag höll af Alestimor som min mamma.

— Hörde herrarne det?

— Visst hörde de. Men de sade att det ej kunde hjelpas och så gaf en af dem mig en 10 pennis slant och bad mig vara tyst och snäll. „Nog kommer du nu också till beskedliga menniskor som du snart lär dig att hålla af“ — sa' han.

Alldeles så! Huru skulle ett „orpolapse“ ej lära sig att byta om känslor för hvar gång detsamma öfverlemnas genom auktion till en ny spekulant!

Och om barnet sålunda vandrar från hand till hand tills det stannar hos någon som ej ens åtar sig att svälta ut det för billigare, så måste ju saken ha sin gång i enlighet med hvad kommunala lagstiftningen påbjuder.

Erinrom oss dessutom, att fattigvårdsstyrelsen ej uppgjort något reglemente som förpliktar dess medlemmar att ha kontroll öfver sättet på hvilket bortauktionerade fattighjon behandlas af sina respektive *inropare*.

Sedan lilla Maria slutat sitt samtal med mig och aflemnat sin bärrifva steg hon upp från bänken, neg djupt och ämnade gå, stödjande, såsom när hon kom, den bräckta ryggen med ena handen.

Jag qvarhöll henne med en smekning och befriade hennes mjuka, ljusa hår från den trasiga duken som omslöt dess naturliga lockar.

Jag ersatte denna med en vackrare som jag tog från mina axlar. Liksom i väntan på något, stod barnet orörligt en stund framför mig; men när duken ej togs från hennes hufvud denna gång stammade hon mycket sagta och höjde de stora ögonen upp till mig med en frågande blick:

— Är det meningen att jag skall få behålla den?

— Ja, kära barn!

— Riktigt hålla den till eges?

— Riktigt till eges!

Någonting likt ett solsken gled öfver det lilla rodnande ansigtet och så skildes vi åt. Flyttfogel sjelf, kunde jag ej åtaga mig ett fosterbarn.

Ett år hade gått om, när jag en solklar, ljuflig eftermiddag igen satt på samma veranda, som i berättelsens början, njöt af samma utsigt och sjönk i drömmerier såsom då.

Vid takkanten fanns svalboet ännu och såsom i fjor sträckte fyra halffjädrade ungar ut derifrån sina runda hufvuden, skrikande med vidöppna näbbar.

Fisken slog äfven nu sina ringar på insjöns spegel, fogelsång klingade ur skyn och ur skogen, humlor och flugor surrade i buskarna och herrliga rosor doftade rundt omkring mig.

Plötsligt framstod i mitt minne bilden af lilla Maria med sin bärrifva i hand och sitt blyga „hyvä päivä“.

Min blick sökte, såsom en mild skugga kontrasterande med naturens glädtighet, helt omedvetet det lilla puckelryggiga barnet, med hvars öden jag ej vidare följt dessvärre.

Nu grep mig längtan att få veta hvad det blifvit af henne, sedan hon ombytt vårdare.

Så begaf jag mig till Alesti torp dit vägen var mig välbekant.

Jag fann Alestimor i färd med att mata sin gris, gick fram och språkade med henne och frågade slutligen om hon visste någonting om lilla Maria nuförtiden?

Gumman visste det.

Med den innerligen förnöjda min som antages af det finska bondfolket när de berätta att någon dött, — synnerligast om det varit ett barn:

— Gud var så nådig och tog den lilla stackarn redan i våras, sade Alesti mor och neg.

— Jaså hon är död?

— *Jumala sen on korjanut!* upprepade gumman lika glad som nyss och neg åter.

Någonting fuktigt skymde min blick som vändes tacksamt uppåt.

Det kändes som om en sten fallit från mitt hjerta, men ett stygn af smärta hoptryckte det på samma gång.

I inbillningen framstod för mig åter och åter de stora sorgsna barnaögonen, de späda, smala fingrarne och den klanglösa rösten som sagta hviskade: „Jag får ej stanna qvar der jag är älskad. Andra ha ropat in mig“, („huusivat minua“.)

— Tror ni att det stackars barnet hade det illa hos *Kyty*-folket? frågade jag med någon tvekan och rörelse.

— Nej visst inte. Nog kom hon ju till beskedliga människor som gåfva henne tillräckligt mat och inte fordrade stort arbete af henne. Så inte var det deras fel att hon dog. Men si det var en sådan dålig stackare. Och så fick hon „dödsfebern“. Gud ske lof att hon slapp.

— Är hon begrafven här i socknen?

— Jo hon ligger på vår kyrkogård. Och jag har satt ett kors på hennes graf.

Nästa söndag bivistade jag gudstjensten i X. församling och vid utgången från kyrkan träffade jag Alesti mor. Jag anhöll henne och bad henne följa mig till den närliggande kyrkogården; till stället der lilla Maria låg.

Gumman var villig att göra det och tackade mig som ännu ej hade glömt den stackarn („se raukka“), hvarpå vi togo vägen till en af våra fridfulla landsortskyrkogårdar, belägen på en ås med herrlig utsigt, — en utsigt så tilltalande att man nästan utbrister: „här vore mig godt att vara!“ Men man sökte fåfängt efter huggna monumenter med gyllne inskriptioner, efter marmorurnor, englar i bön, eller andra vackra symboler som stadsbon, äfven den obemedlade, ställer på en kär graf och omger med blommor.

Här sågs blott en stenmur omgärdande en stor fyrkant och innanför denna några sköna, lummiga trän hvälfvande sina gröna kronor öfver dem som slumrade dernere.

Ungefär på midten af denna plats var uppkastad en rad af grafvar hvilkas kanter af gul sandjord syntes fullspäckade med små träkors af åtskilliga former och målade i alla regnbågens färger.

Alestimor gick fram till ett af dessa — ett ljusblått kors behängdt med en krans af pappersblommor illa medfarna af regn och damm och instucket i sanden bland flere andra:

— Här lade vi ner henne, — sade lilla Marias fostermor med sin glada min och ton, — men den söndagen var här så många andra lik att begrafvas, att flickan stackarn kom alldeles på bottnet i grafven.

Jag lutade mig ner öfver den djupa gropen, men förgäfves sökte min blick tränga ner mellan de hopade kistorna och sanden som i tjocka lager öfvertäckte dem. Af lilla Marias kista kunde jag ej se en skymt.

Förkrossad här, såsom hon varit i lifvet! tänkte jag med halft bittert vemod, men i detsamma susade en ljuflig vindflägt kring mitt hufvud, hvars röst tycktes mig en hviskning om uppståndelse och fröjd.

Och mitt eget hjerta lade härtill Frälsarns ord: „låter barnen komma till mig och förmener dem icke, ty sådana höra himmelriket till“.

Var icke här ett svar på många dunkla frågor? En lösning af lifvets gåta?

Hvad veta vi om huru den skenbara orättvisan i det mensk-liga lifvets förhållanden utjemnas på andra sidan grafven!

Jag knäppte mina händer till bön.

Det säkra är, att det stackars „orpolapse“ som gömdes dernere så djupt och ej mera skulle „ropas in“ på auktion, äfven gömmes der för nöden och eländet, hvilkas jernklor, *last* och *förnedring*, ej skola nå den oskyldiga lilla i sin trygga bostad.

Två vänner.

Två vänner.

Carl Stålhjelm och Fredrik Stark voro af samma ålder och uppfostrades tillsammans.

Den förre var ende sonen till en rik fader, den andre fader- och moderlös, och vid föräldrarnes död upptagen som fosterson af sin slägtinge, baron Stålhjelm.

De båda gossarne voro fullkomliga kontraster både till utseende, karaktär och lynne.

Carl vacker och hurtig, liflig och inställsam och ailas gunstling, var aldrig vid dåligt lynne utom då han hade tråkigt, och aldrig uppstudsig eller olydig utom när han blef motsagd och nekad någonting hvartill hans håg lekte.

Också bjöd hans älskvärda och behagliga fru mamma till att ställa allt så för det kära barnet, att han skulle vara nöjd och lycklig.

Gossens goda hjerta gjorde henne rörd och förtjust, ty, gifmild mot fattiga hvar han mötte sådana som utsträckte handen efter en skärf, var han äfven redobogen att dela med kamraterna både snask och handpengar och modren sörjde nog för att ingendera skulle felas hennes älskling.

Ställd så att säga i dagsljuset öfverallt, beundrad och uppmärksammad af alla gäster som umgingos i baron Stålhjelms angenäma hus, omtalades unge Carl som särdeles qvick och begåfvad.

Hans infall och fyndiga svar upprepades ofta i hans egen närvaro — halfhviskande förstås! — och hans „bons mots“ belystes till den grad från den fördelaktigaste sidan att deras upphofsman ibland fann sig ha sagt de sinnrikaste saker alldeles som Molières *bourgeois gentil'homme* talade prosa: — „utan att sjelf ha vetat af det“.

Det var för att genom täflan uppsporra sin sons läslust (modren sjelf erkände att det kunde behöfvas ibland) som baron Stålhjelm skaffade honom till dagligt sällskap den stilla och flitige Fredrik.

Tyvärr var denne fattige gosse ej alldeles sådan man velat hafva honom.

Allvarsam, tystlåten, blyg och tafatt kunde han sällan ge den liflige kamraten svar på tal eller handräckning vid utförandet af alla de upptåg som påhittades af Carl.

Fredrik Stark var blott en liten onoslig arbetsmyra — utan den minsta fantasi, tyckte Carls mor.

Träget satt han vid boken bitti och sent och drog sig alltid undan i någon af salongens vrår när der var främmande.

Och enär han steg bitti opp om morgnarne bemärkte Carl — som bar afsky för „*morgonfjäsk*“ — att kamraten alltid hade tid öfrig när så behöfdes.

Denna omständighet föranledde unge Carl att öfverlemna åt vännen allt arbete han ej sjelf hann med och Fredrik var vanligtvis redobogen att utan protest skrifva sin bolagists themata, räkna öfver hans tal, lösa qvistiga problemer för honom m. m.

Härigenom kunde den unge baronen unna sig många af-

tonnöjen dem Fredrik, som gick tidigt till sängs, „inte brydde sig om“, hette det.

Carl var en praktisk gosse och resonnerade helt logiskt så här: — „sak samma hvilken arbetsmethod man begagnar, blott man vid terminernas slut får goda betyg och uppflyttas i klasserna! Fredrik skrifver både bättre och fortare än jag och det gör honom nöje, — ej allenast att kunna hjelpa mig, utan att få utveckla sina idéer i flere olika former“.

Likaså fann Carl äfven månget tillfälle att „anektera“ humoristiska infall som då och då undföllo Fredrik, och, sagda med hans allvar och torroliga ton, kunde locka en att skratta ända till tårar!

Men som han, Fredrik, ej det minsta höll på att lysa dermed, — tvärtom var ytterligt generad om han väckte uppmärksamhet på något sätt, — så tyckte Carl sig gerna kunna „plöja med vännens kalf“ då det visade sig passa i stycket för honom ibland främmande, hvilka med en sidoblick på Fredrik förklarade den tölpiga figuren der i vrån „passablement bête“.

Gossarne växte opp och blefvo ynglingar, ynglingarne män och deras vägar började skilja sig åt.

Den unge baronen fladdrade ut i verlden som en lysande fjäril, mot hvilken ljuft doftande blommor öppnade sina kalkar.

Fredrik Stark satt qvar i sin vrå, flitig och obemärkt som förut, tog i all tysthet den ena examen efter den andra med utmärkelse och vid baron Stålhjelms död, som inträffade ett par år efter det hans son och fosterson inträdt i myndighetsåldern, befann sig den förstnämnde innehafvare af en vacker förmögenhet och friherrlig tittel, den andra medicinare och karl att hjelpa sig sjelf fram i verlden.

Utan att bandet som i barndomen förenat de båda kunde sägas alldeles upplöst, töjdes det dock ut och blef slappare med

åren; och „vännerna“ vandrande mot olika lefnadsmål, voro åtskilda fjerran och länge, utan stor saknad på någondera hållet.

En ganska lång tid hade gått om utan all gemenskap dem emellan, när slumpen en dag sammanförde båda i Esplanadkapellet i vår vackra hufvudstad.

— Se det var tur! utropade Carl Stålhjelm och skyndade emot den gamle vännen, den käre Fredrik, hvars båda händer han hjertligt kramade.

Huru jag sökt efter dig, gamle gosse! Jag har rådfrågat studentkatalogen, vaktmästar Palenius, medicinalstyrelsen och en mängd andra styrelselser, sundhetsnämnden, adresskalendern o. s. v.— och misslyckats öfverallt. — Ingen kunde ge mig besked om dig. Hvar har du hållit hus?

— Någon tid på studieresa till Wien och Paris. Men mest har jag dock vistats här i Helsingfors.

— Kanske du bland alla dina talanger äfven har den att göra dig osynlig?

Fredrik smålog:

— Jag är blott osynlig i salongerna, min vän. Och hospitalerna besöker du lyckligtvis ej. Men huru lefver verlden med dig! I sus och dus, i glädje och gamman förstås!. . . Men hvi ser ers nåd så högtidlig ut i svart frack och hvita handskar?. . . ämnar du dig på begrafning?

— Du sade det! På mitt ungkarlslifs begrafning. Jag tog mig blott en passant en liten styrkedryck här, men jag är på väg till mina blifvande svärföräldrar, der min förlofning med deras charmanta dotter eklateras i qväll. Der blir en sjudundrande bal. Jag sade dig nyss att jag sökt dig med ljus och lykta. Det var just för att meddela dig den glada nyheten och bjuda dig till marskalk på mitt bröllop.

— Med hvem gifter du dig hedersbror?

— Med ungdom, behag och 300,000 mark i hemgift! — d. v. s. framdeles.

— Sååå! ingenting mer och ingenting mindre! Gratulerar, gamle vän, gratulerar af hjertat!

— Du har väl hört talas om Alma Bergen, tänker jag?

— Jo . . . javisst . . . . naturligtvis . . . såder ryktesvis oara, ty jag umgås ej i stora verlden. Hon är ju en af stadens mest firade unga damer och enda barnet till kommerserådet von Bergen?

— Alldeles! Och nu är hon min fästmö.

— Ännu engång gratulerar! Har du länge varit bekant med henne?

— Nej alltihop har gått hastigt och lustigt; — som en dans kan man säga. — Alma hemkom för några månader sedan från utlandet. Jag åter tillbringade hela det förflutna året utrikes. Vi möttes på säsongens första bal, jag lät presentera mig . . . .

— Och du kom, såg och segrade!

— Nästan så, ha, ha, ha!

— Och nu är du på väg till ditt hjertas vän?

— Det är jag och . . . . och jag tar dig med mig! Följ mig, följ med mig, gamle vän och låt mig presentera dig i min blifvande familj!

— Sakta, sakta! Inte presenterar man såder i en lysande societet en stackars eskulap som kommer direkte från sjukbesök.

Carl skrattade hjertligt och mätte sin vän med en pröfvande blick.

— Nej du kan allt ha rätt i att du tål vid någon uppstoffering. Men för resten har ditt utseende, tillåt mig säga det, — blifvit f—n så distingueradt! Gå nu blott hem och släng på dig svart frack . . . . det hinner du godt med innan soiréen

börjar. *Jag* skulle komma innan gästerna samlas, du förstår!... derför går jag förut.

— Huru annars!

— Men jag väntar dig sist om en timme Alexandersgatan N:o .. 1 trappa opp.

— Det är der dina svärföräldrar bo?

— Det är der mina *blifvande* svärföräldrar bo.

— Om det blir mig möjligt skall jag ha den äran . . .

— Om det blir dig möjligt? . . . För tusan! jag antar ingen ursägt, det bereder jag dig på! Således, au revoir!

Jag hoppas det.

Den unge fästmannen gaf ett handslag åt vännen, svängde sig på klacken och lemnade kapellet med fjäderlätta steg.

Fredrik tog en annan kurs.

Han skyndade hela Östra Henriksgatan utför, vek af på en af de mindre gatorna i grannskapet af *Kampen* och stannade framför en dörr försedd med sprittny och blänkande messingsplåt bärande inskriptionen: *Fredrik Stark, läkare.*

Ännu hittade måhända ej granna ekipager och präktigt klädda patienter väg till denna enkla bostad, men mången obemedlad familj uppsökte densamma gerna, tacksamma och belåtna med den tillmötesgående, välvillige unge läkarens vård och öfvertygade om att hans skicklighet snart skulle ge honom ett ansedt namn.

Hvad de fattige beträffade vände de sig till ingen så gerna som till doktor Stark, der ett hårdt ord eller en ovänlig blick aldrig mötte dem.

Uppkommen på sitt rum iklädde sig Fredrik med omsorg sin helgdagsmundur och gjorde sig fin på bästa sätt, smått belåten med att i spegeln framstå som en hel gentleman.

Derpå begaf han sig till kommerserådet von Bergens efter anvisad adress.

Qvällen var mörk och ruskig och den unge doktorn stod villrådig om hvilken ingång han skulle taga i det osäkra ljuset från gatulyktorna.

Han gick in på gården för att fråga sig för. Här trefvade han sig så godt han kunde uppför en krokig kökstrappa, men hann blott till de första stegen när han hejdade sig vid ljudet af en vredgad fruntimmersröst.

Genom en dörr som öppnades häftigt varseblef han en dame i ytterst elegant baldrägt som tilltalade en ung flicka stående på öfversta trappsteget med ett litet knyte under armen.

Följande stränga ord nådde hans öra: —

— Jag behöfver inga förklaringar mamsell, och har ej tid med sådant! Ni är skild från min tjenst och dermed punkt. Der har ni en månads aflöning . . . .

Den unga flickan tycktes vilja invända något till sitt försvar, men damen i sammetsklädniug afbröt henne:

— Tror du att jag låter föra mig bakom ljuset, hycklerska! Jag har länge märkt dina konster och söta ögonkast åt unga baron! Och Alma såg för en stund sedan med egna ögon genom dörrspringan huru du kysste honom i tamburen. Dessutom äro både jag och min dotter högst missnöjda med din sömnad och din brist på smak . . . . . Sök dig ett annat ställe. Farväl! —

Dörren slogs igen och den förafskedade stod i mörkret på öfversta trappsteget qvar, derifrån lyssnaren nedanför förnam först ljudet af tunga suckar och sedan af konvulsiviska snyftningar.

Häpen och besvärad af den spionroll han här spelat utan sin förskyllan stod Fredrik orörlig qvar i yttre farstun och såg

en gestalt smyga sig förbi honom ut på gården der mörkret och ovädret syntes göra densamma rädd och villrådig.

Hvad skulle nu den unga doktorn göra?

Ikläda sig en beskyddareroll för en som han ej kände, eller låta bli att blanda sig i hvad som ej angick honom.

Han opterade för det senare då snabba steg hördes i närheten.

Plötsligt uttalade en karlröst som kom Fredrik att spritta till, — ty den var honom välbekant, — följande ord med smekande tonfall:

— Det är jag, Lina lilla, blif ej rädd! Hvad i all verldens dagar har kommit åt dem deruppe? Hvad har händt? Kommerserådinnan såg blixtrande ond ut och hviskade nyss i fröken Almas öra några ord hvaraf jag uppsnappade blott „Lina“ och „kört ut den otäckan“.

— Ja, det är verkligen *mig* dessa sista ord gällde och det är *er*, herr baron, jag har att tacka för att jag nu är bortkörd från min plats och står brödlös på gatan.

— För min skull har detta händt dig, säger du? Hvad betyder det?

— Det betyder att de friheter i ert sätt mot mig som ni tillåtit er från första stunden ni kom hit till huset, och mot hvilka jag på allt sätt sökt värja mig utan att vilja ställa till uppståndelse . . .

— Ha skaffat dig obehag? Är det meningen . . .

— Säg herr baron, haådragit mig den ytterst kränkande och vanhedrande behandling jag nyss varit ut för. Och följden är att jag fått en fläck på mitt rykte på samma gång som brödet ryckes ur munnen på mig sjelf och min gamla, sjuka mor hvars enda stöd jag är. — Ert lättsinne står mig dyrt!

— Det var då en förb— affär som görs för ingenting!

Men Lina har sjelf skaffat sig hela denna historie på halsen, det får jag säga! Jag har flere gånger förargat mig öfver ditt dumma och oförsigtiga sätt att dra uppmärksamheten på oss, genom att alltid fräsa ifrån dig som en katt vid minsta lilla uppmärksamhet som visas dig. Men trösta dig nu, lilla sötunge och gråt ej dina vackra ögon förderfvade. Jag skall nog ha omsorg om dig och ställa det så för dig, att dina små mjuka händer inte skola behöfva hårdna af tungt arbete. Lita på mig bara!

— Gå, herr baron, gå! och låt mig vara. Jag förbjuder er att mera närma er mig!

— Lilla toka! Men jag säger dig ju att jag vill vara din beskyddare! Var blott förnuftig! . . . låt mig sörja för dig!

— Visste ni mig ej så fullkomligt värnlös så skulle ni aldrig våga förfölja mig såsom ni gör. Bort med edra pengar der! Jag vet hvart er „hjelp“ fört andra fattiga flickor som jag känner! . . . .

— Sqvaller och förtal, söta Lina! Tro på mig bara.

— Aldrig! . . . .

— Nånå! nånå! var inte så spansk söta flicka!

— Försök ej vidare att närma er . . . . Min Gud, hjelp mig! . . . Låt bli mig genast, eller! . . .

Detta skri utstöttes plötsligt af den unga flickan med ett sådant uttryck af förtviflan att Fredrik, glömsk af den neutrala roll han föresatt sig att spela, var i begrepp att störta fram till flickans bistånd, då han, af en sakta svordom som uttalades af hennes anfallare, drog den slutsatsen att denne fann för godt att taga till reträtten.

Han styrktes ännu mera i sin förmodan af följande ord som utsades harmfullt af karlrösten på samma gång hans mörka

figur nästan snuddade vid Fredriks person dold bakom dörren ut till gården:

— Den der nippertippan är kapabel att ställa till skandal med sitt skrik! Nånå! Bara nöden klämmer . . .

Den mörka figuren försvann genom stora porten, vände af åt höger till paradtrappan och derifrån hördes gnolandet af en valsmelodi.

Hvem var han?

En lefnadsglad ung man, mitt herrskap!

Sådant lider ju i alla fall ej mannens heder det minsta af! Ungdomen måste få rasa ut, parbleu!

Ett par timmar senare finna vi samma lefnadsglada personlighet — som afkastat slängkappan hvari han nyss uppträdde, förstås! — dansande med leendet på läpparne i en rikt upplyst och elegant salong, der han framstod som den förnämsta kavaljeren.

Han lemnade ej ett ögonblick en ung flickas sida, som syntes, äfven hon, vara balens prydnad, uppmärksammad och omringad af alla, under det hon då och då förde till sitt strålande ansigte en praktfull bukett af rosor och orangeblommor.

I hennes uppvaktande kavaljers sätt och i de blickar af passionerad hängifvenhet han riktade på henne stod att läsa att något kärleksgroll, efterföljdt af den ljufvaste försoning, existerat de unga tu emellan.

Då och då närmade sig bruden en äldre dam i hvilken vi igenkänna samma stränga domarinna i sammetsklädning som för några timmar sedan afskedade den gråtande flickan med sitt lilla knyte under armen på kökstrappan.

Full af den ömmaste oro slösade damen nu tusen omsorger på flickan med blombuketten under upprepade förmaningar:

— Alma, min engel! dansa för all del ej så mycket! Du

tar rakt lifvet af dig. Åt dig, min kära Carl, ger jag uppdraget att hålla vakt öfver din fästmö, som är en liten oförsigtig yrhätta och springer alltjemt ut på balkongen!

Med läsarens lillåtelse be vi att få göra en liten scenförändring och återvända till gården der vi i regn och blåst qvarlemnade en gråtande flicka, nyss behandlad på ett sätt som djupt förolämpade henne. Bäst hon stod der förkrossad, utan att veta hvad hon skulle taga sig till, hörde hon lugna steg närma sig, hvarpå hon tilltalades af en välvillig, aktningsfull röst:

— Mitt namn är Stark och jag är läkare. Jag har ofrivilligt blifvit vittne till den upprörande orättvisa och den närgångenhet ni varit offer för, och ehuru jag ej vet om en frammande efter allt detta kan lyckas inge er förtroende, ber jag dock att nu få erbjuda er en hederlig mans hjelp och beskydd i er svåra belägenhet. Vill ni förtro er åt mig och säga mig hvart jag får ledsaga er?

Den stackars Lina försökte i mörkret urskilja dragen af den som tilltalade henne på detta deltagande sätt; men hon såg blott otydligt en mansfigur.

Rösten som trängde till hennes öra föreföll henne dock så sällsamt sympatisk och förtroendeväckande, att hon darrande men tacksamt svarade:

— Jag vet ej hvem ni är, min herre, ej heller huru ni kommit i min väg, men någonting säger mig att icke *ni* skall hafva samvete att gäckas eller leka med en olycklig varelse som utan sitt eget förvållande råkat i den belägenhet hvari ni här finner henne.

Jag tackar er för ert deltagande och ber er följa mig hem till min stackars mor. Ack, hon är så sjuk och detta blir kanske dödsstöten för henne, som sett bättre dagar!

Tillsammans lemnade båda stället dit toner af en glad dansmusik trängde från ett öppet fönster i öfre våningen, hvarigenom bländande kristallkronor utsände sitt ljus öfver den mörka gården dernere.

Lina gick tyst förut och Fredrik Stark följde på ett litet afstånd efter henne.

Derigenom ingaf han mer och mer förtroende, ty han sökte hvarken inleda samtal med flickan eller närma sig henne emot hennes vilja.

Hon stannade slutligen vid ett stort stenhus, hvars bottenvåning hade fönstren så nära intill gatan att de förbigående med ett hopp kunnat klifva midt på golfvet i ett af dessa underjordiska rum, der de fattiga söka sin bostad för minsta möjliga hyra.

I detta rum inträdde Lina och bjöd med en artig och ödmjuk åtbörd sin följeslagare att komma efter.

Hon bad honom ett ögonblick taga plats på en gammal rottingsstol, en af de få som fanns i rummet, der fattigdomen dock icke hade osnygghetens motbjudande skepnad.

Lina sjelf nalkades en säng bakom en gammal skärm, föll här på knä och gömde sitt tårdränkta ansigte mot kuddarne i det hon började ett hviskande samtal med en person som Fredrik förmodade vara den sjuka modren.

Kyssar och snyftningar afbröto alltjemt de förtroenden som här gåfvos och emottogos.

Efter en kort stund tillbringad i väntan blef Fredrik med bedjande ton anmodad af Lina att öka sin godhet och barmhertighet genom att föreskrifva något botemedel för den sjuka till hvilken hon förde fram den unge läkaren.

Han undersökte med omsorg patienten, skref ett recept åt henne och lofvade komma tillbaka snart och se huru det stod till.

Derefter lemnade han rummet, lyst ut i det sotmörka hvalfvet af Linas lilla lampa.

När hon återvände till bordet der Fredrik skrifvit receptet, fanns ett guldmynt stucket under detsamma. Med en tacksamhetstår i ögat förde dottern det till apotheket och hemtade derifrån åt sin mor en rogifvande dryck till natten.

Den unga doktorn deremot, allt ännu iförd svart frack och hvit halsduk, såg sig om när han kom ut på gatan.

Hvart skulle han bege sig?

Till kommerserådet von Bergens?

Nej, han ville ej helsa som värdinna den sammetsklädda damen hvars gälla röst ännu skar honom i öronen; han ville ej återse en såkallad vän, hvars uppförande väckt nyss hos honom vämjelse; han ville öfverhufvudtaget icke alls bli bekant i detta hus der det fanns lika mycken lyx som egoism.

Han återvände hemåt, men för hans tankar sväfvade alltjemt den fattiga bostaden der en mor och en dotter, förkrossade af oförtjent olycka, nu blandade sina tårar med hvarandra.

Och blicken af ett par herrliga blå ögon, som följde honom ännu när han försvann i det mörka hvalfvet gjorde honom sjelf allt såsom litet vek om hjertat.

Drömmande och nästan omedvetet stod han snart vid sin egen bostad.

Gatulyktans sken föll här på en qvinsperson som af alla krafter ryckte och ryckte i den lästa dörren, ehuru en elektrisk ringklocka fanns deruppå.

— Hvem söker ni? frågade Fredrik och steg fram.

— Hej *toktore* vet jag! svarade pigan som vände sig om

och tittade Fredrik under näsan. Por icke toktore Stark här? Hvarför släpper han ej in folk?

— Man slipper in bara man ringer på klockan. Men här har ni doktor Stark sjelf.

— Ä' de han som gurerar syka?

— Ja just han. Hvem är det som behöfver mig?

— Vår herre.

— Såå. Hvad går åt honom?

— Han föll nyss och pröt penet. Han ville att jag nu straxt sku' hemta toktor Stark och han synda så fasligt derhemma vid långa bron n:o 14.

— Jag kommer om ett ögonblick min flicka, bara jag får ta mina tillbehör från mitt rum. Sätt dig upp på istvostschiken der. Om en minut far jag med dig. Jag får väl under vägen veta hvad „vår herre" heter, ty det har du ännu ej sagt mig.

Som genom ett trollslag återkom den unge läkaren till verklighetens verld och drömmarne blåste bort i stormen och regnet, när han på den skramlande istvostchiksdroschkan, med en lungvåt piga vid sin sida skyndade åstad för att sköta det värf hvaråt han egnat sig af all sin håg och all sin kraft.

Fem år ha försvunnit med tidens ström.

Under denna tid har kommerserådet von Bergen blifvit samlad till sina fäder i en ståtlig grafbyggnad på gamla kyrkogården; men när hans arfvingar började utreda *miljonärens* bo, befanns att dess affärsställning, bemantlad med öfverlägsen skicklighet, föranledde till konkurs. Och svärsonen, baron Stålhjelm, stod i borgen för en ofantlig summa!

Alla svärmors sammetsklädningar, juveler, äkta porslinsserviser m. m. vandrade helt vackert på auktionskammarn och hon sjelf inhystes hos en bror och svägerska som hon förut ej stort frågat efter, ty de lefde med att ta emot pensionärer.

Dottern, den unga friherrinnan Alma, som hittills dansat på rosor, fick nu en känning af att de äfven kunde ha hvassa taggar.

De blombuketter hvarmed den *rika* hustrun varit stundom uppvaktad af sin uppmärksamme make torkade bokstafligen in.

Husets herre, som lemnat henne så fria tyglar och så rikliga nålpengar hittills blef tvär och tyst och grälade för de nödvändigaste utgifter.

Ett mörkt spöke stod för dörren af detta nyss så glada hem — ruin!

Grubblande på denna obehagliga eventualitet vandrade en dag Carl Stålhjelm med molnhöljd panna och sänkt blick utåt Esbo tull.

Huru skulle han reda sig ur det affärstrassel som höll på att strypa honom?

Under dylika tankar som förströddе honom fullkomligt stötte han till en vandrare som på sitt håll äfven syntes upptagen af djupa funderingar; men om man fick dömma efter uttrycket i hans småleende ansigte, voro *dessa* grubblerier ingalunda af bedröflig art.

— Om ursägt min herre! mumlade Carl tankspridd och ville gå vidare.

— Håll! utropade gladt den andra. Det är ju Carl Stålhjelm! Hvart bär det af med denna fart som ej ger dig tid att igenkänna . . . .

— Fredrik Stark! Det är ju du! Goddag, gamle gosse! Hörde icke jag en som gick bakom mig och drillade som en bo-

flnk! Af hvilken orsak stämde du upp den der lilla glädjehymnen, hedersknyffel?

Sjöng jag verkligen? Det visste jag ej sjelf af, men det är mycket möjligt. Jag känner mig så lycklig, så lycklig. Jag gifter mig bror! Efter långa år af väntan, randas för oss om några dagar vår lyckas morgon!

— Och hvem är hon som väntat så troget tillsammans med dig?

— Ett rent hjerta, en ädel ande och en ljuf och älskande qvinna.

— Hvar har du funnit denna rara blomma?

— I en jordvåning vid en sjukbädd. Den blommans första hjertblad utvecklade sig i form af dotterlig pietet under rastlös arbetsamhet för att ej behöfva ligga någon till last, ty hon var stolt med värdighet. Och när jag en dag fann henne liggande på hennes förträffliga moders nyss igenmyllade graf, nedböjd och förkrossad, då först slöt jag henne till mitt hjerta. Hon hade dock länge haft plats derinom och hon sjönk med kärlek och tillförsigt i denna säkra hamn.

Nu ha vi redt vårt enkla bo och kunna gifta oss utan att se framtiden an med fruktan för materiella bekymmer.

— Men det der är ju en fullkomlig roman!

— En fullkomlig roman, deri har du ej orätt bror Carl! Och det egna i saken är att *du* spelar hufvudrollen i dess första kapitel.

— Jag? Är du förryckt? Jag?

— Du sjelf! Jag är vid mina sinnens fulla bruk.

— Men för tusan, berätta mig den der historien! Den börjar, sade du? . . . .

— Som en vanlig roman: „en mörk och ruskig höstafton stod en ung flicka med ett litet knyte under armen, gråtande

och förtviflad utanför trappan till ett präktigt stenhus, derifrån hon på kränkande och orättvist sätt blifvit fördrifven".

Carl spetsade öroren.

— En ung man, fortsatte Fredrik, — ej af elakhet, men af vanligt lättsinne, egoism och tanklöshet — var skulden till hennes orättvisa behandlig, och respekterade ej den värnlösa, utan lade sten på hennes börda, genom att erbjuda henne sina pengar och sitt farliga beskydd . . . .

Carl gjorde en häftig rörelse och blef likblek.

— Men den unga flickan afslog sårad . . .

— Lina! utropade baronen besinningslöst.

— Ja hon hette Lina, denna renhjertade flicka som föredrog nöd framför vanheder.

Carl böjde djupt ner hufvudet och Fredrik fortfor:

— Hon undgick faran och frestaren . . . . och . .

— Afskyr och föraktar honom nu? sade Stålhjelm med dof ton.

— Nej, — hon förlät och glömde honom. Deras vägar ha aldrig mötts sedan den ödesdigra aftonen . . . .

— Och om hon skulle återse mig, tror du hon skulle vilja räcka mig handen, Fredrik?

— Det tror jag. Hon är högsinnad och har pröfvat verlden. Hon finner det ej underligt att den bräckliga menniskonaturen lemnar lösa tyglar åt sina lidelser, eftersom opinionen tolerar *två* moraler i vårt samhälle, — en manlig och en qvinlig. Sålänge man fegt eller brottsligt tillsluter ögonen för detta onda som förgiftar sjelfva lifvets källådror, skall det fåfängt sökas bot för mycken sorg och nöd på jorden, mycken orättfärdighet.

Men den ena hälften af menskligheten kan ju ej bära blott agg och misstro till den andra; derför förlåter qvinnan, —

mannens offer, — oftare än hon borde, hans lättsinne och sedeslöshet . . . . .

Carl stod tyst och blek.

Aldrig hade han såsom nu känt att *sanningen* talade ur Fredriks mun genom de allvarliga ord han utsagt. En röst inom honom sjelf gaf vännen fullkomligt rätt och han hade gerna velat räcka denne handen, men han vågade det ej.

— Och nu är det romaneska i min historie slut, vidtog efter en lång tystnad åter Fredrik, men nu med den vänligaste och gladaste ton. Åh, jag är lycklig att slumpen sammanfört oss och gifvit mig tillfälle att bjuda dig på min älskade Linas och mitt bröllop.

— Tror du . . . . . stammade Carl nästan blygt och tvekande, att din fästmö vill se mig som gäst på sitt bröllop?

— Ja, det vet jag, min vän. Jag har sagt dig att hon är en god och ädel qvinna. Hon känner den tacksamhetsskuld i hvilken jag står till dina föräldrar och vår barndomsvänskap, — hvilken hon ej skall vilja störa.

— Då kommer jag! utbrast efter ännu ett ögonblicks tvekan Carl och kastade sig öfverväldigad af sin rörelse i vännens armar.

Allt vexlar i vår oroliga verld der mot- eller medgång än nedtynger vågskålen, än lyfter den högt upp.

Fredrik var nu gift man, hade en redan betydlig praktik och en hustru som i ordets sanna, vackra bemärkelse var hans *maka*.

De hade hvarje tanke gemensam.

Utan att åtföljas af sin fru hade Carl Stålhjelm bivistat deras bröllop och de första tiderna derefter besökt dem ett par gånger i deras nätta hem, der hvarje sak, enkel men vacker och smakfull, hade det värde för egarne som dess mödosamma förvärfvande gett densamma.

Men snart hade nära ett år gått om utan att baronen mera synts till.

Då trängde till Fredriks öra rykten om vännens totala ruin och en dag läste han dennes konkursansökan i tidningen.

Beslut och handling voro härvid *ett* hos de lyckliga makarne Stark.

Fredrik ringde samma dag på Carl Stålhjelms dörr.

— Det är du Fredrik! utropade denne som sjelf öppnade dörren till rummet der han satt ensam framför ett bord fullt af papper.

Hans utseende var affallet och de vackra, bruna lockarne hade lemnat rum för många skrynklor i den numera kala pannan.

— Det ser ut som om du skulle ha glömt oss, vän och broder, började Fredrik hvars blick med deltagande hvilade på den fordom sköne kavaljerens nu bleka och fårade anlete.

— Visst inte! Åh tro ej det! urskuldade Carl sig med tvunget och förläget utseende, men det är så mycket bekymmer här i verlden som . . . som . . . . .

— Som man gör väl i att förtro åt vänskapen! Det är för att säga sig detta jag nu är här.

Carl såg forskande på talaren, en liten glimt af fröjd frambröt i hans öga, men han vände sig stum åt annat håll utan att synas märka någon andemening i Fredriks ord.

Derpå bjöd han denne en cigarr.

Men doktor Stark var besluten att ej förlänga en pinsam belägenhet genom att gå, som man säger, „som katten kring het gröt“.

Grannlaga men rakt på saken sade han Carl att han kom för att räcka denne en hjelpsam brodershand och be baronen återtaga sin konkursansökan.

— Men du skall ej kunna undgå att ikläda dig en betydlig förlust, utropade den häpne Carl! Jag kan ej emottaga detta offer! Det du genom dina försakelser och din arbetsamhet hopsparat . . . . .

— Är ej så litet som du tror, utropade glad Fredrik. Mitt arbete har haft välsignelse med sig och lyckan har uppsökt mig. — En gammal, ensam sjukling, som jag under flere år vårdat och som fäste sig vid mig som en far, i saknad af all annan tillgifvenhet här i lifvet, dog för några veckor sedan och har testamenterat mig sin betydliga förmögenhet. Och nu är jag här för att säga dig: låt oss komma ihog att vi uppvuxit som bröder! Låt min lycka bli fullkomlig genom att få till sonen afbetala en del af den tacksamhetsskuld som den värnlöse gossen Fredrik Stark engång stod uti till baron Stålhjelm, din far!

— Du skulle verkligen? . . . . . .

— Ja, jag ber dig återtaga din konkursansökan. Detta måste du lofva!

Carl hade satt sig ner vid skrifbordet belastadt med papper.

Han stödde båda armbågarna mot den grönklädda skifvan och gömde ansigtet i händerna under lång tystnad.

Den ena tåren efter den andra sågs droppa ner på papperet inför honom. Slutligen steg han upp med ett vackert uttryck öfver de tårdränkta dragen och ställde sig framför Fredrik:

— O huru stor, hur öfverlägsen och ädel står ej nu den öfversedde och rigaktade *fostersonen* framför den bortskämde och långt utöfver sin förtjent uppskattade *sonen!* sade han med bruten stämma.

Och med ett fast handslag åt vännen slöt han:

— Jag mottar din hjelp Fredrik! Tack!

Öfverallt bra men hemma bäst.

Öfverallt bra men hemma bäst.

Marssolen spred lifligt ljus öfver taflor, byster och draperier i det trefliga kabinettet genom hvilket en bred solstråle dallrade och visade milliarder glänsande atomer i ringdans; kristallerna i lampetter och ljuskronor skiftade i alla prismans färger och vårens annalkande förebådades högt af sparfvars och bofinkars qvittrande derute i de ännu olöfvade träden längs Esplanaden och i buskarne kring Runebergsstatyn.

Fru Emmy som satt drömmande och blickade åt hafvet kastade sin virkning på stolen, slog upp fönstret och söp med förtjusning in den friska vårluft som strömmade emot henne.

— Åh, hvad det är skönt! Känner du ej ditt bröst vidgas af längtan ut i det fria! Långt . . . . långt bort till „das Land wo die Citronen blüh'n?“ utropade hon i extas och vände sig till sin man, herr assessor Wärnström, som med cigaretten mellan tänderna halflåg på soffan och läste tidningar, i filosofiskt lugn.

Assessorn såg upp från sitt blad med oskyldig förvåning i sina runda gråa ögon, så lika blanka tennknappar:

— Hvarför tror du att jag skulle vara så barnslig och längta till sådant der, min vän, — svarade han med den vänligaste ton i verlden. Jag har det ju så trefligt här hemma.

— Du missförstår mig älskade Karl, svarade den lilla frun, med hufvudet behagligt på sned. Hvem trifs här bättre än jag! Men jag tänkte på sommarn som nalkas. Medge att det blir rysligt enformigt att alltid flytta ut någonstädes i skären eller i närheten af jernvägsstationerna, såsom vi nu gjort det år efter år. Att variera mellan Sumparn, Knekten, Degerölandet, Willinge, Jollas, Svinö, Bobäck, Fridhem, o. s. v. och vid det oföränderliga flyttningsbråket belamra med kistor, korgar och knyten däcket på Adlercreutz, Sven Dufva, Lotta Svärd, Runeberg m. fl. af de små ångbåtarne med stora namn som plaska i vår skärgård — detta, ja detta blir ju outhärdligt enformigt i längden, medgif det min egen Karl.

— Nåja, min lilla hustru, jag gör dig gerna till viljes och medger det, svarade lugnt och beskedligt den tilltalade, hvars ton som en mild dimma kylde af fru Emmys lidelsefullhet. — Men som du vet söka vi upp till sommarställen sådana som ha en daglig förbindelse med staden, der tjensten ju qvarhåller mig en god del af den vackra årstiden.

— Ja, men i sommar har du ju begärt och fått löfte om lång semester. Vet du hvilken idé har vaknat hos mig i anledning deraf?

Den unga fruns ögon lyste af inspirationens eld när hon med denna fråga på läpparne ställde sig inför sin herre och man, som nu satte sig kapprak och spetsade öronen.

— Nej! men låt höra din idé, sade han med viss ängslan öfver hvad som månde komma att öfvergå honom.

— Om vi skulle resa utrikes? Mins du att du lät en dylik plan hägra för min inbillning när vi förlofvade oss. Men sedan har det stannat dervid.

Mannen rullade en ny cigarett med mycken omständlighet mellan fingrarne, och såg en smula besvärad ut:

— Den saken hade så många mot och men dåförtiden, som du sjelf vet, hm! . . . . Vår äldsta flicka kom till verlden, innan första året af vårt giftermål gått till ända . . . hm! . . . och inte kunde man då tänka på . . . vidare resor. Och året derpå på samma sätt! Han smålog och fru Emmy gjorde en liten knyck på nacken.

— Nåja, om du anser att jag inte skall känna längtan efter andra sorts resor, ... mumlade hon harmsen och vände den förarglige skämtaren ryggen.

— Bevars, min lilla hustru, tag ej mina ord från den afviga sidan! urskuldade sig denne med inställsamhet. Jag mente bara att . . . . . att det ju rakt varit omöjligt hittills, — absolut omöjligt, lilla du! Att ge sig af på långresor under våra omständigheter . . . . nej!

— Men i sommar kunde saken mycket väl låta göra sig. Jag lemnar barnen hos mamma. Då behöfva vi ej ha oro för dem. Och hvad kostnaden af en utrikesresa på par tre månader beträffar, så bryter den ej nuförtiden nacken af någon. Utflyttningarna på landet aflöpa minsann ej heller för ingenting!

— Nej, nej men! . . .

— Och så har jag skaffat mig alla möjliga upplysningar af resvana personer . . . . adresser på billiga och goda hôteller, Bædeckrar som jag fått till present, insigt i begagnandet af „billets circulaires“, af Cooksbiljetter, tur- och returbiljetter, sakernas inlemnande „à la consigne“ . . . . . Åh du! jag är till den grad förberedd att . . . . . .

— Jag märker det. Nå, då lär det ej återstå för mig annat än att också förbereda mig.

Den hederliga assessorn kastade sig med resignerad mine tillbaka i soffan och torkade pannan med sin brokiga foulardnäsduk.

Emmy satte sig vid hans sida, smög hans arm kring sitt lif och så började de uppgöra resplaner på fullt allvar.

Bædeckrarne med tillhörande kartor, prospekter öfver „*billets circulaires*“ i alla väderstreck, resehandböcker, *Henschels telegraf* m. m. genomletades; kostnadsförslag och marschrutor uppställdes och sjelfva assessorn började finna sig till den grad intresserad af arbetet, att han var färdig att hålla på dermed ända till qvällen.

Den sköna Maj var kommen — „med blommor i håret“ säga poeterna, men i sjelfva verket nu insvept i grå mantel med föga poetisk smuts kring fållarna.

Under det våren framskridit hade assessorn, stimulerad af sin frus spelande lifsandar, arbetat sig upp till en omisskännelig reslust.

Ytterligare uppspäddes denna ännu dagligen af tidningarna som började fyllas med kolossala ångbåtsannonser och smakfulla trädsnitt föreställande rykande ångare på skummande vågor.

— Man måste ju i alla fall, så resonnerade den äkta mannen, engång infria det löfte man gaf som fästman — under den perioden af sitt lif är man utsatt för att begå hvarjehanda dumheter! — Hm! . . . Emmy har minsann icke underlåtit att påminna derom, under de sex år vi varit gifta. Och för resten kan det bli intressant att också se sig om en smula i andra länder! — slöts hans tankegång i det han med „chic“ hvisslade en operett melodi.

Beslutet var fattadt.

När resdagen ändtligen stod för dörren likväl, hade en egendomlig omsvängning i makarnes själstillstånd inträdt. Det var en psychologisk iakttagelse som gjordes af den minst skarpsynte i deras krets.

Assessorns lifsandar stego under det hans hustrus snarare föllo, det var tydligt. Hemliga suckar, ja en och annan förstulen tår beledsagade inpackningsarbetet, när hon framdrog barnens kläder ur byrålådorna och nedlade dem i kappsäckar.

De små — tre till antalet — skulle nemligen få följa föräldrarne till Hangö, derifrån de sistnämnde skulle embarkera, lemnande åt moster Betty sedan omsorgen att ledsaga barnen till mormor, bosatt i Ekenästrakten.

Ljus var visserligen morgonen, men kall och slaskig, som så många af våra Majmorgnar, när familjen Wärnström med 25 kolly (oberäknadt allt hvad hvar och en höll i handen) inträdde i stationshuset, der trängsel rådde, ty tiden närmade sig för studenternas och skolungdomens aftroppande.

Assessorn, med resväska på bröstet och svetten i pannan sprang mellan biljettluckorna och disken der sakerna aflemnades och polletterades; lilla fru Emmy höll ett barn på armen och ett vid hvardera handen och kysste dem turvis under qväfda snyftningar; moster Betty, hermetiskt insvept i cirkelkappa, syntes förströdd och bevärad af någon hemlighetsfull oro innanför kappans djupa veck och jungfru Mina — yngsta gossens skö-terska — lopp hit och dit, liksom hufvudyr och mumlade med en martyrs uppsyn en bön „att vår Herre måtte hjelpa en i detta elände, så man kom fram helst med lifvet, om ock föga nog med hela denna bråte af saker som man fått att hålla reda på“.

Barnen voro oroliga och trängdes kring modren.

— Uff! pustade ändtligen assessorn med djup tillfredsställelse när tåget långsamt satte sig i gång och han i godan ro kunde få söka i paltåfickorna efter cigarrfodralet, under det hans sällskap af små och stora intogo sina platser i kupéerna.

— Får jag lof att se biljetterna? bad nu en belefvad konduktör och framräckte handen.

Oro och sökning efter de välsignade biljetterna! . . .

— Jo, här äro de!

Under det konduktörns vana hand utför sitt arbete — klipp! klipp! klipp! sneglar hans blick oförmärkt åt ett kupéhörn der moster Betty, med ryggen vänd åt honom, synes utkämpa en strid med någon fördold motståndare.

— Det är egentligen förbjudet att medtaga hundar i passagerarevagnarne, säger slutligen efter en liten tvekan mannen i uniformsmössa, uti samma höfliga ton, ehuru dock med en tillsats af skärpa. — Här fins hundkupéer.

— Hundkupéer! utropade fröken Betty ordentligt förnärmad. Sådana kunna ej komma ifråga för den här . . . Hon pekade på en svartbrun mopsnos som förtvifladt arbetade sig fram mellan cirkelkappans häktor och knappar.

— Är det inte en hund kanhända? sporde med ironi den belefvade konduktören.

— Så skulle det visserligen tyckas! — svarade resolveradt fröken Betty då ju saken inte längre kunde hemlighållas. Och vändande sig helt öppet emot mannen i uniformsmössa:

— Men jag kan försäkra herrn, fortsatte hon i lugnt öfvertygande ton, att *Cheri* har vida mer klokhet och förstånd än kanske mången annan här som anses berättigad att sitta i passagerarekupéer.

Detta oväntade argument tycktes göra ett rakt öfverväldigande intryck på konduktören.

Utan vidare anmärkningar återlemnade han med en bugning de klippta biljetterna och drog hädan med ett ofrivilligt smålöje.

Afgångssignalen ljuder för tredje gången från ångbåten *Express*.

Landgången drages in och från däcket vifta hvita näsdukar outtröttligt såsom afskedshelsning till dem som vifta på stranden.

Badande i tårar står Emmy lutad mot relingen och kastar åter och åter slängkyssar till en viftande grupp, hvarur en späd barnröst gråtande höjes med orden:

— Lalla 'ill mamma fammen! Lalla 'ill mamma fammen!

Vid dessa rop utsträcker Emmy armarne och det ser ut som om hon vore färdig att hoppa i land tillbaka; men en stark arm omfattar henne och hennes mans lugnande röst hviskar:

— Sansa dig, min Emmy, och gråt inte så der! Man kunde tro att du går till döden istället för att börja en lustresa. Menniskorna se helt förvånade på dig.

— Det bryr jag mig ej om! svarar hon under snyftningar som bli allt hejdlösare vid den envist upprepade begäran:

— Lalla 'ill mamma fammen!

Och två andra barnröster med redigare uttal snyfta i korus:

— Mamma, egen mamma, hvarför far du bort! Det blir så rysligt ledsamt! Mamma, mamma! hvarför far du bort!

Moster Betty synes stå helt konsternerad midt uti den klagande trion och vet sig ingen råd. Hon utdelar karameller ur en strut, men till föga båtnad, ty när fartyget redan lagt ut från land hörs ännu ropen växelvis:

— „Lalla 'ill mamma fammen"! och: „Hvarför far du bort mamma!"

Emmy sjunker otröstlig ner på soffan närmast däckssalongen.

Assessorn sätter sig vid sin hustrus sida att tala tröstens ord, under det han med bekymrad mine ser på *henne*, och med förlägen dito på *passagerarne* hvilka vandra fram och åter, förvånade vittnen till det tragikomiska uppträdet.

— Hvilka äro dessa? frågas här och der.

— Ett herrskap som reser ut för att roa sig, blir svaret med ett litet skratt.

— Du skall få se att Lalla inte mer känner igen mig när vi komma tillbaka och skriker när jag tar honom i famnen, är det enda Emmy svarar till alla assessorns tröstegrunder.

— Kom ner med mig i vår hytt, vi skola se huru de ställt våra saker!

Med dessa ord tog assessorn sin fru slutligen under armen och förde henne med sakta våld bort från åsynen af den allt mer sig aflägsnande Hangö kusten.

— Jo, jo, jag nästan anade att det skulle gå så här! tänkte han för sig sjelf, men sade högt:

— Lugna dig nu, min Emmy, i morgon ha vi ju telegram emot oss i Stockholm, det har moster Betty lofvat.

Derpå tog han fram en konfektask, slog sig ner vid sin hustrus sida på hyttens gröna schaggsoffa och bjöd med torrolig ton på ett litet „mumseri“.

Rörd och tacksam för den ömhet hon rönte, klappade Emmy sin Karl på armen, torkade tårarne och valde några delikata bitar af de färska, insyltade frukterna. De smakade efter mera och bit efter bit strök med, under det mannens muntra prat småningom framlockade små bleka leenden öfver det förgråtna ansigtet.

Men plötsligt sköt hon bort asken ifrån sig med vämjelse och sade uti ömklig ton:

— Husch då, hvad det qväljer mig!

Fartyget hade börjat gunga betydligt.

— Seså för tusan! Det der ännu till! mumlade mannen och tog sig sjelf om hufvudet, ganska blek om näsan.

— Nej nog lär det vara bäst att vi gå upp på däck igen, menade han efter en stund. Jag börjar känna ett förb— obehag också jag!

Våra turister ha småningom hunnit till Hamburg, beslutna att rasta här grundligt.

Himlen synes fortfarande högst ogunstig mot dem; i Stockholm snöslaskade det; på nerresan till Lübeck hade man att bråka sig fram mellan isbitar och kämpa mot storm och dess trogna följeslagerska — sjösjukan. Och framkomsten till Lübeck var ingalunda behaglig i sena qvällen och under ösregn.

Alla minnen som inhöstades af Emmy och hennes Karl från denna ryktbara gamla Hansestad inskränkte sig till: — krångel vid tullbesigtningen, förbud åt passagerarne att trots den sena timmen få stanna qvar på fartyget öfver natten, bedröflig färd för att uppsöka ett hôtell uti omnibus öfverfull af en talrik familj, lyckliggjord med större och mindre skrikande barn — (assessorn fann skrik af andra ungar än sina egna outhärdligt och var nära att här utdela en behöflig korrektion) — och slutligen supén med sin bloddrypande biffstek kryddad med lök (Emmys afsky, nu stegrad af nyss öfverståndenen sjösjuka.).

Detta var första qvällens intryck.

Andra morgonen promenad för att bese staden under paraplyers vänliga hägn. — Härvid skänktes Emmy en oväntad fröjd, som stämde henne helt sympatiskt för den gamla Hansestaden.

Dess spetsiga tak, besynnerliga husgaflar och avenyerna med välklippta trän i form af gröna bollar återförde bjert i modrens fantasi påminnelser om hennes barns leksaksaskar och målade pappark. Med denna försonande känsla hade hon utan tvifvel sagt Lübeck farväl när nattåget förde makarne vidare, om inte en oförskämd värdshusräkning förändrat hennes sinnesstämning och qvarlemnat, såväl hos henne som hos hennes Karl agg till alla „tyska skinnbrackor“.

När Emmy sent den följande dagen uppslog ögonen i sitt eleganta rum på Victoria-hôtellet i Hamburg fann hon sig till sin häpnad helt ensam.

På nattduksbordet låg en biljett från hennes man, hvilken i vänligaste ord lät henne veta att han ej nändes väcka sin „lilla kissa“ nyss. Hon var så trött och sofde så godt, tyckte han, som likafullt måste bege sig ut med sin vexel från Föreningsbanken, för att skaffa pengar.

Emmy steg upp och klädde sig, knappast mindre mulen än himlen, på hvilken ej syntes en enda ljus fläck.

Regnet som hällde ner gaf ett bedröfligt utseende åt allt, — ja åt sjelfvaste den koketta Alsterpaviljongen.

För att emellertid fördrifva tiden satte Emmy sig vid fönstret att betrakta den ståtliga stad som här utbredde sig för hennes ögon — en af de ståtligaste man finner, såsom hvar man vet hvars öga hvilat öfver *Alstern* i Hamburg.

Men menniskomassan som rörde sig under hennes ögon med drypande paraplyer tog sig högst tarflig ut i en grå färgton — påminnande om ett fält med champignoner.

Hvad den Karl kunde dröja! Ämnade han låta henne sitta så här och långleds hela dagen?

Emmy beställde in sitt kaffe, packade opp och ordnade sa-

kerna, skakade skrynklorna ur sina klädningar och satte sig tillbaks vid fönstret med de sysslolösa händerna i knäet.

Hvad skulle hon taga sig till under denna evinnerligt långa väntan? Någonting borde det väl bli för att ej alldeles förlora dagen som redan var långt framskriden.

Gå ut på egen hand? — Nej, det vågade hon ej! Och hvart skulle hon dessutom ta vägen i detta slask?

Visst sågo alla de der praktfulla magasinerna i långa rader bra frestande ut . . . . . de kunde verkligen locka ens håg fast man ej var slöserska!

Om man skulle ta mod åt sig? . . .

Men det var sannt! Emmy hade ju inga pengar!

Hon tog sin virkning med resignation, ty den medhafda ångbåtslektyren var slut.

Det ostädade rummet med sina ouppbäddade sängar o. s. v. började kännas kallt och ruskigt och Emmy satt olustig och frös till kropp och själ.

Då flög som en blixt genom hennes tankar: — „ack den som med ett trollslag kunde förflytta sig hem till mamma och barnen“!

Och med detsamma kände hon någonting fuktigt tränga fram mellan de långa ögonhåren . . . .

Den unga frun for hastigt med näsduken öfver ansigtet, ytterligt harmsen på sig sjelf och alla dumma objudna tankar. Hon ruskade beslutsamt på hufvudet för att skaka dem ifrån sig.

Var hon ett sådant våp kanhända, som inte kunde sätta foten utom hemknutarne utan att taga till lipen? Man må väl vara beredd, förstås, när man ger sig ut, att möta några svårigheter, helst i början.

— Ce n'est que le premier pas qui coute! tröstade hon sig småleende och satt der åter modig till sinnet vid sitt observatorium.

Man kunde verkligen ha innerligt roligt åt de ömkliga och löjliga scener som vexlade under ens ögon, framkallade af hällregnet och blåsten!

Se på dessa fina herrar och eleganta damer som streta der med paraplyerna vända uppåt liknande tulpaner! Det var besatta skutt på yttersta tåspetsarne öfver vattenpussarne! ha, ha, ha! Och de stackars fruktmånglerskorna der med sina små kärror och sin ljudeliga sång emellan alla smutsbestänkta ekipager med svärande och skrikande kuskar!

Se der skuffade illistiga pojkar några våta pigor med korgar och allt i rännstenen! . . .

Men nog kunde Karl ändå vara odräglig, som dröjde så der! . . .

Han litar alldeles för mycket på „sin lilla kissas“ tålamod och oförargliga lynne! Man skämmer så lätt bort herrar med att ständigt visa dem ett gladt och förnöjdt ansigte! . . . Men tyst! det är hans röst! der är han!

Dörren gick opp med en fart och in störtade två muntra herrar, snarlika tårpilar med sina slokiga kläder och drypande paraplyer.

— Emmy lilla, här får jag presentera för dig min gamle vän och studentkamrat konsul B. som min lyckliga stjerna fört i min väg! ropade Karl i dörren.

Emmy neg ytterst förlägen vid denne vildfrämmande menniskas inträde i hennes ostädade rum.

Hvad tänkte Karl på att släpa hit honom?

Men Karl var alldeles blind för hennes förstulna ögonkast och den djupa förebråelse de inneburo.

Han skakade sig blott som en våt hund, och sade under det han upphängde ytterplagget på klädhängarn:

— Huru jag fått springa för den dumma växelns skull! Kära du vi begrepo oss ej på hvad det betydde att den var ställd på „tre dagars sikt“. Om jag ej träffat den här vännen genom en af de aldra lyckligaste tillfälligheter, så hade vi fått sitta här i tre dagar utan pengar!

— Laga nu att vi fort komma bort härifrån, hviskade Emmy och drog sin man i rockskörtet, vida mer känslig för obehaget af de ouppbäddade sängarne än för alla finansiella bekymmer som ju blott angingo Karl.

Denne skrattade med full hals och förrådde helt högt sin hustrus bekymmer för vännen utan att beröras af de bådas ömsesidiga bryderi.

— Nog får jag snubbor för det här! fortsatte den hänsynslöse skämtaren. Men vi gå ned och frukostera tillsammans, så komma vi ur förlägenheten.

Och för att bortstryka det mulna uttrycket i Emmys ansigte, som ej ville klarna mer än himmelen, utbredde han ett par små röda pappbitar mot henne:

— Se här teaterbiljetter till qvällen, lilla du! Sarah Bernardt uppträder i *Theodora!* Utom vännen B. hade äfven det nöjet gått vår näsa förbi, ty alla platser äro utsålda för flere dagar sedan.

Emmy skyndade sig att knyta hatten på sig, ta pardessus på armen och öppna dörren och så följdes hela trion åt till matsalen, hvarunder Karl omtalade sitt möte med vännen B. „som partout skulle föra honom till sitt hem“.

— Och den lilla förtjusande fru B. — som bad om sin obekanta helsning till dig, söta Emmy, — har bjudit oss till middag i morgon, slöt Karl berättelsen i det han bearbetade sin biffstek och slog i glasen åt sig och den käre, återfunne vännen.

Allt det här hade kommit så burdus öfver Emmy, att hon rakt inte fick tillfälle att ge Karl en känning af det rättmätiga groll hon samlat under hela morgonen för att gjuta öfver hans skuldbelastade hufvud.

Hon satt tyst och petade i maten utan att deltaga i konversationen.

Hvad skulle hon också säga?

De gamla vännerna drogo fram det ena roliga minnet efter det andra från en förfluten tid af Karls lif, hvarom hon visste högst obetydligt och der hennes person i alla fall ej spelat någon roll.

Och så dessa upprepade anfall af extas öfver konsulns „charmanta fru"! Karl begagnade de mest superlativa uttryck midt för mannens och Emmys näsa på ett mindre taktfullt sätt!

Emmy hade klart medvetande af att hon deremot, *Karl Wärnströms fru*, icke nu uppträdde alls till sin fördel eller syntes någon menniska „förtjusande". Och detta ökade hennes obehag och misshumör. Hon teg envist och såg ner i sin tallrik.

Sedan konsul B. gått och makarne åter befunno sig ensamma på sitt rum sade Karl:

— Du var inte mycket älskvärd emot B. kära Emmy! Han måste ha funnit en bra stor skilnad på ditt sätt och det hvarmed hans fru mötte mig.

Nu brast dammen för allt det återhållna missnöje som Karls uppförande denna morgon samlat i den förfördelades hjerta.

Hon kastade sig i soffan och föll i gråt.

— Hvad kommer åt dig? utbrast mannen förbluffad och spände upp sina runda ögon, mera lika blanka tennknappar än någonsin. — Barnsliga kapriser! Hvarför dessa tårar?

— Det borde kunna fattas om man betänker hvad det vill säga att känna sig som femte hjulet under vagnen och att sitta molensam på ett främmande hôtell dagen i ända! . . .

— Tror du att det var för mitt nöjes skull jag sprungit ut i ovädret i timmotal?

— Mötet med din goda vän och hans „charmanta“ fru kan väl ej räknas till annat än nöjen! invände Emmy sötsurt, i det hon försökte småle.

— Är det på det här viset vi skola njuta af vår utrikesresa? Då hade det varit bättre att spara sina pengar och stanna hemma!

— Det är mycket möjligt, snyftade Emmy mellan tänderna.

— Såå! Är det nu redan slut med den trånande längtan till „das Land wo die Citronen blüh'n? Då kunna vi ju helt enkelt vända om.

Emmy upplyfte häftigt hufvudet.

— Är det din mening på allvar?

— Javäl, ifall resan skall fortsättas med tårar och klagovisor. Det ena vore lika löjligt som det andra, förstås. Men det förra är att föredras emedan det kostar mindre.

— Medge att allt det här ej händt om du . . .

Karls ansigte återtog sitt vanliga, godmodigt glada uttryck.

— Naturligtvis! sade han skrattande. Det är ju alltid de otäcka karlarnes fel när någonting kommer i olag.

— Du är så stygg så! utbrast Emmy och slog armen om sin mans hals i det hon gaf honom ett lätt slag på kinden.

— Mitt stackars barn, nog kunde jag ju tänka att du hade ledsamt, lät det nu ömt och vänligt, men hvarför hittade du ej på att ta en hyrvagn och bese staden litet. Man kan ju ej under en lång resa räkna beständigt på vackert väder.

Dessa ord slogo Emmy såsom en ny upptäckt. Huru hade hon ej kommit att tänka på en så enkel sak? Hôtellbetjeningen skulle nog bestyrt om vagnen!

„Bättre lycka en annan gång“, tänkte hon som Jakob Ärlig. Härnäst skall jag ej vara så enfaldig som i dag, utan roa mig på mitt håll.

Aftonens theaterbesök skänkte våra resande den första njutningsrika stund i ostörd beundran, som de haft alltsedan afresan hemifrån.

Sarah Bernardt, denna hänförande fransyska med judiskt blod i ådrorna, som förtrollat både gamla och nya verlden, qvarlemnade hos Karl och Emmy ett outplånligt minne af en talent hunnen till fullkomlighetens höjd och understödd af en stämma hvars välljud kan tämja vilddjur.

Och så väntade dem ännu ett lifvande intryck vid återkomsten till hôtellet.

Bref från hemmet!

Emmy slet upp kuvertet med glädjestrålande blick. Ett långt, på alla marginaler fullskrifvet bref och en hel sida med ett sorts hieroglyfer af en barnhand, som blifvit förd af någon äldre person!

Emmys läppar berörde sidan i smyg.

Men plötsligt torkade hon en tår som föll på brefvet när slutet var genomläst.

— Emmy, min älskade, du gråter, utropade assessorn förskräckt. Hvad står i brefvet? Säg mig för Guds skull sanningen!

Emmy rodnade och förde skrattande näsduken öfver ögonen.

— Mamma skrifver att barnen ej visa tecken till saknad efter . . . . efter mig . . . . De äro glada som lärkor och friska som nötkärnor, skrifver hon.

— Och det gråter du öfver?

— Åh nej, nej då! Hur dumt du talar! Gråter jag, tror du, öfver att de äro glada och friska? Men förstår du då ej . . . .

— Hvad?

— Att nog borde de ju ändå sakna mig . . . . . helst en liten smula! . . . .

Och åter föll en tår på brefvet! Det kunde ej hjelpas.

Med större omsorg och konst hade Emmy väl aldrig gjort sin toilette än den följande dagen . . . . middagsbjudningen hos konsul B. till ära. Hon måste *också* bli „förtjusande"!

Det gälde kampen för tillvaron kunde man säga, d. v. s. att inte låta slå sig ur brädet af den „charmanta" värdinnan.

Och när spegeln sade den lilla Finskan att hennes bemödanden icke varit förgäfves, fingo de stora blå ögonen förhöjd glans.

Hvad hjertat klappade högt af fröjd öfver den mine af belåtenhet hvarmed hennes man ledde in sin Emmy i den B.:ska salongen och presenterade: — „min hustru"!

Middagen blef angenämare än hon hoppats, ty mottagandet var det hjertligaste och vänskapligaste. Och fullkomligt afundslöst beundrade Emmy den i sanning charmanta fru B:s obestridliga skönhet. Det föll sig ännu lättare för henne sedan Karl hviskat förstulet i henne öra:

— Alla tycka att du ser utmärkt söt ut.

Men den enträgna inbjudningen att stanna qvar längre på qvällen afslog Emmy med tacksamhet och förbindlighet. — „Hon hade flere bref att skrifva till hemmet“, o. s. v.

— Ja till den korrespondansen behöfver min hustru mycken tid, skrattade Karl; ty hon skrifver riktiga volymer.

— Kommer du, min vän? frågade Emmy sedan hon tagit afsked och Karl icke gjorde mine af att följa henne.

— Nej, Edvard har arrangerat en liten sexa för mig derute i Thiergarten, svarades henne med brådskande ton; men om du vill skall jag följa dig först till hôtellet.

— Det är alldeles onödigt min vän, nog reder jag mig på egen hand, försäkrade Emmy småleende, men kunde icke fullkomligt dölja en liten missräkning som förråddes af minspelet.

— Lofva mig nu, min engel, att inte vaka och vänta på mig om jag skulle dröja, sade Karl när han följde ner sin kära hälft i vagnen. Skulle jag komma senare än jag tänker så lägger jag mig på soffan i yttre rummet för att inte störa dig, ty du behöfver nog hvila.

Han kysste henne och slog igen vagnsdörren.

Midnattstimmen och ändå ett par af nattens senare timmar voro förbi och Emmy satt fortfarande uppe med pennan i handen, lyssnande med ytterligt skärpt hörsel på hvarje steg i korridoren . . . . .

Plötsligt flög hon upp från skrifbordet:

— Jo *nu* var det Karls röst och Karls steg!

Blixtsnabbt kastade hon schlafrocken af sig släckte ut lampan och kröp i sängen, dragande dunbolstret öfver sig så näsan knappt syntes.

Men Karl kom ej in till henne utan stannade i yttre rummet der han talade med garçongen, men rösten lät så underligt sluddrig och ovan.

Och när garçongen gått trefvade den hemkomne omkring med så osäkra steg att han slog omkull flere föremål.

Emmy steg försigtigt upp och tittade genom dörrspringan . . . .

Der gick Karl och mumlade otydliga ord för sig sjelf, blicken var slö och håret upptofvadt snarlikt en knottrig krusbärsbuske.

Bäst det var kastade han sig fullklädd på soffan och utan att ha släckt lampan låg han snart insomnad som en stock.

Emmy smög sig ljudlöst in och blåste ut lågan, hvarpå hon återvände till sin säng med tungt hjerta och någonting liknande skam och vämjelse.

— Karl, *min* Karl (*fru Buchholz* hade ej kunnat uttala dessa två ord med mera eftertryck) kommer hem i dryckesrördt tillstånd! mumlade hon, borrade ansigtet ner i dynan och — gret sig till sömns.

När hon vaknade sent följande morgon stod Karl vid hennes säng — en smula blek och glåmig, med helt talgiga ögon, men vänligt leende och lik sig för resten till uttal och sätt.

— God morgon, lilla hustru, nu har du riktigt fått sofva ut, sade han. Du var väl inte orolig öfver att jag dröjde något sent i natt . . . .

Och med skämtsam och brådskande ton fortsatte han utan att möta hustruns blick:

— Den gamla vännen Edvard hade en sjudundrande sexa för mig, der det gick muntert till som i våra studentår. Flere bekanta till mig voro här samlade och det blef ett skålande och

bålande utan ända. Alla skulle de tömma ett glas med den resande . . . ty jag sade att vi resa i morgon . . . .

I en fart hade Karl framsagt detta, liksom rädd att bli afbruten; men Emmy gaf honom svar hvarken med förebrående ord eller blickar.

Hon klädde sig blott tyst, undrande för sig sjelf huru det kom sig till, att männen i allmänhet söka glädjen främst på glasbottnet! Att deras sätt att hedra och fira vänner ofta tycks gå ut på att beröfva desse deras sunda vett och deras menskliga värdighet!

Tåget inlopp med dånande fart i den ståtliga Bahnhallen i Hannover.

Här tillkännagafs: „tre timmars uppehåll“! — ett ljufligt och gladt budskap för våra turister som alltsen tidigt på morgonen suttit inlästa i sin kupé och längtade storligen att räta på benen.

De hade ej vågat taga ett enda steg för att få luft under dessa: „Zwei Minuten! — Vier Minuten! — Eine Minute!“ o. s. v. — som konduktörerne hittills ropat ut hvarje gång tåget stannade.

Fasan för att bli qvarlemnade på perrongen under det deras kappsäckar fortsatte sin färd hade qvarhållit dessas föga resvane egare på sina platser, hvarifrån de ej ens kunde se ut genom fönstret, ty de sutto i midten af en fullproppad gammaldags kupé (sådane som understundom ännu förekomma i Tyskland och äfven i Frankrike).

Åhå! med hvilken reel njutning de samlade sitt „Handgepäck“ och hoppade ut ur sin bur!

På det komfortablaste vis slogo de sig ner i första klassens praktfulla väntsal vid ett litet hvitt marmorbord, radade sina nattsäckar, hattaskar och plädremmar likt en ringmur omkring sig och svalkade sig med vällust, ty hettan i den öfverbefolkade kupén hade varit svår.

I dag kunde regn och kyla mycket bättre ha passat för våra finska resande än i Hamburg, men just nu blef det hett och solen baddade. — Det var skönt i alla fall, man beklagade sig icke om än svetten perlade i pannau.

— Garçon! matsedeln och vinkartan! befallte assessorn.

Man valde sig det bästa som stod här att finna, åt en delikat middag och då räkningen framräcktes af den friserade garçongen studsade man visserligen, men tröstade sig med det gamla ordspråket „kostar det så smakar det“.

När denna gastronomiska njutning var förbi såg assessorn på sin klocka.

— Vi ha två timmar qvar, sade han. Det är mera tid än jag behöfver för affären jag har att uppgöra med en bankir hvars adress jag fick af Edvard B. Säg, du är väl ej rädd att stanna här ensam så länge, min Emmy? Här finns ju journaler i massa. Fruktar du för? . . . .

Ingalunda! Emmy upptog saken gunstigt, utan minsta farhåga för ensamheten, under all den omvexling som närvarande situation hade att erbjuda!

Karl tände cigarren, nickade farväl och gick.

Men *klockan* är ej alltid en tillfredsställande tidmätare. En minut kan ibland synas lång som ett sekel och hela timmar kunna löpa unnan som sekunder.

Redan efter en qvarts väntan började Emmy finna tiden odrägligt lång.

Huru skulle hon få tillända hela två timmar på det här sättet?

Hon kom ihog sin belägenhet i Hamburg den der morgonen på Victoria hôtellet och Karls ironiska fråga: „hittade du då icke på att gå och bese staden en smula för att förkorta tiden?“

Beslut och handling äro ett hos qvinnan!

Vädret var gudomligt, hvarför skulle man ej profitera deraf?

Och så gaf Emmy sig ut på upptäcktresor i den eleganta, kungliga staden Hannover.

Med sin Bædecker i hand ställde hon färden med raska steg utåt de vackra öppna platserna och de syperba boulevarderna korsande hvarann i alla riktningar.

— Nu tar jag af åt höger, så åt venster, . . . och så viker jag igen af emellan sqvären hvarifrån gatorna utmynna i rader . . . . „en éventail“ som det heter . . . .

Såder orienterade sig Emmy, med största sjelfförtroende öfverlemnande sig åt sitt pålitliga lokalsinnes ledning.

Hon kände sig lifvad och förtjust. Hvart hon vände blicken erbjöd den vackra staden henne tillfälle till beundran.

Och så köpte hon en småsak här, ett minne der, stannade lifligt intresserad utanför magasinernas stora spegelglasfönster och tog i skärskådande alla „schöne Rariteten“ derinom. — Ett dockmagasin i synnerhet hänförde henne och hade lockat till uppköp om hon haft mera pengar på sig . . . . . Men hvad blef klockan? . . . .

Kors! mer än en timme var förfluten sedan hon lemnade stationshuset, som hon alldeles förlorat ur sigte . . . .

Emmy vände hastigt om samma väg hon kommit — så tyckte hon åtminstone.

Var icke det först till höger, så till venster, så rakt fram? . . . . .

Men gode Gud, hvad var här *rakt fram?* Huru dessa gator „en éventail“ blandade bort en!

Emmy gick hit, hon gick dit, hon gick fram, hon gick tillbaka och kände slutligen ej alls igen sig mera.

Tiden led och hennes ångest blef förfärlig. Hon skyndade på stegen badande i svett, men fick ingenstädes sigte på stationshuset.

Skulle hon fråga sig före af de förbigående? . . . . Hon var rädd ty de sågo så besynnerligt på henne.

Emmy stackare visste ej att det just var hennes upprörda och förvirrade utseende som gaf anledning till de forskande blickarne af alla hon mötte.

Åter såg hon på sin klocka. Efter 10 minuter skulle tåget afgå.

— Madame! kan jag ej vara er till någon tjenst? frågade artigt då en äldre herre som såg den unga damens ångest. Ni har kanske förirrat er?

— Ja! För Guds skull, min herre, säg mig vägen till stationshuset, der min man väntar mig. Tåget går genast!

Med tårarne i halsen störtade Emmy fram orden och öfverlemnade sig åt den främmandes ledning.

— Jo, jo, vi måste skynda! sade denne, tog hennes arm under sin och så nästan sprungo de i väg. — Se der syntes stationshuset!

Emmy utom sig af fröjd, ryckte sig lös från den främmandes arm, skrek „tack“ åt honom och störtade fram på perrongen. Tåget skulle i ögonblicket sätta sig i rörelse.

Karl som i obeskriflig ångest gått och väntat henne fick sigte på den blossande, af svett drypande varelsen, sprang henne

till mötes, lyfte henne med ett kraftigt tag upp i kupén der redan alla deras saker voro instufvade och här satte han ner henne på soffan, som ett viljelöst barn.

— Inte ett ord! Inte ett ord nu! utropade han och slog armarne om henne. Jag vill inga förklaringar höra! Du kan ju ej tala mer! Nu bara stillhet och lugn! Framdeles får du berätta om alltsammans!

Emmy slöt ögonen, hennes flämtande bröst häfde sig våldsamt och hon lutade hufvudet mot det trofasta hjerta der hon vant sig att söka hägn och tröst i alla lifvets vedervärdigheter. Det tycktes henne som om hon kommit ur skärselden in i himmelriket!

När hon ändtligen återvunnit sans och hemtat sig tillräckligt för att kunna göra reda för sitt äfventyr, berättade hon för mannen hela sin sorglustiga échappade på så komiskt sätt, att hans lilla förtrytelse deröfver måste ge vika.

— Det är just du, som är orsaken till alltsammans! skrattade Emmy, och såg skälmaktigt upp.

— Jag? — Seså, för f—n! — der ha vi det!

— Just du. Mins du inte huru du i Hamburg gjorde narr af min tafatthet att sitta ensam och långleds på hôtellet istället för att använda tiden till att bese staden. Och då var det ändå oväder. — Nu lockade det herrligaste väder!

— Hm! hm! söta Emmy! när skola vi få resvana? Det ser ut som om vi icke vore födda till turister! afslöt Karl samtalet med ett godmodigt skratt.

Sönderbråkade af en vandring dels till fots dels på hästrygg uppför Alperna sofde makarne Wärnström de rättfärdigas

sömn i det praktfulla hôtellet på *Rigi-Kulm*, intäckta till hakan i dunbolster, ty i rummet var så kallt att andan syntes.

Ledsnad. — Tre dagars väntan på att få se soluppgången. Men detta verldsberyktade sceneri lät ej se sig. Himlen var beständigt öfverdragen med en retsamt ogenomtränglig grå slöja och då och då snöslaskade det till och med.

Det celebra valdthornet väckte således ej upp resandena på hôtellet; också sofde alla så länge som möjligt för att fördrifva tiden; — alla utom ett par engelsmän hvilka reguliärt kl. 4 på morgonen visade sig på sin balkong, insvepta i de traditionella filtarne, med Bædecker i handen.

De hade fredadt samvete såsom rättskaffens turister.

— Huru länge skola vi sitta här och förbida solen? frågade den tredje morgonen af sin vistelse på Rigi-Kulm Karl och blåste i de stelfrusna fingrarne under det han klädde på sig.

— Jag tror vi ha nog af det här och lemna hela soluppgången derhän! resolverade Emmy.

Garçongen hemtade in kaffe och på brickan låg ett bref.

— Från mamma! utropade Emmy med glädjestrålande blick och slet sönder kuvertet.

Sedan hon hunnit till slutet af de tolf fullskrifna sidorna vände hon sig till Karl och sade med harmsen ton:

— Hvad tycks om sådant! Mamma skrifver att de ha den aldra gudomligaste vår i Finland. Värme och sol under hela sista veckan, såsom i södern. — „Men hvad är det emot hvad ni derborta njuten af!“ tillägger mamma!

— Jo, jag ville minsaun föra hit henne! mumlade Karl och slog i sin kaffekopp. Sedan vår fot beträdde Alpernas mångbesjungna land har jag ej sett en solstråle för min del. Men frusit, det ha vi gjort som hundar i dessa kalla, fuktiga hôteller.

— Besluta vi då att fortsätta resan? sporde Emmy. Skyndom hän mot en blidare himmel!

— Till „das Land wo die Citronen blüh'n?“ Karls ton lät en smula försmädlig.

— Ja, just så, din spefogel! Tror du kanske att man behöfver frysa i Italien också denna årstid?

Det vore otur, skrattade Karl. — Men ser ej himlen äfven här ut som om den ämnade klarna? Skola vi försöka att invänta Hans majestät solen ännu i morgon?

— Må vara, I morgon men inte längre.

Dagen blef våra resande mycket lång. Man värmde sig framför kaminen, man läste journaler, växlade en och annan anmärkning med afseende å väderleksförhållandena och hoppet om en förändring till det bättre och hade hela eftermiddagen (det var söndag) uppbyggelse af att höra i salongen sjungas psalmer af medlemmarne af den Anglikanska kyrkan Sir John Burdett, Mrs Burdett, misserna Blanche, Maud, Mary och Sally Burdett, samt lady Concordia Stapleton som skötte pianoaccompagnementet.

Den fjerde morgonen randades för våra resande, utan att waldthornet lät höra sig. Det hällregnade nemligen.

— Nu inte en timme här längre! deciderade Karl i vredesmod och läste igen koffertarne.

Vid frukostbordet beklagade han sin otur för en äldre dame, hans bordsgranne, hvars sväfvande „korkskrufslockar“, raka hållning och långa, tyvärr alltför *egna* tänder tillkännagaf hennes brittiska nationalitet.

— Låt detta missnöje ej inverka på er Sir, svarade Albions dotter med stort lugn. Det är fjerde sommarn å rad jag besöker Rigi-Kulm utan att lyckas få se soluppgången.

— Ämnar ni återkomma äfven nästa år, Milady? — frågade Karl.

— O yes! o yes! indubitably! — ljöd svaret mellan de fast hopbitna tänderna.

— Nå, hvad säger du nu Karl? Är här icke gudomligt? Känner du ej doften af citron- och orangeträdens blommor? — jublade Emmy vänd till sin man, när hon trädde ut med honom på balkongen framför deras rum i *Villa Serbelloni* vid Como sjön, ofvanom byn Bellaggio.

Med stigande extas fortfor hon och såg sig omkring;

— Har du väl sett en sådan himmel förr? Har du gjort dig föreställning om denna lufts balsamiska ljufhet? Har du hört näktergalar slå såsom nu i myrtenhäckar, — ja i hela skogar af kamelior och magnolier? Och hvad ser du deruppe i topparne af dessa mörka, skyhöga cedrar, tuyor, jernekar och cykomorer?

Karl koxade uppåt, med blickarne följande ledningen af sin frus pekfinger.

— Nå minsann, utropade han förbluffad, deruppe syns ju hela klungor af rosor i alla färger! Huru ha de kommit dit?

— De slingra sina späda, ljusgröna stänglar långsmed trädstammarne, du! Och märk huru stenar, husgaflar, staketter, ja gamla trädstubbar och sophögar äro dekorerade liksom till fest, med slingor af blommande klängväxter, vinrankor med halfmogna klasar, och glyciners blomknippen i hvitt och lilas.

— Ja så är det. Växtprakten är alldeles makalös utför sluttningarne ända ner till sjöstranden, det måste medges.

— Och Como sjöns vattenspegel sedan!

— Kors så den är blå! . . ja, jag har aldrig kunnat föreställa mig en sådan färg på vatten! Det är rakt som om jag hade framför mig ett kolossalt fat med . . . . med blånning!

— Ett fat med blånning! . . . . Har man hört på maken! Emmy såg alldeles scandaliserad ut. Kan du då inte säga att det liknar en kolossal safir? Har ett blånningsfat denna genomskinliga klarhet, du finske björn?

— Nånå, förlåt, förlåt lilla du! Jag hittade på liknelsen i hastigheten! Karl skrattade oförargligt. Ser du jag har inte samma poetiska ådra och samma *flux de bouche* som min dyra maka dessvärre! Men nog menar jag att den här naturskönheten ju är alldeles hänförande förstås! Rigtigt hänförande!

— Åh, hvad vi här skola vandra omkring och njuta! Icke sannt min Karl?

I öfvermåttet af sin förtjusning slog den lyckliga Emmy armarne om sin mans hals och svängde omkring med honom som en snurra.

— Jo visst, jo visst skola vi vara såpass kloka, lilla du! När man kastar ut så här mycket pengar må man väl skaffa sig valuta derför också!

— Nå, kom så bege vi oss nu genast ut på båtfärd öfver det der himmelsblå vattnet! Der syns en massa små båtar vid strand.

— Så är hon också snabb att göra tillämpning af mina ord, smålog Karl i skägget. Men efter det nu ändteligen så skall vara . . . . .

Han tog hatt och käpp, tände cigarren och följde Emmy, som likt en hind hoppade utför de blomsterklädda sluttningarna, ledande på slingrande spångar ner till stranden af Como sjön, från Villa Serbellonis höjder.

Men nu uppstod svårigheter vid båtens tingande.

Att man i Italien bör på förhand öfverenskomma om priset för allting, det hade Emmy inpräntadt i sitt medvetande; men hvarken hon sjelf eller Karl kände mycket af Dantes och Petrarcas språk. Och något annat förstod ej *il bateliere*.

— Che costa? quanto? Venti lire! Impossible signor!

Våra resande uttömde sålunda hela sitt italienska ordförråd utan att lyckas komma till någon uppgörelse . . . .

— Får jag vara er tolk madame? frågade nu på franska en förbigående ung herre med gentlemanna hållning och skizzbok under armen, som blef vittne till den unga fruns bryderi. Han nalkades stället, och bugade småleende.

Glad och öfveraskad tackade Emmy för den artigt erbjudna tjensten och antog den utan minsta betänkande.

På samma sätt var hon färdig att göra med det förslag som taktfullt gjordes af främlingen, att få dela båten med Monsieur och Madame, ty han ämnade sig, liksom de, öfver till andra stranden.

Emmy hade nog strax sagt ja till denna propos om ej Karl oförmärkt ryckt henne i kjolen.

— Hvad ha vi med den der främmande menniskan att skaffa, hviskade den äkta mannen.

— Nå men han ser ju utmärkt hygglig ut och färden blir oss hälften billigare! Hvarför inte låta honom komma med? hviskade Emmy tillbaka.

Under dessa meningsutbyten på svenska stod främlingen och väntade på svar, och derunder drog han fram en elegant visitkortsbok och räckte sina blifvande båtkamrater en liten stilig kortlapp med namnet:

Antonio Sala pittore.

Vår gode assessor hade en panisk fruktan för att synas löjlig och nu tyckte han sig just uppsnappa ett visst uttryck i

Antonio Salas svarta, glödande artistögon som averterade honom om att scenen emellan man och hustru, ifall den fortsattes än vidare, lätt skulle glida öfver på det löjligas område.

Och när Emmy, som tyckte detsamma, hastigt afgjorde: „gör nu inga onödiga svårigheter“! och hoppade i båten med en förbindlig invit åt främlingen att följa henne, var tärningen kastad.

Karl blef nödd och tvungen att göra sammaledes, sedan de två före honom embarkerat.

Att båtfärden var angenäm i dessa förtjusande omgifningar och med denna himmel öfver sitt hufvud, det måste äfven den trumpnaste snart medgifva.

Emmy och den unge målaren samtalade lifligt och främlingen kunde ej nog förvåna sig öfver lättheten hos denna nordlandens dotter att uttrycka sig på fransyska. — Mr Sala sjelf, son af en fransysk mor, ansåg äfven detta språk såsom sitt, och med sin nations förmåga att „causera“ lät han ingalunda konversationen afstanna. Och Emmy blef ej svarslös hon heller.

Karl deremot, vetande sig ega „den äkta finska magisterprononciationen“ (såsom en qvick skämtare uttryckt sig) sade ej många ord utan nöjde sig med att röka en massa papyrosser.

När man nalkades stranden framställde den unge artisten förslaget att göra en fotvandring uppför det för sin utsigt ryktbara *Monte San Primo* här i närheten. Han garanterade att detta icke blefve särdeles tröttsamt, ty vägen slingrar sig i zigzag så den aldrig kännes brant. Diligencen här skulle föra till bergets fot.

Ja bevars! Emmy var genast färdig, och — hvad hjelpte Karls invändningar!

— Skola vi nu streta uppför berg i den här hettan? — eller: Kan jag ej få ta vagn så du är i tillfälle att bese nejden på ett

beqvämare sätt? Du tröttar alldeles ut dig! o. s. v. Så läto hans protester.

— Hvad är det der igen för onödiga svårigheter! Snälla min älskade Karl var nu inte krånglig! Inte vill du väl att vi skola resa som kappsäckar och flyttas från jernväg till ångbåt, från hôtel till hôtel utan annat nöje än att kasta ut våra pengar? — svarades.

Såder rådplägade med ifver makarne sinsemellan — hvarpå slutet blef att Karl på nytt gaf vika. Dels måste han medge att Emmys sista inkast hade skäl för sig, dels var hans fruktan för ridikylen åter framme . . . . . Det kunde ju förefalla . . . . Hm! . . . Hvem vet huru den förarglige främlingen som stod der och observerade allt, skulle förklara en vägran att gå i hans sällskap? . . . . . Tvekan af en äkta man tyds lätt som . . . . hm! . . .

Med ett ord, vår gode assessor gjorde af nödvändighet dygd och följde pustande och varm (icke egentligen af entusiasm) sin hustru och artisten, när som dessa med höga lifsandar och briljant lynne uppstego mot platån af Monte San Primo. Här beslöto de att man skulle slå sig ner i en förtjusande, sval *pergola* och beställa dinér från restauranten invid.

Ingen trötthet tycktes ha fått makt med Emmy hvars nätta fötter, iförda små bottiner, buro henne helt fjäderlätt; den mörka resklädningen slöt sig smakfullt kring hennes ungdomligt smidiga gestalt, vinden huserade ostyrigt med hennes ljusa hårlockar och fladdrande blåa flor och högt glödande rosor målade sig mot den nordiskt mjella hyn, hvars genomskinlighet förrådde ett fint nät af ådror, löpande från tinningarne neråt kinden.

Mr Salas sydländska blick hvilade med illa dold beundran på denna skandinaviska apparition. — „*Ingeborg i Baldershage*“ hade han troligen kallat den ifall han känt till *Frithiofs saga*.

Deremot fick han en annan inspiration.

Under vandringen vid Emmys sida anhöll han om den lyckan att få fästa hennes bild på duken:

— Ni vore en *Sainte Agnès* sådan jag just drömt mig henne för den stora tafla jag ämnar utställa i salongen till nästa concours, — sade han med låg stämma.

Han fick till svar ett småleende, men hvarken ett nekande eller ett jakande.

Hvad skulle Karl tycka om saken?

Tyst för sig sjelf beslöt Emmy att på tu man hand med honom komma fram försigtigt med det förslaget.

— Tillåt åtminstone, bad främlingen, att jag får måla er i aqvarell. Taflan skulle tillhöra er man, om jag blott finge taga en kopia deraf.

Emmy blef tankfull. Och så åt man man middag under *pergolans* ljufliga löfhvalf.

De ypperliga frukterna, nersköljda med skummande *Orvieto* vin, smakade väl och kostade litet till följe af artistens bekantskap på orten och vana att göra upp räkning med italienska värdshusvärdar.

Emmy njöt i fulla drag och strålade af lif och fröjd.

Karl deremot, det var lika ögonskenligt, tycktes ej vara öfverdådigt road.

Då och då hördes han mumla:

— Liksom om man ej kunnat se allt detsamma från vår balkong i villan! — eller:

— Göra sig ett så här förb— omak och trötta ut sig i solhettan! o. s. v.

— Knorra inte, prosaiska varelse! svarade härpå Emmy i uppsluppen munterhet och sökte på tusen sätt upplifva den trumpne, — men det ville icke lyckas henne, dessvärre!

Saken var den att Karl nu i sin tur hade känning af att vara en smula femte hjulet under vagnen!

Började icke han, den förnuftige och sansade mannen, att vara ett rof för „barnsliga inbillningar“ och misstämning utan skäl . . . alldeles lika dem han med allvarlig förmaning ogillat hos Emmy, den der morgonen på hôtellet i Hamburg, när han sjelf hade så roligt i sin väns sällskap, under det de upplifvade sina gamla ungdomsminnen, med vissa små antydningar som Emmy icke behöfde förstå . . . . .

Men qvällen inbröt för våra lustvandrare, och omflägtad af dess balsamvindar landade båten på Bellaggios strand. Målaren följde det äkta paret till *Villa Serbelloni* der han sjelf hade rum i samma korridor som Wärnströms. När han här tryckte till afsked Emmys hand och tackade henne för den njutningsrika dagen i hennes sällskap tillade han helt högt och obesväradt:

— Jag tar mig således den friheten, madame, att komma med mitt staffli till er i morgon förmiddag?

Emmy rodnade starkt och vände sig hastigt till „sin rätte målsman som egde söka och svara för henne“ (lagstil). Och hon sade i brådskande, osäker ton:

— Monsieur Sala önskar att taga en skizz af din tarfliga hustrus drag, min vän! Vår balkong blir en god atelier, säger han . . . Får icke han komma?

En blixt framsköt ur Karls lugna, ljusblå ögon, som med ett för dessa ovanligt uttryck, fäste sig på artisten genomborrande.

— Såå, Monsieur har uppgjort den saken med dig? — Orden sades i en ton som skulle vara skämtets, men åhörarne kunde ej undgå att upptäcka en god dosis bitterhet i dem.

— „Gjort upp“ den saken hafva vi ju icke ännu, min egen Karl, skyndade sig Emmy att svara, — men om du ej har någonting deremot så . . . .

Och oförmärkt fann hon tillfälle att hviska åt mannen:

— Han målar mästerligt porträtter i aqvarell. Jag skulle vara så lycklig att få hemta mitt konterfej hem åt mamma . . . om inte du bryr dig om att ha det.

— Det är ju verkligen mycket älskvärdt af den der herren, — lät Karls svar med en säregen ton, efter ett ögonblicks besinning – att göra oss den äran och begagna vår balkong till atelier! Och du har ingenting deremot? Förträffligt! Men ingendera af er värdigas taga i betraktande att det kunde genera *mig* att upplåta mitt rum åt en obekant figur som slagit ner öfver oss helt sans façon.

— Men Karl, älskade Karl — Emmy lade både i röst och blick en varm smekning — skulle du verkligen ej alls bry dig om att få hemföra ett godt porträtt af mig? Tänk på barnens glädje ändå!

— Jag ville helst beställa porträttet sjelf, utan att behöfva stå i tacksamhetsskuld hos en . . . . Gud vet hvem!

Återigen var „den der herrns“ närvaro orsaken till att det ej heller nu blef någon sammanjemkning af de båda makarnes åsigter, hvilka under hela deras äktenskap ej skiljt sig så ofta som nu på denna enda dag!

— Får man fråga om séancerna skola bli många? Vår vistelse här tör ej mera räcka länge?

Karl gjorde frågan till sin hustru, men på fransyska, för att äfven bli förstådd af andra.

Monsieur Sala vände sig i sin tur till Emmy och försäkrade henne småleende att han fullbordade en aqvarell på några timmar när han ville ta itu med arbetet ifrigt:

— Således skola vi, hoppas jag madame, ej alltför mycket komma att genera er herr man, tillade han med behag och fin ironi.

Dessa ord vexlades när våra lustvandrare allaredan stodo vid makarne Wärnströms dörr och man åtskildes liksom med en tyst öfverenskommelse att Emmy följande dag skulle sitta för målaren som sade „au revoir“.

Men huru och på hvad sätt hade denna öfverenskommelse skett? Ja, det var allt svårt att säga. Med hvems tillstånd? Den äkta mannen hade dock inlagt protest genom envis tystnad . . . . Låtsade man icke helt behändigt antaga att den som tiger han samtycker? . . .

I djupet af sin själ var assessor Wärnström — sedan han temligen omildt slagit igen dörren midtför artistens näsa — så förgrymmad på sig sjelf, att han tyst i sitt inre gaf sig qvalifikationerna „*dumbom*“, „*nattmössa*“, „*pekstícka*“ o. s. v.

I det eländigaste humör gick han till sängs och sof illa i den mest svällande bädd han nånsin haft — och detta oaktadt han var trött som en dagakarl efter tungt arbete.

Kommen till detta skede i vår berättelse bedja vi läsaren gunstigt dra sig till minnes Emmys pröfvostunder i Hamburg och den kamp för tillvaron som der satte *hustruns* blod i svallning. Hvilka vapen använde hon i striden mot fiender dem hon ansåg vådliga för sin lugna husliga lycka?

Hon sökte besvärja faran genom att göra sig så intagande till kropp och själ som det stod i hennes makt och med saktmod, fördubblad älskvärdhet och glädtigt behag bjöd hon till att nå målet.

Känslan af att vara femte hjulet under vagnen sved, utan att ge sig tillkänna genom klagan, sedan hennes man kallat den en „barnslig kapris“ och visat missnöje deröfver.

Nu hade *mannens* stund kommit att erfara bitterheten af samma känsla och fruktan för att möjligen ha samma „kamp för tillvaron“ att bestå.

Hurdan var nu den rustning hans manliga värdighet iklädde honom?

Han började striden med att visa sträfhet i lynnet och lägga bort alla de små ömhetsbetygelser dem Emmy så mycket värderade och han hittills vant henne vid. I stället fick hon nu korta svar och kalla blickar och den eventuella fredsstöraren — ja han blef nära nog ohöfligt bemött af den äkta mannen, när artisten infann sig med sitt staffli för att talangfullt återgifva de älskliga drag som voro Karl kärast i verlden och här uppväckte en lika tystlåten som grannlaga beundran.

Under séancerna satt Karl som fastspikad på sin stol och följde med arbetet. En bok låtsade han visserligen ha i handen, men artisten log i mjugg öfver alla de blickar som sköto fram ofvanom raderna för att observera målaren och modellen ihärdigt.

Och till den förstnämnde adresserade Karl derunder ordet endast då han absolut ej kunde undvika det.

Följden var naturligtvis att för hvarje ny séance blef stämningen alltmera otreflig och tryckande.

Artisten, full af retsamhet, hittade på hämd snart, genom att vända staffliet „för dagerns skull“ så att man blott kunde se honom på ryggen och nu och då böjde han med lätt hand sin modells hufvud en smula uppåt, eller gaf han hennes arm en ledigare ställning, eller ordnade han mera plastiskt draperierna kring hennes höfter o. s. v.

Skämt och gladt småprat kunde naturligtvis ej härunder tryta mellan de båda, men af grannlagenhet talade man halfhögt mest.

Urståndsatt att höra det ringaste eller iakttaga uttrycket i de blickar som då vexlades fick den läsande sitta der *ostörd* och göra sig allehanda behagliga föreställningar.

Full af tyst raseri måste han ju antaga att de der glödande, sydländska artistögonen med ofantligt intresse studerade den täcka modellen, när hon ibland flickaktigt rodnande nerfällde ögonlocken med de långa, lena fransarne!

Och sedan hans hviskningar till henne med det der svårförstådda, skorrande uttalet, totalt olikt vår „äkta finska magisterprononciation“! Den göken förklarade ju med sitt infernaliska småleende att han talade sakta för att Monsieur läste!!... Kunde det inte koka i en menniska! . . . .

Porträttet närmade sig sin fulländning; Mr Sala hade tagit det in till sig för att göra de sista retoucherna.

Att verket hedrade mästarn syntes omöjligt att bestrida. Likheten var slående; minen i det älskliga anletet särdeles lyckligt vald och utförandet fint och talangfullt. De strängaste kritici hade nödgats erkänna att arbetet var gjordt — „con amore“ d. v. s. med hänförelse och lif.

Efter den sista séancen, längre än någon annan, bad Emmy sin man att komma med sig ditner under de täta accaciahvalfven, ty hon längtade ut i det fria.

— Om du tillåter så stannar jag helst här för att få läsa tidningarne ostörd, — blef det föga tillmötesgående svaret.

Emmy suckade oförmärkt, knöt den stora runda halmhatten under hakan och sade i det hon gick:

— Jag sätter mig dernere, du kan se mig härifrån balkongen. Kanske du senare ändå får lust att komma dit och hålla mig sällskap.

Emmy hade suttit med sin virkning väl en timme redan, hemligt väntande att Karl dock slutligen skulle komma till henne.

Men ingen Karl kom och hon fann snart intet behag mera uti all denna naturskönhet som omgaf henne — och lemnade hennes hjerta bedröfvadt.

Hon uppsteg och återvände till sitt rum der hon återfann Karl. — Men hur olik den Karl hon nyligen lemnat!

Det sträfva draget i hans ansigte var fullkomligt utplånadt och efterträddes af ett vekare än hon sett på flere dagar, men djup oro stod tillika att läsas deri.

Ganska blek och med en öm blick kom assessorn emot sin hustru redan i dörren, slog innerligt armen om hennes lif och sade med mild, låg röst:

— Du får ej bli förskräckt min älskade. Här är telegram från svärmor och det lär ej stå alldeles väl till derhemma.

Emmy störtade fram till bordet der hon såg ett öppet telegram och läste deri:

Skarlakansfeber på orten. Lalla angripen. Andra barnen friska.

Nästan förstenad, likblek stod Emmy der med telegrammet i hand och skälfde som ett asplöf.

— Icke denna häftiga oro, min Emmy, sade kärleksfullt mannen med lugnande röst. — Låt oss öfverlägga med sansning och undergifvenhet för Guds vilja. Det är ju ej sagdt att det värsta här är att befara.

— Min gosse! Min lilla vackra tillbedda gosse! klagade Emmy utan att taga blicken från det olycksdigra pappret på bordet, kanske får jag aldrig se honom mera! Hon vred händerna storgråtande.

— Hör mig nu, min älskade och var förnuftig! bad Karl allt vekare och vekare! Vi måste skyndsamt taga ett beslut. Hvad önskar du?

— Att resa hem genom natt, genom dag! Att komma till mitt barns sjukbädd, så fort detta blir en möjlighet endast! Att sky inga ansträngningar blott de helt snart leda till målet!

— Äfven jag är besluten att ofördröjligen anträda hemresan. Om ett par timmar hoppas jag vi kunna ge oss af härifrån. Jag har betalt vår hôtellräkning och der ser du våra kappsäckar framdragna. Dessutom har jag gjort besök hos Mr Sala och bedt att få veta hvad jag är skyldig för ditt porträtt som han håller på att emballera.

Emmy ryckte till, forskande oroligt i sin mans blickar.

— Jag förstår hvad du vill fråga, min Emmy, sade denne halfhögt och såg henne djupt in i ögat. Vi skildes som vänner, den unge målarn och jag . . . . . Han bad blott att få komma och säga dig farväl och tala om porträttet med *dig*.

En knackning på dörren hördes och Antonio Sala steg in. Han höll en fyrkantig låda under armen. Med ädel hållning och djupt deltagande i blick och röst framträdde han till Emmy, efter en lätt bugning för hennes man, och sade rörd:

— Jag hör hvilken Jobspost kallar er till ert hem i höga norden, madame. Förlåt att jag vågar upptaga er ett ögonblick i afresans stund, men jag har en bön att framställa till er.

Han räckte henne den fyrkantiga trälådan.

— Värdes göra mig den glädjen och den äran att mottaga detta verk af min hand såsom minne af en främling den ni troligen aldrig skall återse, men som har er att tacka för ett af sina skönaste reseintryck. Ni har ingifvit mig tanken på att engång ställa mina irrande steg till det gömda land i nordpolens närhet, som har att framvisa qvinnor sådana som ni.

Han tog Emmys framräckta hand, tryckte derpå en vördnadsfull kyss och aflägsnade sig med den distinguerade bugning som förrådde i honom den fine verldsmannen Emmy beundrade.

Ett ögonblick stod hon stum och såg efter honom. Derpå började makarne med feberaktig brådska packa ihop sina saker.

— Vi äro i morgon i München, sade Karl under det han hjelpte hustrun, och der invänta vi telegram af svärmor, hvilket jag nyss på telegrafisk väg bedt henne sända oss. Var lugn och stark min älskade hustru. Vi få ej låta motgången kufva vårt mod och bryta vår kraft. Låt oss handla och bära med sinnesstyrka de pröfningar Försynen pålägger oss.

Aldrig hade de båda makarne känt sig innerligare förenade än under den färd de genom natt och dag tillryggalade med hjertan bäfvande af gemensam oro.

Bortblåsta som lätta agnar voro dememellan alla eländiga små misstämningar hvilka nu fördunstade som galna inbillningsfoster, ehuru de för blott några timmar sedan spelade en så stor roll i deras tankar. Den store, hemlighetsfulla skiljaren af alla jordlifvets tvister höjde kanske i detta ögonblick sin lia öfver deras barns hufvud.

Anlända till München funno de det väntade telegrammet sig till mötes. Dess innehåll var: — „Patienten starkt utslagen. God läkarevård. Ingen dödsfara. Flickorna friska“.

Karl kände sig lättare om hjertat och tvang Emmy med kärleksfullt våld att taga sig några timmars hvila och derpå förströ sitt sinne genom besök i de utmärkta konstgallerier hvaraf Bayerns vackra hufvudstad kan skryta.

För att icke hindra Karl och beröfva honom en njutning som kanske aldrig mera skulle stå honom till buds följde Emmy med sin man; men midt uppe i all beundran för de herrliga mästerverken kunde det hända att den lilla modrens blick såg

frånvarande ut och att hon vände sig till mannen med frågor sådana som: — „tror du att det är ett godt tecken när skarlakansfebern slår mycket ut?“ — eller: „Månne mindre barn lättare gå genom sjukdomen än de större?“ o. s. v.

Med sitt gamla godmodiga leende sade slutligen Karl och såg Emmy in i ögat:

— Nog lär det vara nog nu? Du skänker visst efter all den njutning som här ännu kunde stå vårt fina konstsinne till buds? — Seså! Trösta dig, min engel, med att vi om en timme rulla af igen uppåt norden!

Det var allt hvad Emmy begärde!

I hopp att kunna göra resan fortast togo våra turister vägen från Lübeck per ångbåt igen till Helsingfors.

Denna tid på året borde man ha att motse en lycklig och snabb öfverfart. Men hafvet är oberäkneligt; man hade storm och motvind i stället! Fulla fem dygn rullade *Storfursten* öfver de vreda böljorna innan fartyget förde sina passagerare välbehållna till stranden af vår vackra finska hufvudstad.

Det var långa dygn för de arma föräldrarne, som på sjön hade inga telegrammer att förvänta.

Lyckligtvis kunde passagerarne stiga i land, efter en jemmerfull natt, i så god tid att morgontåget än ej hade afgått.

En månad hade förflutit sedan Karl och Emmy med barn och blomma arbetade sig fram i samma stationshus der de nu åter rörde sig på kändt botten.

Ett lugnande telegram var dem till mötes, hvilket en konduktör medbragte från Ekenäs.

Det var således med lättadt hjerta våra turister sågo sig omkring i den välbekanta omgifningen.

Denna var sig oförändradt lik, men huru förhöll det sig med de resande sjelfve?

Småleende sågo de på hvarandra.

Alla intryck de under denna månad samlat, syntes dem lika brokiga som de olika papperslappar hvarmed deras reskoffertar voro fullsmetade.

Men här var ej tid till långa reflexioner.

Piiip! tåget satte sig i gång och snart! . . . . . om några timmar afstego våra vänner i Ekenäs, der vagn var dem till mötes från Emmys mors egendom.

När ekipaget stannade vid trappan till det hem der Karls maka vuxit opp, slog hennes hjerta af en så öfversvallande känsla att hon nästan höll på att qväfvas.

— Mamma! pappa! ljödo ett par jublande barnröster och Emmy kände sig omfattad af fyra små armar så fast, så fast, att hon inom sig beslöt att aldrig mer befria sig ur dessa veka bojor — oupplösliga i alla fall, fullkomligt, det insåg hon.

Och der stod ju mormor på trappan ropande: „gossen är nästan alldeles bra redan! Fjällningen är förbi och han får bada endera dagen!

Högt gråtande af fröjd och lycksalighet drog Emmy sin man med sig in till den lilla sjuke och det första pilten skrek vid föräldrarnes inträde i rummet var:

— Lalla 'il mamma fammen!

— Ser du att han inte glömde bort dig ändå, Emmy! — smålog fadren som blef vittne till det utbrott af förtjusning hvarmed Lalla kastade armarna om den återfunna käraste vännens hals och öfverhöljde hennes ansigte med kyssar.

Sedan hon i rikt mått besvarat de hejdlösa smekningarne och lagt sin älskling ner i sängen tillbaka, slöt hon sig till sin mans bröst och hviskade:

— „Öfverallt är bra, men hemma är ändå bäst!“

Karl svarade småleende med ett uttryck som icke var alldeles fritt från tvifvel:

— Har du verkligen, på den korta tid vi varit borta derifrån, kommit till full öfvertygelse härom?

— Det har jag. Men . . . med vissa förbehåll.

— Hvilka förbehåll om man får fråga?

— Att vi, när barnen vuxit opp och kunna ha nöje af att följa oss, åter göra besök till det sköna, gästvänliga land „wo die Citronen blüh'n! Jag vill att äfven de skola få skåda en himmel och en jord der blotta naturen föder i menskans själ skönhetsidealet! Medge, min Karl, att vi nyss erfarit detta!

— Visserligen, visserligen! . . . hm! hm! fick Emmy till svar, -- men . . .

— Men?

— „Med vissa förbehåll", eftersade den äkta mannen med mystisk ton och nöp sin fru i den lilla ljusröda örsnibben.

Af signaturen **A—ï—a** hafva följande arbeten utkommit och finnas hos alla bokhandlare i landet:

Sagor och minnen. 2 *Fmk.*

Gråsparfven. Nytt och gammalt på vers och prosa. 50 *pi.*

Dagmar. En hvardagshistoria. 1 *Fmk.*

Tiden går och vi med den. 3 *Fmk.*

I tidens interessanta samhällsfrågor. Röst från en icke röstberättigad. 50 *pi.*

Två finskors lustvandringar i Europa och Afrika åren 1876—77 och 1884. Med 9 illustrationer. 3 *Fmk.*

Helsingfors i November 1887.

G. W. EDLUNDS Förlagsexpedition.

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
15000 600533441